Giocondamente/giocosamente, farei cantilenare a scuola elementare di dialetto:

« A, Bi, Ci, Ki *[chi]*, Di, É, È – èFfe, Gi *[gi; Ġ]*, G̊i *[ghi; Ɠ]*, I, Łi *[gli]*, Jè *(ɫè)* – èLLe, èMme, èNne, Ñè *[gnè]*, – Ò, Ö*, Ó, Pi, èRre, èSse, – Ś̸ö**, S̸o *[(i)s(ide)]*, Ti, U, Ü*, Vi, Wè *(ʊè)* – … Ƶèta *('ndó l'ɠ'ê)*». (= dove c'è, dov'è usata)

*…quella "oooh, ma va' là!" che obiettiamo al pescatore che sul fiume ha – dice – pescato una balena coll'amo da tinca; e quella "uuuh!" che suppor-tiamo, noi, con una manata al cavallo, àsino, bue… da far partire, càrico;

** "nostrana, ruspante, espirata" come alitando su uno spècchio per nettarlo.

E non è tutto qui, il nostro "alfabeto pòvero", eh! Senti ad esèmpio uno "sg(i)", locale anàlogo a "sc(i)" in "sciato/sciolto" [già questo non ordinàrio, in bergamasca; dove "sc" suona fiscalmente s + c : s-c-è-t, s-c-*(i)*ò-p, s+c+*(i)*a-f-ù, mès-c-*(i)*àda]; un suono tra "o" ed "a" (spece in finale di parola); più raro, un suono particolare affine ad "v/f"; una "d" speciale…). Lo so… lo so anch'io che non è pròprio da "silla-bàrio elementare italiano"; sarebbe "orôbiko" locale, nelle mie intenzioni.]

Per questo testo, tuttavia, alfabeterò dettagliatamente, con le corrispondenze italiane:

A, a	A	àbito, canasta, sofà
B, b	Bi	baco, giubbone, blu, bruno... (absent...) [finale di parola, leggi "**p**"]
C, c	C*(i)*	cibo, àcero, ricci [regge al sèguito solo altra "c(i)"]
K, ĸ	C*(hi)*	caro, coro, cura, chi, che ,vacca, cloro, cromo, Cnido
D, d	Di	dare, ridda, druso, càdmio [finale di parola, leggi "**t**"]
E, e	É	ero, vedere, bidé [in brg.msk "e" finale non tònica = statisticamente al 90% "é", chiusa]
E, e	È	è, the, cioè, scèmpio, viventi ["e" finale tònica = c. s. "è", aperta]
F, f	èFfe	fine, buffo, flusso, frase, oftàlmico
G, ġ	G*(i)*	Gigi, rogge [regge solo altra "g(i)"] [finale di parola, leggi "**c**(i)"]
Ɠ, ɠ	G*(hi)*	gala, ghiro, reggo, glòria, grado, ma*gma (= ghm)...* [finale di parola, leggi "**c**(**h**i)"]
I, i	I	ìbridi, mirini, così
Ɨ, ɨ	I	gioco, graffiati, èmpie, schiuma ["semivocale"; mai tònica] [latino "jam, justus...", inglese "yes", tedesco "ja", …]
L, l	èLle	luna, àlluce, albo, alce, alcuni, aldo, elfo, algia, olga, alma, ulna, alpi, falsi, àlveo, alƶo

Gl*(i)* vòglia, màglie, àglio [non è semplice somma di "g" + "l"...]

[attenzione a "glìcine, glissare" = g*h*lìcine, g*h*lissare, ...]

ñ, Ñ Gn*(i)* segni, cognome [non "Wa*gn*er = *ghn*", sèmplice somma di "gh + n"]

M, m èMme meno, àmido, gomma, ambone, amnesia, lampone [niente "nasali"]

N, n èNne noi, ànimo, penna, anche, onde, tonfi, sfinge, fango, anse,

onta, invio, anzi, ance, mancino, anche, màncano [tuttavia, ad es. "nc" non è mera somma di n+c: c'è in "n" un certo gioco... "nasale", come pure in "ng" (àngeli, congedo, àngoli, cinghiale)...]

O, o Ó motorino, senno, veloce, biró (forzatura di "biro" a tronca)

["o" finale non tònica... in bergamasca è al 99% "chiusa"]

O, o Ò retòrica, perciò, no, sennò ["o" finale aperta è sempre tònica]

Ö ("eu, oeu" francesi)

P, p Pi pane, toppa, plùmbeo, prémio *(rari* ps..., pn..., pt...*, dal greco)*

K, κ Qu quale, quinta, questo, qui, quorum (sempre con "mezza u")

R, r èRre rari, terreno, erba, marci, arco, orda, Darfo, porge, cargo, armi àrnie, arpie, arso, arto, corvo, orzi,

caparra [nessuna caratterizzazione, nè francese, nè ibérica, ...]

S, s èSse sassi, sbagli, scope, sfogo, sisma, traslato, snodo, sputo, squame stàdio svevi [ma in alcune parole, sopra, è già piuttosto...]

Ȿ, ȿ *i*S*i* ìside, casotto, esosità, sbarra sgarro sdegno sviluppo [finale : "*e*s*se*"]

T, t Ti tito, tettònica, atleta, travi, atmosfera, tsunami

U, u U uva, pròfughi, virtù

Ʉ, ʉ U questo, àcqua, guida, guai, quote [semivocale : sempre dopo "q, g"; mai tònica; *a volte più vicina, nella pronùncia, a "mezza ü"*]

Ü, ü ("u" pulita francese e greca, dove per l'italiana s'impiega "ou") [vocale spesso tònica in finale] [*a volte* ü *"sfuggita": küìndès, güèra*]

V,v Vi voli, avvento, avrò [finale leggi "**f**"; iniziale, spesso ignorata]]

Un cenno agli <u>accenti tònici</u> : â, ê, î, û, ô aperti, larghi; **ě**, **ǒ** acuti/stretti. "Ă ĭ ŏ ĕ" (stretta la "ó" e la "é") quali cortesie per voci di verbo "avere". Un " ` " premesso a parola indicherà "sdrùcciola/bis", posposto dirà "tronca". "Ê, ês = è, èssere" ["es" = "avesse/ro"] .

I SO PRIME FACENDE D'I APÔSTOI

– PREAMBOL –

--- * ---

Cao a té, кar ól mé Teofel! Só кóntět кe ta stét bé in salüte e de mórâl, té poa i to de кa. Poa mé e töc i mé m'ringrassia 'l Siñûr кe m'istâ bé, de so servidûr fürtünâc.

Ta m'ět sirкâd, a nom dela famea de fedéi кe ta кüret lě de brao pastûr, ergŏt de sкric *[dè sкriîd só]* per кöntâ sö кel кe l'ă dic e fac ól Gesû, in töc i so vias fo per la Palestina; perкê (ta diget) per la mé lónga e fedĕl кómpañia a i apôstói pensî кe mêrite fidüca de saigen asĕ e кe l'sée a mé dóĕr, per la grassia кe g'ŏ de кoñôs la osta parlada po la so de lur, dato кe óramai l'ê sкuase impósiból de ĭga in кa amô i apôstói sкampâc finanкö`, per fai кöntâ sö lur a us, кe i ê 'n ġir per ól mónd.

Ta dige кe só unurâd asĕ! E la osta dómanda la sa sunta dré a tate d'ótre, aкâ lure кare asĕ e impórtante, a garantîm a mé кe l'ê 'l cél a ülîl, e mia öna méa ambissiû, кel кe ma só sa bel e metîd dré a fa béóntéra, pie de rierensa, e sensa daga impâs a 'l so laórâ d'i apôstói e de кei óter.

Kón кesto perô ta prége d'ĭga amô 'mpŏde pasiensa; intât, a pöde semô mandât lĕ ergŏt d'óter de sкriîd só, in próa: ü laûr piö ligĕr per mé (кe mete alurden in buna part tace laûr semô sкriîc só finadês e кe sa regórde piö de fresк), ma mé кrede к'i va interesa alistês… A pato, ne, кe per intât sa spetigev ñemô mia i laûr del Gesû кóla so mader prima (кe g'l'ă dré amô 'l Góanî, кe mé sapie) e кói so к'i ga 'ndaa dré finâ кuand кe l'ê stac pórtâd sö 'n cél.

Pense prope кe va tóкerâ кóntentâs de кel "dopo" кé… кöntâd sö prima! E dóкâ, é' 'ndré insêm a mé, adês, atênt e pasiênt.

--- * ---

1. I SALÜDA 'L GESU` – AMO` IN DUDES

--- * ---

Prima de 'nda sö 'ndel cél, ól Gesû... l'ǵ'ĭa dac fo i so iströssiû a ĸei ĸe l's'ĭa sirĸâd fo lü per fan i so apôstói. Isĕ, dopo ĸe l'éra mórt, ól Gesû l'ǵa s'ê presentâd amô, e 'n tate manére l'ǵ'ă fac bé ed ĸe l'éra amô prope lü, töt intrĕǵ, abéĸê mia liǵâd, óramai, ñe a i méter ñe a i ĸili, ĸe l'pasâa dét treêrs a mür e pórte spranǵade, aĸ a maiâ e biv amô, ne; e l'ǵa parlâa de 'l so reñ del Dio...

Ü bel dé, intât ĸ'i éra là a tâóla, a l'ǵ'ă fac sö 'sta reĸómandassiû ĸé:

– Óter, a, isluntanìs mia de Gerüsalêm, ma stì pötôst ĸé a spetâ ĸel reǵâl ĸe 'l Tata nost sö 'n cél a l'v'ă prómetîd, e poa mé va n'ŏ a sa ĸöntâd sö erǵŏt tate ölte. Ól Góân (sa reǵórdî?) lü l'ma batesâa adoma dét indel'aĸua: óter invéce sirî batesâc ĸómpâñ de mé poa dét 'ndel'ispéretsânt, reǵâl del Tata sö 'n cél a ĸei ĸe l'sa sirĸa fo lü –.

Iura, ĸei ĸ'i éra là 'nsem ĸón lü i ǵ'ă dómandâd: – Ne, té, Siñûr: él po ĸesto ĸé ól mómênt ǵöst ĸe ta ǵ'ĕt de tra 'nsem amô ól reñ de l'Isdraĕl? –

E 'l Gesû l'ǵ'ă respóndîd isĕ: – A i ê mia laûr per vóter, ĸel de saî ĸuand ĸe ǵösto l'söcéderâ: adóma 'l Tata sura l'pöl saîl, e l'deciderâ lü! Ma óter, va eñerâ adôs öna ǵran fórsa, la fórsa de l'ispéretsânt ĸe me ǵ'ŏ sirĸâd a 'l Pader per vóter e l'ê dré a riâ só: e iura sĕ deenterî i mé testimone a Gerüsalêm e po 'n töta la Gödéa e la Samaréa, po aĸ infina 'n töt ól mónd, va manĸerâ mia 'l tép! –. [Perô, per tace añ amô, erǵü` l'ispeterâ "ól reñ amô del David", e mia "'l so reñ del Siñûr seǵŏnd ól Gesû".]

E, dopo disnâd e ĸe l'ĭa fac ĸuater pas ĸón lur, ól Gesû l'ă sĸómensâd a leâs sö de 'l söl, a 'l vólt, intât ĸ'i Apôstói i staa lĕ a ardaǵa. Po, ǵ'ê riâd ü néól, e lü i ă piö ést! Lur i éra dré amô a ardâ 'nsö fiso 'ndoĸe l'éra desparîd, ĸe l'salta fo du tipi estîc sö töt de bianĸ, i ǵa a 'nĸóntra e i ǵa dis isĕ: – Óé, óter omeñ de Galeléa: ulî po sta lĕ a ardâ 'n aria fin'a dómâ? A

l'si bé ó no ᴋe s'i mia 'nsoñâc e 'l vost Geꞩû, ᴋe l'v'ă lasâd ᴋé per indâ sö 'n cél, ü bel dé l'turnerâ ꞩó amô ᴋé, isĕ ᴋómpâñ ᴋe l'ĭ ꞩemô ést a turnâ ᴋé!

E alura, i apôstói a i ă lasâd là ól “mut d'i ülie”, po i ê turnâc indrĕ là a Gerüꞩalêm. Kel mut lĕ l'ê bel visî a la sitâ: öna traca mia de pɨö de duméla pas, ᴋe s'pöl ġösto 'nda e eñ po a 'l sabat, sensa sᴋandaliꞩâ nisü`. E riâc ꞩó in sitâ i ê po 'ndac sö a 'l pɨa de sura dela ᴋa 'ndóᴋ'i staa... a diɠa isĕ a la so mader ᴋe l'éra partîd ön'ótra ólta e staólta delbû, sensa ñe lasâ ᴋé i estîc de reɠordâs... ᴋómpâñ ᴋe 'nvéce i bende là 'nde tómba öda. Ke erɠü` i éra po ꞩa 'n fastöde sönᴋêl “istì ᴋé a spetâ” (teᴋâd dré a ᴋel ᴋ'i sa reɠórdâa: “apéna turnâd indrĕ, dopo ᴋe sórŏ sparîd dela cirᴋólassɨû per i mé bei tri dé, eñerŏ a töv sö a töc vóter”); e po “rierî fo 'n ᴋó a 'l mónd a fa ed ᴋel ᴋe m's'ê bu de fa 'nsema, mé e óter ᴋól Pader in cél”.

E isĕ, 'l dé dopo l'ê ñemô mia stac “de festa”, ᴋe amô per ü bel toᴋ i ă siɠetâd a fa festa a 'l sabat ᴋón töc i ebrĕ; ma la festa 'n “dümîniᴋa”, ól dé de reɠórdâs bé de lü turnâd indrĕ d'i mórc, a l'ê ü laûr d'ü bel toᴋ pɨö tarde, per tös fo de töc, in ġir per ól mónd.

Kesce ᴋé i ê i so nom d'i apôstói, eᴋól: ól Simû 'l Pɨéro “ᴋel (de) Préda” e l'Andréa so fradêl; ól Góanî ᴋól Gaᴋóm ᴋei del Ꞩebed, i fradei “adês a 'l truna!”; ól Félĕp ᴋe l'parlâa aᴋâ ɠréᴋ; ól Tómâꞩ, ól ꞩömêl malfidĕt; ól Bórtól(ómĕ) Natañĕl del fiɠ; ól Lévi Maté ɠabelĕr; ᴋel óter Gaᴋómî, so ᴋüꞩî de 'l Siñûr; ᴋel óter Simunî, ᴋe l'ɠa teñia a i ᴋananĕ ꞩelôc, i patriote; e 'l so frèdêl de Gaᴋómî, 'l Güda Tadĕ (ól Tetû; mia ó' Sᴋarɨôt: ᴋel l'éra ꞩa mórt per so ᴋönt, fo là 'ndel ᴋap). A i éra töc sae e deᴋórde, a ure fisade i sa tróâa per préɠâ 'nsema ᴋói fómne, ᴋóla Maria, la so mama del Geꞩû, e ᴋói so parĕc ᴋ'i s'éra decidîc a daɠa ᴋredet, po, e invéce de tral a ᴋa in paîꞩ i l'l'ĭa ᴋómpañâd infina a 'l so ġóedĕ sant, e pó erɠü` a là sóta la so ᴋruꞩ.

E ü bel dé, ᴋei ᴋe ɠa ᴋredia a 'l Geꞩû resösitâd i éra là töc insêm, ᴋ'i faa

'n töt piö ó mén ü sentvinte persune. A g'ê leâd sö 'l Piéro 'ndelmês, e l'g'ă dic isĕ: – Sigür`, amîs: bisoñâa prope ke l'söcedês töt kel ke ól sant ispéret Siñûr l'ĭa prédîc indê Bibia. Per so meso del re David difati, salm 41, a l'm'ĭa samô isâd de 'l Güda, ke l'avrês güidâd kei ke i avrês metîd in kadéne 'l Gesû. Ü de nóter dudes ñak, kól so mandâd de misiunare! Kói sólc capâc de 'l so bel afare a l's'ê krómpâd ü kap: e là i ă po a tróâd là scopâd; de manéra ke la sét i ă camâd kel kap là in dialêt "l'akêldama", kap del sang. Ma 'ndei Salm a g'ê skriîd dét amô a ergöt d'óter: "e la so ka de lü là la reste bandunada, ke piö ña nisü` d'óter l'indage a staga!". Difati, ól kap i a dóvra de sótrâ adóma i fórestĕr. Perô g'ê skriîd dét akâ isĕ amô 'ndei Salm: "ke ergü` d'óter (*ergüdóter*) a l'fage 'l so öfése de lü là". Adês dókâ, merâ ke ün ótr'om a l'se kómpañe a nótr'öndes, per testimóñâ amô in dudes la resöresiû del Gesû, ke dudes a n'n'ă ülîd. A l'g'ă de ês ü de kei k'i ê eñîc kón nóter per töt ól tép ke 'l Gesû l'ă streersâd insö` e 'nsó la nasiû kón nóter dudes dré... de 'l dé ke 'l Góân a i ă batesâd, fina a 'l dé ke l'm'ê stac pórtâd iviâ per indâ sö 'n cél! – .

Alura, g'ê stac fac du nom: ü, ól Gósep Barsaba k'i ga disia akâ ól Göstî... e du 'l Matia. Po töc insêm i ă prégâd isĕ: – Siñûr: té ke ta koñoset a fónd ól kör de töc... fàm ved a nóter ké adês kóël d'i du ke ta sirket fo té, per fa l'öfése de apôstól, a 'l so post ke kel poer disgrasiâd de 'l Güda l'ă lasâd vöd per indâ là a kel del so guadêñ! –. Po... i ă trac fo la sórt: e per meso de la sórt a g'ê eñîd fo nominâd ól Matia; e isĕ g'ê tókâd a lü de deentâ kel d'i dudes [...d'i trédes; ke l'rierâ po 'l Paól a fa kuatórdes. L'ê a ira ke per lur la sórt a l'éra mia "a kaso", ne, ma "lasaga fa lü a 'l Siñûr"; perô, la sórt... la sarês prope mia ü gran "meso spiritüâl": difati, l'ê piö ña kapitâd de dóvrala, e g'ê eñîd piötôst in üso i "vótassiû 'n kósensia".]

--- * ---

2. FIAME DE SPERET – DISKORS` DEL PIERO

--- * ---

E ᴋʉand ᴋe ǥ'ê riâd ól dé dela festa Penteᴋosta, i fedéi a i éra là töc insêm indêl istês post a préǥâ e fas fórsa. Manimâ, intât ᴋe per i strade la pasâa fo la ꞩét ᴋe 'ndâa lâ a 'l Dom... ǥ'ê eñîd sö ön'arɨa, ᴋómpâñ d'ü ent fórt ᴋe l'sófiês ꞩó de 'l vólt... e l'ă 'mpɨenîd sö töt ól ambɨênt indóᴋê i nosc i éra là sentâc ꞩó. Po, i ă ést a ᴋómparî ᴋómpâñ d'öna fɨama de föǥ... ᴋe la s'ê spartida sö in tate lenǥüe... ᴋ'i s'ê po metide ꞩó öna per öna sura töc i preꞩênc, i ǥa s'ê puġade ꞩo sö 'l ᴋó, öna per ü, e i ê a sᴋómparide! E isĕ, i s'ê tróâc töc ᴋʉance pɨe de sant ispéret, po i s'ê metîc dré a parlâ in tate parlade ᴋ'i éra mia i so de lur, dré a ᴋel ᴋe l'ispéret sant a i a ispirâa.

G'éra ġösto là in ᴋei dé là, a la ᴋapitâl, tace brae ebrĕ eñîc insâ de töt ól mónd a préǥâ per i so feste de lur. Kʉando ᴋ'i s'ê rinᴋórꞩîc del vent sura ᴋela ᴋa là, i s'ê trac insêm là aturen in ǥran nömer. E, ᴋʉand ᴋe ᴋei là de dét i ê po eñîc de fo... i ê ñaᴋ restâc!, a sentîn oñe ü a parlâ ü 'ndel so dɨalêt de vɨa... ᴋe lur là i éra sᴋʉaꞩe töc ǥalilĕ. A i ê restâc dóᴋâ sturdîc e amirâc, ᴋ'i sa diꞩia isĕ: – Ma, ᴋei e ᴋele lĕ ᴋe parla, éi mia töc ǥalilĕ ó de ᴋé 'n ġir? Kóm'éla po, alura, ᴋe oñü` de nóter a m'ᴋapĕs töc ᴋe ᴋé ǥ'ê söcedîd erǥŏt de ǥros, e ᴋe lur lĕ i ê dré a dim a nóter ᴋé de ᴋambɨâ éta... abéᴋ'i parla töc indêl so dɨalêt e nóter invéce m's'ê ᴋé de tate bande del mónd, de Róma e de Kréta e d'i ârabi e d'i ġiꞩɨâ e d'i persɨâ po de pɨö deluntâ amô? E de töte i noste bande ᴋe m'vé, a m'sent e m'ᴋapĕs töc töt ᴋel ᴋ'i ᴋönta sö: i so ǥrand'óvre del Grand Siñûr, pɨö erǥŏt ᴋe ma tóᴋa töc ᴋé, ü per ü! –. ...Kelᴋelê, i restâa ꞩbalurdîc, i sia po mia ᴋóꞩê pensân, e i sa dómandâa 'ntra de lur ᴋóꞩ'i ülia di ᴋóꞩê, ᴋei laûr lĕ.

Perô ǥ'éra là tace a de ᴋei ᴋ'i tüia 'n ġir i "prediᴋadûr"... e i diꞩia isĕ ᴋe i éra adóma töc coᴋ, töt lĕ. Buna. A ü bel mómênt i dudeꞩ i s'ê tróâc töc insêm, e 'l Pɨéro de meꞩ a lur a l's'ê fac sentî pɨö fórt de töc: isĕ ᴋe man-

mâ l'ê restada adóma la so us de lü, là 'n piasa. E l'disia sö isĕ:

– Óter ké dela Gödéa, e töc vóter ke si ké 'ndela sitâ, skultìm bé a mé, adês: sirkĕm de kapî bé kel ke ma söcĕd, a töc nóter! A g'ê mia ké dei cok, kómê i dis ergü`: a m's'ê mia cok, l'ê mia spéret de bicĕr, a i növ de matina, dèm dókâ, de sae! Ma l'ê pötôst dré ke l'deenta ira... kel ke l'ĭa samô dic ól prófĕt Góĕl: "Skóltì kel ke söcéderâ 'ndei öltem dé... a l'dis ól Dio Siñûr: a spanderŏ fo mé 'l mé spéret sura oñe scet de om: deenterî töc prófĕc, óter po i ost iscêc e scete, e ga manderŏ dei visiû a i vosc sueñ, po dei 'nsôñ a i osc veci. Sĕ, spanderŏ fo mé 'n persuna ól mé spéret sura i mé servidûr e i mé servente, in kei dé là, e i sarâ töc prófĕc! A fórŏ nas fati ecesiunai sö indel cél... e señ mirakulûs só sö la tera": kómpâñ de 'l vent e 'l fög fo del nórmâl ké 'nkö, presempe... "e l'sarâ ól so dé del Siñûr, dé grand e gluriûs! In kel dé là, oñü` ke camerâ 'l Siñûr a l'sarâ salvâd". Êkóla, g'ê skriîd só prope isĕ. E alura, ó sét de l'Isdraĕl... iskultìm bé a mé, adês kósê va dige. G'ê eñîd ké ün om: ól Gesû de Nâsaret, ke 'l Dio Siñûr a l'va n'ă bé fac ved la so grandesa kól faga fa oñe ġener de mirâkói e señ pródigûs in mes a óter: e kesto, l'si bé, ké 'n sitâ 'st'an, mia kisâ 'ndóê ó sént'añ fa! 'St'an, prope, segŏnd la decisiû del Dio Sant e 'l so disêñ finadê prensépe, a l'v'ê stac metîd indei ma a óter ké de Gerüsalêm, e óter l'ĭ metîd in krus... e nóter a m'l'ă lagâd incódâ só söndöna krus, per ma d'i pagâ! Ma söbet, a 'l ters dé, prope kel om ké, ól Gesû de Nâsaret, ól nost Dio Sant a i ă resösitâd, i ă desliberâd fo per semper d'i so dulûr e de la mórt; perkê 'n cél e 'nde Bibia l'éra fisâd ke la mórt a i a teñês mia 'n kadéne: ke, prope de lü l'ĭa dic ól re David... salm sédes, ó no, "mé ede semper ól Siñûr deante a mé: l'ê semper in banda a mé, isĕ ke mé g'ăbe mai ña pura, e 'l mé kör a 'l sée pie de ġöbel e piéne de alegresa i mé parole! La mé persuna 'ntréga la se banduna 'ndela to spéransa: té, Siñûr ta ma laserĕt mia là 'ndel paîs d'i mórc, ta perme-

terĕt ña mai ĸe mé, 'l to servidûr fedĕl... fenése in pólver dét indê fosa! Té ta ma fét ved ól sentĕr ĸe pórta a la éta e ta ma 'mpɨenéset sö de alegresa ĸóla to santa presensa semper". Amîs... ma sa permete de div car, ĸe ĸi ĸe l'parlâa isĕ, ól re David, ól nost patriârĸ... a l'ê mórt a lü, l'ê stac sótrâd, po la so tómba m'la unura amô 'nĸö töc nóter, ĸe 'l Dio Sant a i ăbe 'nde so gloria: ma l'ê bé pólver a lü! Perô, l'éra a prófĕt, lü, e i a l'sia ĸe 'l Dio Sant a l'g'ïa 'mprómetîd, sö la so parola de Dio... mia adóma ĸe ü so scet a l'ga sarês indâc dré a reñâ, ĸómaĸê l'ă fac ól Salumû: ma poa ĸe ü d'i neûc d'i so neûc... a l'sarês deentâd ól liberadûr dela so sét. Ól re David dóĸâ, l'ă preĕst samô de ɨura ĸel ĸe l'g'ïa de söcĕd: e isĕ l'ïa ġösto parlâd a de la so resöresɨû del mesia ĸuand ĸe l'ă dic isĕ "lü l'ê mia stac bandunâd indêl paîs d'i mórc, e 'l so ĸorp a l'ê mia restâd dét indela tómba a desfâs sö". Isĕ, êĸóla, 'l nost Dio Grand l'ă prope trac indrĕ de la mórt ĸel Gesû Krist ĸe va dige mé! E m's'ê ĸé nóter a testimoñâl! L'ê stac sóleâd sö a ma dréca del Siñûr (salm, amô) po l'ă ótenîd de 'l Dio so pader de mandâ só ĸé ól so sant ispéret imprómetîd, e i ă spandîd fo poa sura töc nóter ĸé: ĸe l'ê bé ĸel ĸe óter ĸé edî e sentî adês! Difati ól re David l'ê mia 'ndac sö lü de persuna sö 'ndel cél: ma l'ă dic adóma "ól Dio ól Padrû de töt a l'g'ă dic isĕ a 'l mé padrû, ĸe mé servése: vé sà, té, sèntes só ĸé a la mé dréca, e mé ta meterŏ i to aersare a fat de sgabêl a i to pé!". E dóĸâ... ĸe töta la so sét de l'Isdraĕl a i a l'sapɨe bé de sigür`: ĸel Gesû ĸé, ĸe l'ê stac incódâd sö söndöna ĸrus... a l'ê lü 'l mesia, inviâd del Dio Sant... viv per semper sö là in banda a 'l nost Dio, e bu de daga éta a ĸi ĸe ga a dré, ĸómpâñ ĸe edî ĸe l'ma da ól so spéret e la so fórsa a nóter ĸe 'nĸö! E l'ê grassɨe a lü... ĸe nóter a m'pöl ĸred viv sö in cel poa i nosc prófĕc e patrɨârĸ dré a lü, êĸóla... mia deentâc adóma sender! Ke, ü l'ê resösitâd: e nóter a m'l'ă est: e dóĸâ m'ga sa ĸe 'l Siñûr a la fi l'salva e l'fa ĸampâ ĸei ĸe l'sirĸa fo, Lü! –.

Kei ĸ'i sĸóltâa i éra tóĸâc töc indêl fónd del so ĸör. E alura i ǥa dómandâa a 'l Pɨéro e a i óter ĸóš'i ǥ'ĭa po de fa... ĸómpâñ ĸe ĸuaĸ añ indrĕ i ǥa l'dómandâa a 'l poer Góân, ĸuando ĸe lü l'batešâa dét indel Górdâ.

E 'l Pɨéro, lü, l'ǥ'ă respóndîd isĕ: – Merâ ĸambɨâ leanda, ĸónvertîs e fas batešâ a so nom del Gešû Krist, per fas perdunâ i peĸâc e ês prónc a riseî 'l reǥâl del Dio Sant, ól so sant ispéret. Perĸê, êĸóla: l'imprómèsa del Dio Sant a l'ê per vóter e per i osc iscêc ĸé e poa per töc ĸei deluntâ: töc ĸei ĸe 'l Dio nost Siñûr a l'camerâ –.

Po, 'l Pɨéro l'ǥ'ă dic sö amô tace laûr d'óter per ĸónvîncei e faǥa ĸóraġo, e l'ǥa dišia isĕ: – Acetì la salvesa, per vĭǥa mia 'n sórt la bröta fi de tata šét perdida vɨa de la so strada del Siñûr! –.

E isĕ, ü bel muntû de lur là i ă acetâd i so proposte del Pɨéro, e i s'ê a fac batešâ: ĸel dé là, ü pér de miĕr de persûne, a presapŏĸ, i ê eñide de la banda d'i fedéi. Aĸâ se ña töc i s'ê po fermâc là 'n sitâ, dopo: ma tace i ê po turnâc indrĕ a i so paîš, šemô ĸól nom del Gešû 'ndel so ĸör, a ĸuaĸ manére misɨunare a lur...

--- ⁕ ---

3. INDEL` SO NOM DEL GESU`, TAT PER METES DRE

--- ⁕ ---

E ĸei ĸe staa 'n sitâ i éra póntüai a sĸóltâ i apôstói, a ülîs bé e ütâs, a fa dei pasc insêm, a sĸadense, e a préǥâ 'nsema. I sa sĸödia de dos la pura ü ĸól'óter, tat ĸe 'l Siñûr Dio Grand a l'faa de mirâĸói e señ, per so mešo d'i apôstói. A i éra ön'ânima sula e i sa faa part ü ĸó' l'óter töt ĸel ĸ'i ǥ'ĭa de 'l so: i endia fo ĸel ĸe ǥa ansâa, po i spartia sö 'ntra de töc lur i sólc, ĸóndün öġ a i so bišôñ de oñü`. Töc i dé ü ĸuaĸ reǥólarmênt, e po a 'l sabat töc ĸei ĸ'i püdia, i sa tróâa aĸâ là a 'l Dom. Indei so ĸa i maɨâa töc insema omeñ done e servidûr, sensa strefâ e sensa malenĸónée. I lodâa 'l Siñûr, i sa stimâa töc a stes liêl... fo ĸe ardâc mal d'ü ĸuaĸ ĸapuriû

e кuaк sapientû. E oñe dé 'l Siñûr a n'na suntâa là ü кuaк de кei dela sitâ bé impresiunâc, кe isĕ i a pórtâa a salvamĕt.

Ü bel dopólmesdĕ, 'l Piéro e 'l Góân i 'ndâa là a 'l Dom, per i órasiû d'i tre ure, l'ura dela so mórt del Gesû. Là in banda a 'l purtû camâd “la pórta bela” g'éra là ün om infirem de pos кe l'éra nasîd: sкuase töc i dé ergü` i a pórtâa là e i a metia là... sentâd só, a sirкaga la кaritâ a кei кe 'ndaa de dét a 'l Dom. E isĕ, a l'g'ă slóngâd là la ma aкâ a 'l Piéro e a 'l Góân, к'i éra dré a 'nda de dét. Lur du... i ga arda indei öġ, e 'l Piéro l'ga dis isĕ:

– Árdem bé a nóter, té! –. Lü là i ă ardâc indei öġ, e l'sa spetâa de lur de capâ ergŏt. Alura, ól Piéro l'g'ă dic isĕ amô: – Áda: g'ŏ dré ña ór, ña arsênt... ma кel кe g'ŏ кé ta l'dó: indêl so nom del Gesû de Nâsaret, té lèa sö e po кamìna! –. Po i ă capâd sald per i bras per vütâl a tras impĕ: e... de bot i pé e i кaéġe de l'infirem i s'ê rinfórsâc: e a 'l gul a l'éra dréc sö i so gambe, e l's'ê metîd dré a кaminâ! Ke isĕ l'ê po 'ndac de dét poa lü кón lur a 'l Dom, la prima ólta 'n véta, e l'sa esaltâa e l'lodâa 'l Dio Grand …e töc i ă po ést bé a кaminâ e кantâ. Kei к'i a коñosia, кe l'éra lü 'l poerêt infirem кe l'sirкâa la кaritâ de fo sö i basei là a la pórta bela... i restâa töc asĕ!, a ed кel кe g'éra кapitâd prope a lü. E siкóme кe l'sa desteкâa ña piö fo de 'l Piéro e de 'l Góân, töc, isbalurdîc, i ga sa faa aturen, là indêl pórteg del Salumû. Alura 'l Piéro l'g'ă parlâd isĕ a la sét, eкól:

– Óter, sét de l'Isdraĕl: sa fi po mervea кe lü кé l'ê a guarîd? Kósè ma ardî a fa a nóter du... кómpâñ se m'sarês istâc nóter a fal кaminâ per nosta fórsa ó per ól nost timûr de Dio? Sĕ, ól nost Dio de l'Abrâm e de l'Isâк e del Gaкôb, ól Dio d'i nosc antenâc... l'ă fac ved la so gloria del so scet e servidûr, ól Gesû! Kel Gesû, prope, кe prope óter a g'l'ĭ pórtâd là ligâd sö a 'l Pélât, e l'ĭ refüdâd кuand кe 'l rómâ l'vülia liberâl! Isĕ ĭ refüdâd l'inócênt e ġöst e ĭ pretendîd de fa desliberâ fo ü delinкuênt asasî! E isĕ... ĭ fac кópâ кi кe l'pórtâa e l'faa 'mparâ adóma кe la strada dela éta! Ma

perô, êᴋóla, ól padrû dela éta i ă recamâd insâ d'i mórc, e nóter a m's'ê ᴋé a testimoñâl! E dóᴋâ, l'ê la fórsa de ᴋel nom lĕ: del so nom del Gesû, ᴋe la ɠ'ă metîd in ᴋorp a ᴋel om ᴋé, e l'ᴋoñosî bé töc in ᴋe stato ᴋe l'éra, la ɠ'ă dac la fórsa de tras impĕ, e ᴋaminâ! A l'ê la nosta fidüca 'n ᴋel Gesû lĕ, ᴋe i ă fac ɠuarî isĕ bé ᴋómâ püdî ed a töc! Buna. Mé l'só bé, amîs, ᴋe óter e i osc ᴋapi a l'ê stac per ñórantismo ᴋe ɠ'ĭ fac a 'l Gesû ᴋei bröc laûr là. Ma l'só poa ᴋe prope isĕ 'l Dio Sant l'ă fac deentâ fati ᴋel ᴋe l'ĭa samô dic tate ólte ᴋóla so us d'i Prófĕc: a l'ĭa bé dic, difati, ᴋe 'l so 'nviâd a l'ɠ'ĭa de patî. Alura dóᴋâ: ᴋapìla poa óter, adês: e ᴋambì manéra de fa, po turnìɠa 'nᴋóntra a 'l Siñûr, perᴋê lü l'va perduna! Alura sĕ, ᴋe 'l Siñûr a l'va darâ pas e oñe bé e l'va manderâ só amô ól Gesû, ól so inviâd mesia ᴋe l'ĭa preparâd Lü de sémper per ól vost bé! Per intât, ól Gesû Krist a l'ɠ'ă de restâ sö sö 'n cél... finaᴋê l'veñe 'l so tép, ᴋe töt a l'sarâ renöâd, ᴋómpâñ ᴋe l'ă dic ól Dio Grand, per meso d'i so sanc Prófĕc, tat tép indrĕ. Difati, poa 'l Mósê l'm'ă dic isĕ, ó no: “ól Siñûr vost Dio l'va manderâ só amô ü prófĕt ᴋómpâñ de mé ᴋe l'sarâ amô ü de óter, e óter l'isᴋólterî 'n töt, e oñü` ᴋe i a sᴋólterâ mia l'sarâ bötâd fo dela so sét del Siñûr, e l'sarâ ün om mórt”. E ᴋei óter Prófĕc ᴋ'i ă parlâd dopo 'l Samüĕl i ă predisîd töc ü dré l'óter ᴋei dé ᴋé, i nosc. Kel ᴋe 'l Dio Sant a l'ɠ'ĭa 'mprómetîd a i Prófĕc, a l'éra per nóter ᴋé adês, per vóter: e adês a m's'ê noter i ᴋómpâr del pato ᴋe 'l Dio Grand l'ă fac ᴋói nosc veci, ᴋuand ᴋe l'ɠ'ă dic isĕ a 'l so Abrâm “mé benedéserŏ töte i famêe del mónd per meso de ü dela to famea”. E isĕ, l'ă fac nas ü 'ntra de nóter, e i ă mandâd ᴋé prima a nóter, ól so servidûr e 'nviâd, ól so scet: per pórtâm ᴋé oñe benedissiû, per isturnâm via de la nosta éta sbałada –.

--- * ---

4. E PER OL SO NOM DEL GESU`, DOKA`

--- * ---

Ól Piéro e 'l Góân i éra dré amô a parlaga a la sét, ᴋe g'ê riâd là i préc, ᴋói ᴋapi d'i guardie del Dom e i sadüsĕ. A ᴋei là ga 'ndaa prope mia só ᴋe i du apôstói i ga fes prêdiᴋa, e i ga 'nseñês a la sét e i ga disês isĕ ᴋe 'l Gesû l'éra resösitâd... e dóᴋâ, ᴋe i mórc i pöl a turnâ 'ndré (roba de mac, po de ereteᴋ!). E isĕ i ă arestâc po metîc in presû per la noc, ᴋe l'éra samô tarde per fa prócês.

Perô, intramês a ᴋei ᴋ'i ĭa sᴋóltâd i du apôstói ga n'éra samô dét a tace ᴋ'i g'ĭa poa ᴋredîd: e isĕ, i fedéi i riâa sö uramai a ü siᴋméla persune!

Ól dé dopo, i so ᴋapi d'i güdĕ, i eci e i duturû dela ᴋapitâl i s'ê reünîc.

G'éra là in partiᴋólâr ól Vani ᴋapo d'i préc, ól Kâéfa, ól Góân, ól Lisander, poa töc ᴋei dela so famea del Vani. I s'ê fac pórtâ là denâc i du apôstói e i g'ă dómandâd "ᴋemanéra, po, ᴋón ᴋe ütórisasiû de ᴋi, ĭ fac guarî ᴋel om là ier, óter, e?". Alura ól Piéro, töt ispirâd, a l'g'ă dic isĕ:

– Va salüde, óter ᴋapi dela sét, óter veci del gran Kónsêi e poa óter töc braa sét de l'Isdraĕl. Ma é dómandâd ᴋönt, dóᴋâ, de 'l bé ᴋe m'g'ă fac a ü 'nfirem, ier: a s'völ saî ᴋómâ l'ê ᴋe l'ê guarîd ᴋel poer om ᴋé. Buna. Se ᴋel om ᴋé l'va sa presenta ᴋé denâc a óter in tata salüte, l'ê per la so fórsa del nom del Gesû Krist de Nâsaret! Sĕ, ᴋel là ᴋe ĭv incódâd sö sö la ᴋrus mia tat tép fa prope óter... e ᴋe 'l Dio Grand Siñûr a i ă söbet pórtâd indrĕ d'i mórc! Kel Gesû ᴋé, l'ê ᴋel ᴋe la Bibia la dis isĕ prope de lü "la préda ᴋe óter ᴋapmaster ĭ bötâd iviâ, l'ê deentada ᴋó de ᴋantû, e via ᴋela g'ê mia mür ᴋe sta 'mpé!". Isĕ, sul ᴋe per so meso de lü nóter a m'sa salverâ: perᴋê prope 'n nisalög` d'óter in töt ól mónd intrĕg, a g'ê dac a i omeñ ön'ótra manéra de salvâs, ᴋómpâñ ᴋe 'l Dio Grand Siñûr a l'fa ᴋón nóter per so meso de lü! –.

Kei là del Kónsêi a i e ñaᴋ restâc, a ed la so siᴋöméra e la ᴋónvinsɨû del Pɨéro e del Góân, a saî po ᴋe i éra adóma du poer pesᴋadûr, sensa ña 'mpó de sᴋöla. A s'sa ᴋoñosia prope, daltrónde, ᴋe i éra du amîꞩ del Geꞩû. Perô, i edia là a l'infirem ɡʉarîd, ᴋe l'ɡa staa teᴋâd a i du apôstói töt amirâd e sensa pura: ün om infirem de ᴋʉarantâñ e pasa. Isĕ, i sia po ña ᴋóntestaɡa ᴋóꞩê. A i ă mandâc de fo, dóᴋâ, intât ᴋ'i decidia 'ntra de lur ᴋóꞩê i ɠ'ĭa de fa, e i desᴋütia isĕ: – Kóꞩ'a ma n'farai de 'sta ꞩét ᴋé... e?! Ke töc ᴋé 'n sitâ i sa bé ᴋe 'stó miraᴋól ᴋé tat evidênt a i ă fac lur, e ña nóter a m'pöl mia di de nô. Ma, mè a ᴋe 'sta storɨa ᴋé, perô, la cirᴋule mia trop in meꞩ a la ꞩét: sedenô m's'ê amô töc in periᴋól ᴋómpâñ de prima de ĭl töld fo! Buna: m'ɡa próebéserâ a ᴋói ᴋatie de parlâ amô 'n ġir a nom de ᴋel so Geꞩû là! –. A i ă camâc de dét ön'ótra ólta, e i ɠ'ă próebîd in töte i manére, a so résc, de prediᴋâ fo 'ndel so nom del Geꞩû.

Ma 'l Pɨéro e 'l Góân i ɠ'ă respóndîd isĕ: – Ardì po óter despervóter... se la sarâ pɨö ġösta, deante a 'l Siñûr, de dav isᴋölt a óter... pötôst ᴋe a lü! Per nost ᴋönt de nóter, a m'pöl prope mia lasâ sta de ᴋöntâ sö ᴋel ᴋe m'ă ést e sentîd ᴋón ᴋei öġ ᴋé e ᴋón ᴋele óreġe ᴋé! –. Kei là del Kónsêi, alura i ɠ'ă fac pura amô 'mpó, po dopo i ă lasâc indâ: fatolê, eᴋo, i ɡa tróâa prope mia erɡŏt per ᴋastiɡai... dato po ᴋe töta la ꞩét la lodâa 'l Siñûr... e mia lur du ó 'l Geꞩû, per ᴋel ᴋe ɠ'éra söcedîd a l'infirem.

Apéna restâc liber, ól Pɨéro e 'l Góân a i ê turnâc là in meꞩ a i so amîꞩ e i ɠ'ă ᴋöntâd sö töt ᴋel ᴋe i ɠ'ĭa dic i ᴋapi e i veci.

A sent ᴋei laûr là, i fedéi i s'ê tróâc töc deᴋórde a lodâ 'l Siñûr isĕ:

– Ó Kreadûr del cél, dela tera, del mar e de töt ᴋel ᴋe ɠ'ê a 'l mónd! Kól to sant ispéret ta ɠ'ĕt fac di isĕ a 'l re David, nost antenâd, ól to servidûr: "I nasɨû i sa tra 'nsem, i sa da de fa: ma a fa, po? I so ꞩét i ᴋomplota tö-

te: ma l'ê per ól pernegŏt! Negŏt i pöderâ fa ña töc insema i re po i ᴋapi dela tera ᴋ'i sa asᴋa a faǥa la ǥüera a 'l Siñûr e a 'l so re ᴋe l'ă sirᴋâd fo e ónꞩîd sö lü ᴋól so öle sant!". E l'ê prope ira, êᴋól, ᴋe 'ndela ᴋapitâl i s'ê metîc insêm ól Erôd e 'l Pónsɨo Pélâd, i representânc de l'Isdraĕl e ᴋei del rest del mónd, ᴋóntra 'l to sant servidûr ᴋe té t'ĕt ónꞩîd sö e 'nviâd ᴋé té... töc ᴋóntra 'l Geꞩû! E isĕ i ă ǧösto ᴋömpîd töt ᴋel ᴋe té t'ĭet preĕst e fisâd prima, indê to pótensa e sapɨensa! Adês dóᴋâ, Siñûr, àrdeǥa po té a ᴋel ᴋ'i diꞩ ᴋ'i ma farâ de mal, e dàǥa invéce a i to servidûr fedéi la ǥrassɨa de pórtâ fo la to parola ᴋón siǥüresa e ᴋón pro! –.

E, dopo finîd de préǥâ isĕ töc insêm, a ǥ'ê eñîd sö ᴋómpâñ d'ü teremôt là 'ndóᴋê i éra: i n'n'ê eñîc de fo töc pɨe de sant ispéret e i ă ᴋómensâd a pórtâ fo la so parola del Siñûr, oñü` franᴋ e sensa pura.

I fedéi, êᴋóla, in ᴋel tép là (abé ᴋe ü ᴋʉaᴋ i eñia de tate tendense, amîꞩ d'i Farisĕ, d'i Sadüsĕ, d'i Sᴋriâ... e per töc a i éra pɨö tace i so siǥürese e i so üꞩi ᴋ'i ǥ'ĭa de lasâ 'ndrĕ, ᴋóñê ᴋei de pórtâ dré 'ndela nöa ᴋómpañia) a i éra prope "ü ᴋör sul e ön'ânima sula". Dré a l'eꞩempe a d'ü ᴋʉaᴋ ᴋónvertîc d'i Esĕ óservânc (ma mia de ᴋei fra 'n ᴋónvênt, ne; de ᴋei... i nosc i ma ᴋöntâa sö tate rĕǥóle e cerémôñe, e n'n'éra là amô tace 'ndel deꞩêrt, prónc a sent "la us del mesaǧĕr del cél": a i ĭa mia sentîd ól Góân batesadûr, lur. Ma, s'ére dré a di: d'i nosc, dóᴋâ, ɨura) nisü` l'sa reservâa pɨö adóma per lü ᴋel ᴋe l'ǥ'ĭa de so, ma töt a l'veñia dóvrâd per töc. Kón fórsa e ᴋóstansa i apôstói i testimoñâa la resöresɨû del Geꞩû: e 'l Siñûr a l'ǥa mandâa sul ᴋe benedissɨû. E nisü` de lur i restâa sensa 'l nesesare: difati, 'ntra ᴋei ᴋ'i ǥ'ĭa de so e ᴋa e ᴋap, ǥ'éra a de ᴋei ᴋ'i a endia fo, po i ǥa pórtâa là i sólc a i apôstói: isĕ, eᴋól, ǥa eñia dac a oñü` asĕ de faǥa frónt a i so bisôñ per ᴋampâ e sta bé ᴋói óter fedéi e ᴋói tase. Ke, per ól mómênt

i piö tance i sa 'nкredia delbû кe l'éra кüestiû de mis, tat per la кapitâl de ês metida suersóta, кuat per ól reñ d'i ebrĕ de deentâ 'l so reñ del Siñûr.

Presempe ól Gósep, ü dela trebü` del Lévi nasîd a Sipr, e кe i apôstói i ga faa de suernôm ól Bârneba (кe l'völ po di "кel om кé l'ta fa кóraġo"; buna: lü...) l'ă endîd fo 'l кap кe l'g'ĭa e i sólc a g'i ă pórtâc là töc sö l'ónġa a i apôstói.

--- * ---

5. SÖMEA` SENSA ÊS – I PASERA` PO PER SO KÖNT

--- * ---

Invéce ün om, ü Anen, кe la so fómna l'éra la Saféra, l'ă sĕ endîd fo, deкórde кón lé, ü terĕ к'i g'ĭa: ma l'ă teñîd öna part d'i sólc per lur du, marito e móĕr amô deкórde, e a i apôstói l'g'ă pórtâd là 'l rest. Alura, 'l Piéro l'g'ă dic isĕ: – Aa, té... Anen! Kóm'éla, кe 'l diaól кapo a l'g'ă riâd a кrómpâd, e!? 'Nкemanéra t'l'ĕt mia dic car кe t'ĕt teñîd in banda öna part d'i sólc de кel terĕ là? L'éra po roba toa, prima de endel, e i éra to i sólc dopo endîd. E alura dóкâ, a кe pro ülî aparî ġenerûs a 'l sento per sent, ma 'nsem perô fidâs mia, fa finta de negóta, po fas mantêñ, a? Perкê l'ê miga adóma i omeñ e i amîs кe t'ĕt töld in ġir, ma 'l Siñûr in persuna... a кred de fala franкa e ülî teñ ól pé 'n do sкarpe... e fas mantêñ кói óter! –.

Kóm'a l'ă sentîd кele parole lĕ, ól Anen l'ê a bórlâd só 'n tera mórt. Isĕ кe töc кei кe i ă ést e saîd i s'ê ñaк ispaentâc! E dopo, dei sueñ a i ă pórtâd iviâ 'l кadaer e i ă sótrâd. Ü tre urete piö tarde, g'ê riâd là la so móĕr de l'Anen, e la ga sia ñamô mia negóta de кel кe g'éra söcedîd. Ól Piéro l'ga dómanda: – Dìm impŏ, té: ĭ capâd кuat po, de 'l terĕ кe ĭ endîd fo... óter du, e? –. E lé la ga dis isĕ "m'ă capâd tat e tat": e poa lé diga mia кel кe i ă teñîd in banda per lur. E 'l Piéro a lé: – A té scopa, Saféra! Pota... alura, l'ê prope ira: ĭv decidîd insêm töc du, de sfidâ ó' spéret del Siñûr, ne, té? Áda: i ria кé adês кei к'i ă apéna sótrâd ól to om *[è i vé per pór-*

tâd via poa té кómpâñ dè lü!] –. E... la bórla só 'n tera steкida poa lé! I sueñ i ria, i a tróa là mórta... e dóкâ i a pórta via, per sótrala là 'n banda a 'l so poer om, e mêtei töc du 'ndimâ a 'l Siñûr, sa кe a i omeñ i g'a mia üd têp de dómandaga perdû. La so bröta storia, l'ă fac impressiû asĕ sura töc i fedéi, po sura töc кei к'i ă sentida.

I apôstói i faa amô a tace mirâкói piö bei e alégher, ne, in mes a la sét; i éra mia 'mpeñâc adóma a capâ 'n fal i fürbi... кe n'n'ê semper, de кei.

I fedéi i sa tróâa là de spes töc insêm a 'l Dom, a 'l pórteg del Salumû. Nisü` d'óter i sa asкâa a metes là кón lur... ma perô la sét i ga ardâa mia mal anse i g'éra aкâ simpateк, кómê кómbrîкóla. Ke dé per dé la кresia: e omeñ e fómne i deentâa semper de piö. In sitâ, i sкómensâa a met de fo i malâc per i via, a sö i so lecî, de fa 'n manéra кe кuand a l'pasâa fo 'l Piéro, almĕn la so ómbra la tóкês ü ó l'óter; e anse: diólte l'éra asĕ de di sö ól so nom "ól Simû la préda, ól so amîs del Gesû". I eñia 'nsà poa de aturen a la кapitâl кói so malâc e 'ndiaólâc, e n'na guaria a semper.

Finaкê... ól кapo d'i préc e töc кei dela so banda, e prim i sadüsĕ, a i ê deentâc ġelûs asĕ invêrs a i apôstói, e i ă decidîd de fa ergóta, êкóla, e dóкâ i ă fac arestâ e serâ sö 'n presû ön'ótra ólta.

Ma de noc... ü anġel del Siñûr a l'ă dervîd fo i pórte dela presû, l'ă fac indâ de fo i apôstói e l'g'ă dic isĕ: – Indì là 'ndel Dom, óter, e кöntîga sö a la sét töt кuat de la buna nöa, e fìga 'mparâ la strada! –.

I apôstói i ă fac prope isĕ: a la matina dopo i éra samô là a 'l Dom, e i prediкâa. A la so ura, 'l кapo d'i préc e кei dela so banda i ă reünîd i eci d'i ġüdĕ a Kónsêi söperiûr, po i ă mandâd là a tö i apôstói a la presû: ma i ă mia tróâc là. G'ê stac tróâd là serada fo bé benóne la presû e i guardie a 'l so post denâc a i pórte, ma nisü` de dét. E i кapi i sia piö ña pensân

ĸósȇ, e i sa dómandâa l'püdia êsga söcedîd ĸósȇ, a i apôstói. Po g'ê riâd là ergü` a ĸöntaga sö ĸ'i so presuněr a i éra là a 'l Dom, a prediĸâ. Alura 'l ĸapo d'i guardie l'ê 'ndac là a töi ĸói so omeñ: ma i ă fac in bune manére, per pura de ês capâc lur a ploĸade de la sét.

E là 'ndêl Kónsêi, ól ĸapo prét a l's'ê po metîd dré lü a aĸüsai:

– Nóter a m'v'ĭa bé próebîd, ĸói bune e ĸói ĸatie, de prediĸâ fo a so nom de ĸel om là! E óter, ĸós'ĭ fac óter, e? Óter... ĭ spandîd fo i oste prêdiĸe e storie per töta la ĸapitâl... po ülî fam ĸólpa a nóter dela so mórt de lü là... e ĸasâm dré a nóter i oste maledissiû! –.

I apôstói i g'ă respóndîd isě: – Nóter, a m'maleděs prope ü bel nisü`, nóter. Perô mè bé óbediga prima a 'l Dio Siñûr, e dopo, ĸasómai, a i ĸapi d'i omeñ! Mia ira...? Ól Dio Grand d'i nosc pader antenâc... a l'g'ă dac indrě la so éta a ĸel Gesû ĸe óter ĭev fac mör incódâd sö 'n ĸrus. Ól Siñûr i ă pórtâd sö 'n banda a Lü... e i ă fisâd de ĸapo e salvadûr, per ófriga a la so sét de l'Isdraĕl de püdî ĸambiâ strada e fas perdunâ. E nóter a m'pöl mia fa a méno de testimoñâ ĸei fati ĸé... nóter ĸól so sant ispéret ĸe 'l Siñûr Sant a l'ga da a ĸei ĸ'i ga öbeděs a Lü! –.

Kei là del Kónsêi a sto pónt i ê deentâc viöla e i vülia fai mör töc. Ma... g'éra dét intrâ de lur ü farisě, ü de nom Gamałěl, gran dutûr de leġi, ĸe töc de la sét là i a teñia 'n grand unûr. A l'ê leâd sö, e l'ă fac mandâ de fo ü mómênt i apôstói, po l'g'ă parlâd isě a 'l so brao Kónsêi:

– Sét d'Isdraĕl: stìm bé atênc, óter, ĸel ĸe si dré a faga a ĸei omeñ ĸé. Mia tat tép fa, sa regórdî... g'ê saltâd fo ü Têöda, ĸe l'pretendia de ês ü grand om impórtânt: e ü ĸuatersênt persune i s'ê metide ĸón lü, ĸe l'ga garantia de pasâ dét indêl Sórdâ ĸói pé söc ĸómâ 'ndel mar Rós. Ma l'ê stac ĸópâd lü, e i so i s'ê a desperdîc fo töc, po s'parla ña piö d'i so idèe. Dopo, a 'l so tép dela ĸönta d'i ĸó, g'ê eñîd fo ü Güda galilé... ĸe l'ă trac

idrĕ ü muntû de sét a lü. Ma l'ê stac kópâd poa lü... e kei ke l'g'ĭa dré i s'ê desperdîc töc a lur. E adês, dókâ, mé va dige isĕ, êkóla: ĭiga piö negŏt a ke fa, kón kei omeñ ké, e lasìi 'nda. Tat, se i so prógêc e i so fatüre i ê roba de omeñ... i fenĕs fo a la svelta persokönt`; e de 'l desurden i n'na fa mia, me ma par, intât. Ma, se l'ê roba so del Siñûr... aa: ña óter ga rierî mia a desfala sö. Ó ülî magare réscâ de kómbât ól Siñûr, vóter? –.

Kei là del Kónsêi i ê stac dekórde kón lü ke ga kónveñia de fa segŏnd ól so avîs de lü. Ma perô prima i ă camâd de dét amô i apôstói, i g'ă urdenâd turna de predikâ piö fo a nom del Gesû, i g'ă fac petâ öna kuak fröstâde, po i ă lasâc indâ. I apôstói i ê eñîc iviâ de 'l Kónsêi töc kóntĕc ke 'l Siñûr a i ă riteñîc deñ de ês malmenâc per ól so nom del Gesû. E töc i dé amô, tat a 'l Dom ke 'ndei ka, i ga daa tötûra a predikâ e pórtâ fo la buna nöa del Gesû, ól so brao inviâd del Siñûr.

--- * ---

6. DUDES PIÖ SET PER TÖC

--- * ---

Intât k'i kresia de nömer, i fedéi eñîc de luntâ e k'i parlâa mia trop bé ebrĕ, e k'i staa de ka ü kuak insâ ü kuak iłâ e mia 'n piéna sitâ... i sa lömentâa kói óter, perkê segŏnd lur i so êdóe de lur i eñia 'mpó traskürâde, kuando ke 'nvéce là 'n sitâ 'ntra de lur a l'veñia dac fo 'l maiâ manmâ dé per dé a kei k'i n'n'ĭa 'mbisôñ. I dudes, alura, i ă trac insêm töc, e i g'ă dic isĕ: – A m'kapĕs bénóne a nóter, sĕ, e m'vörês kór depertöt` nóter a la stesa manéra... ke m's'ê gösto töc fradei indêl Siñûr. Perô, l'sarês mia prope bel ke nótr'apôstói a m'lasês indrĕ de predikâ e fa prégâ... sul ke per da fo mei de maiâ e kóntrolâ de kóntentâ töc. Alura dókâ, amîs: sernî fo 'ntramês a óter set omeñ de buna repötassiû, om sanc de spéret e sae: e töc insema m'ga darâ a lur kel öfése lĕ, êkóla! Isĕ nóter testimone m'pöderâ po 'nda 'nac a 'mpiegâ piö tat ól nost tép a prégâ e predikâ.

A i ê stac töc deᴋórde: e i ă sirᴋâd fo ó' Sté(f)en, ól Félép, ól Proᴋór, ól Néᴋanór, ól Témû, ól Parména e 'l Néᴋla de Antéôca, ᴋónvertîc a la so religû d'i ġüdĕ. Po ɠ'i ă preȿentâc a i apôstói, ᴋe i ă préɠâd, po i ɠ'ă stendîd sura i ma sö 'l ᴋó. Mia sés ó ot ó d'óter... ma set, ᴋómpâñ ᴋe ɠ'ê parîd bé a i apôstói, dré a i dé ᴋe 'l Siñûr a l'se tö ᴋüra d'i omeñ, dré a i biȿôñ piö ɠros ᴋ'i ă teñîd per i prim (fo preɠâ e prediᴋâ) e dré a i siti 'ndoᴋ'i staa ᴋei fedéi là aturen; e mia adóma perᴋê n'n'éra mia dei óter bu e ᴋ'i ɠa teñia, ne. Isĕ, la so parola del Siñûr la sa spandia fo semper de pɨö, i fedéi i deentâa semper pɨö tance, e ɠ'éra a tace d'i préc d'i ġüdĕ ᴋ'i pasâa a ᴋrêdeɠa a 'l Geȿû.

Ó' Sté(f)en, deentâd diaᴋón (ü ȿuen de fo, ᴋe l's'éra fermâd là in sitâ; ᴋómpâñ d'i pɨö tace d'i set, a les sö bé i nom: e dóᴋâ "i fórestĕr" i éra ȿemô la pɨö part de la "ᴋómunitâ–césa")... ó' Stéen, pɨe de (v)iɠûr per ɠrassɨa del Dio Grand, a l'faa ed poa lü dei ɠran bei laûr e dei mirâᴋói 'n meȿ a la ȿét. Ma isĕ, natürâl, a l'ɠ'éra antipateᴋ a tance, per invidɨa e tat d'óter amô, e prim a öna part de ᴋei dela ᴋa d'dótrina d'i "desliberâc fo", 'ndóᴋ'i sa 'nᴋóntrâa i peleɠrî d'i bande de Sirĕ, de Lesandrɨa, po dei óter amô de ᴋei d'i bande 'nsö vers a l'Âȿéa (a la ᴋapitâl ɠ'n'éra là a sentinĕr, de salédutrina: öna per oñe nasɨû e parlada d'i aspirânc isdraelite e peleɠrî: de 'ntra de lur ɠ'ê eñîd fo a i nosc diaᴋóñ: teñîc dóᴋâ per tradidûr).

A n'n'ê eñîc fo dóᴋâ a desᴋössɨû ᴋón lü, ma i ɠa riâa mia a têñeɠa ᴋó, de tata sapɨensa ᴋe 'l sant ispéret a l'ɠa ispirâa. Alura, i ɠ'ă dac la manca a erɠü`, de faɠa ᴋöntâ sö 'n ġir ᴋ'i l'l'ĭa sentîd a manᴋaɠa de respêt a 'l Móȿê, e po, ñaméno, a 'l Dio Sant! Isĕ, eci e duturû i ă sᴋóldâd sö la ȿét, po i ɠa s'ê bötâc adôs a l'Isté(f)en, a i ă liɠâd sö, e i ă pórtâd là denâc a 'l Kónsêi süperɨûr, insêm a i so fals testimone paɠâc ᴋ'i ă denüncâd isĕ:

– A m'l'ă sentîd prope nóter a daga a parlâ mal de 'l Dom e de 'l Mósê ...po kóntra la leġe, ak. E m'l'ă sentîd a di a ke 'l Gesû de Nâsaret a l'böterâ só ól Dom... e ke i kambierâ a töte i rĕġóle ke m'ă riseîd nóter de 'l Mósê –. Töc là 'ndel gran Kónsêi i g'ĭa i öġ póntâc dréc sö 'l müs a l'Istéen, e isĕ i ă ést ke l'ga sömeâa 'nfina a ü anġel.

--- ⁂ ---

7. DISKORS DE(L I)STE(F)EN – PRIM MARTER KRISTIA`

--- ⁂ ---

Alura 'l gran prét a l'g'ă dómandâd: – Él vira kel k'i dis in ġir de té... e?

E ó' Sté(f)en a l'g'ă respóndîd isĕ: – Amîs, e óter pader venerâbei: dìm a tra a mé, adês, se könte sö de eresie, ó i laûr kóma ke i ê delbû. Ól Dio dela gloria del cél a l'g'ê kómparîd a 'l vost antenâd l'Abrâm, kuand ke l'istâa là 'nde Mesopotamia, prim de 'nda a sta là 'ndel Aram, e l'g'ă dic isĕ de lasâ 'ndrĕ 'l so paîs... e de 'nda là kóla so famêa 'ndel paîs ke l'g'avrês fac ved lü... Ól Abrâm l'ă bandunâd ól paîs d'i Kaldĕ, po l'ê 'ndac a sta là 'ndel Aram. Po, dopo la mórt del so pader, ól Siñûr a i ă fac pasâ de l'Aram in kel paîs ké 'ndókê sti óter adês. Ma... sensa daga kómê so de lü ña öna spana de teré: a l'g'ă adóma 'mprómetîd ke l'g'avrês piö aànte regalâd töta la reġû, e ke i so néûc i sarês istâc padrû ké, dopo de lü. Ma... 'l bel a l'ê ke, a kel tép là, l'Abrâm a l'g'ĭa ña ü scet, ü ke l'ê ü, lü! E 'nvéce 'l Dio Grand a l'g'ă dic isĕ, ekól: "I to desendênc i starâ de ka 'ndü paîs fórestĕr per kuatersentâñ, indók'i sarâ maltratâc asĕ e i deenterâ po töc servidûr in kadéne. Ma mé, dopo... ga kalkeró só la mé ma kóntra la sét ke i avrâ teñîc isĕ 'n kadéne! E lur i 'ndarâ po via de là e i turnerâ a adorâm mé amô ké". Ól Dio Sant a l'ă fac ól so pato sant kól Abrâm, ke 'l séñ a i a pórta amô 'nkö i masc ke nas ké 'ntra de óter, ot dé dopo k'i ê

nasîc, ᴋómpâñ ᴋe l'ĭa fac ól Abrâm ᴋól so scetî l'Isâᴋ, e l'Isâᴋ ᴋól so scetî 'l Gaᴋôb, e ᴋómpâñ ᴋe 'l Gaᴋôb l'ă fac ᴋói vost dudes patrɨârᴋ. I patrɨârᴋ, po, de sueñ i ê stac ġelûs del Gósêp e i ă endîd, e l'ê 'ndac a finî 'n ᴋadéne 'ndel Gito. Perô 'l Dio Grand a l'éra ᴋón lü e i ă desliberâd fo d'i so dulûr, a l'g'ă regalâd la sapɨensa, e g'l'ă fac deentâ simpateᴋ a 'l re Faraû: ᴋe i ă fac deentâ góernadûr de töt ól Gito, e 'nfin'a sö la so ᴋa del re! Intât ...g'ê eñîd fo 'na ᴋarestéa vaᴋa in töt ól Gito, e poa sö la reġû d'i Kananĕ, là 'ndóᴋê g'éra là 'l Gaᴋôb. A l'éra prope düra, alura, e i nosc patriârᴋ i tróâa ña pɨö negŏt de maɨâ. Kuand ᴋe ól Gaᴋôb l'ă sentîd a di ᴋe là indel Gito g'éra là tat bel fórmĕt... l'ă mandâd ɨłâ i nosc patriârᴋ; e a 'l segŏnd vɨas ól Gósêp a l's'ê fac ᴋoñôs de lur... d'i so fradei; e isĕ 'l re Faraû l'ă saîd de ᴋe famêa ᴋe l'veñia. Iura, 'l Gósep a l'ă mandâd a tö ól so pader e la so famêa, setantasîᴋ persune 'n töt. Isĕ 'l Gaᴋôb a l's'ê trasferîd indêl Gito, indóᴋê l'ê mórt là... e ᴋómpâñ de lü i ê mórc là a i nosc patriârᴋ. I so ᴋorp i eñia trespórtâc ɨłâ a Siᴋem, per vês sótrâc là 'ndela tómba ᴋe l'Abrâm l'ĭa ᴋrómpâd là, de 'l so scêt de l'Amór. E dopo... intât ᴋe l'sa ᴋömpia ól tép de ᴋel ᴋe 'l Siñûr sö 'l so unûr a l'g'ĭa 'mprómetîd a l'Abrâm... la sét de l'Isdraĕl i ᴋresia, po i deentâa tance, là 'ndel Gito; finaᴋê, g'ê riâd fo ün óter re ᴋe l'ĭa mia ᴋoñosîd ól Gósêp e ᴋón förberéa e ᴋatiérɨa l'ga faa de 'l mal a i vosc pader, i a sᴋisâa sóta, e i a öbligâa a da vɨa ó fa sparî i so scetî apéna nasîc, de manéra po ᴋ'i sa móltipliᴋês ña pɨö. In ᴋela sitüasɨû là g'ê nasîd ól Mósê... e 'l Siñûr a l'g'ă ülîd bé. Per tri mis l'ê stac leâd fo 'nde so famêa, po, ᴋuand ᴋe s'püdia pɨö sᴋóndel, ól Siñûr a g'l'ă fac tróâ dét indel sere a la so sceta del re del Gito... ᴋe i ă töld sö po i ă leâd fo lé, ᴋómpâñ se l'éra ól so scet de lé. Isĕ, ol Mósê l'ê ᴋresîd a la manéra d'i prêncepi del Gito, iströîd, po fórt a parole e a fati: peᴋât adóma ᴋe l'betegâa ü falî. Ma

riâd a кuarant'añ... a l'ǥ'ă üd voɪa de кoñôs impŏ pɪö bé i so fradei, кe l'ă po sкóprîd de ês a lü ü de кei de l'Isdraĕl; e ǥ'ê a кapitâd de difenden ü, maltratâd suermesüra... fin'a кópâ кel ġisiâ кe l'ǥa faa del mal. Isĕ, po... l'sa pensâa кe i so fradei i avrês кapîd кe per so meso de lü ól Siñûr a l'vülia salvai: ma lur i ă mia кapîd. E ün óter dé l'sirкâa de faǥa fa la pas intrâ de lur, a du к'i teкâa béǥa, e l'ǥa disia к'i éra du fradei, e 'nкemanéra dóкâ sa fâei 'ntórt ü кó' l'óter: ma 'nvéce ü de кei là l'ǥ'ă dic isĕ se l'éra maǥare a lü ü кapo, ü d'i padrû... e se l'vülia maǥare кópâ só aкâ lü, кómpâñ кe l'ĭa samô кópâd fo кel tal ǥuardiâ là, prima. Fatólê, ól Mósê... ǥ'ê restâd adóma de sparî: e isĕ l'ê po 'ndac là a Madian e l's'ê spusâd là e l'ǥ'ă üd a dei scec. Ü кuarantâñ dopo amô, dóкâ, ǥ'ê кómparîd ü mistĕr fo 'ndel desêrt del Sînai, in mes a dei spi к'i brüsâa sensa кönsömâs: a l'ê restâd ñaк isbalurdîd! E 'ntat кe l'ǥa 'ndaa là (v)isî per vêdeǥa mei l'ă sentîd la so us del Siñûr: “Só кé mé: mé só 'l so Dio Grand d'i to eci, ól so Dio Sant del Abrâm, de l'Isâк e del Gaкôb!”. Ól Mósê l'tremâa töt e l'vardâa só 'n tera per la pura de ed verǥü` ó erǥŏt de mör. E 'l Siñûr a l'ǥ'ă dic isĕ: “Kàes fo i sândai, té, perкê ta pestulet söndöna tera santa! Ŏ bel e ést, mé, töt кel кe ǥa tóкa sopórtâ la mé sét là 'ndel Gito, ŏ sentîd i so lamênc: e adês... só eñîd só mé per desliberai fo. Vé' sa, té, dóкâ, кe oi mandâd là amô 'ndel Gito, té!”. Siǥür`: prope кel Mósê là кe кei là i ĭa mia ülîd кe l'sa 'nteresês de lur, prope кel ól Siñûr, кól so señ d'i spi к'i brüsâa sensa 'nda 'n sender, a i a mandâa là amô de lur per difêndei e ǥüidai. E lü, a fórsa de mirâкói, i ă po fac partî fo de 'l Gito e fo 'ndel Mar Rós e fo 'ndel desêrt per ü кuarantâñ amô. L'ê stac prope 'l Mósê a diǥa isĕ a i scec de l'Isdraĕl: “ól Siñûr a l'va farâ nas intrâ de óter amô ün óter prófĕt кómpâñ de mé”... A l'ê stac ól Mósê, кe a parlamĕt indêl desêrt l'ă fac de médiadûr intrâ i mesaġi de 'l

mut Sînai e i disᴋüsɨû d'i nosc pader. Lü l'ă riseîd i nost brae ᴋóman-damênc dela éta... per pórtâmei ṡó ᴋé a nóter! Ma a lü, lur là i ɠ'ă mia ülîd daɠa a tra, anse i sa refüdâa, e i pensâa aᴋ de turnâ 'ndrĕ 'ndel Gito, a i so sîɠóle, a i so manére de fa de lur là: e i ɠa diṡia a l'Arôn “fàm sö té ergü`, ᴋe l'fiɠure bé ᴋel ᴋe l'ᴋamina fórt e (v)itorɨûṡ deante a nóter, e ᴋe isĕ l'ispa-ente i nosc aersare: ᴋe, ᴋel bröt Móṡê là ᴋói ᴋóreñ a l'm'ă 'nsabɨâd dét ᴋé 'ndel deṡêrt e m'sa pɨö ña ɠ'ê söcedîd ᴋóṡê, a lü!”. Isĕ, i s'ê fac sö ü édêl: e i ɠa faa dei saᴋrefése a ü idól fac sö ᴋói so ma de lur... ᴋe brae! Siᴋê, 'l Dio Sant a i ă po bandunâc, e lur i s'ê metîc dré a préɠâ e adorâ 'mpó de töt... ᴋómpâñ ᴋe m'leṡ sö benóne dét indêl liber d'i Prófĕc: i s'ê ɠuadeñâc la so bela depórtasɨû a Babeloña. Sa reɠórdî o no ᴋe i nosc veci là per ól deṡêrt i ɠ'ĭa dré la tenda del'Arᴋa, faca sö ᴋómpâñ ᴋe 'l Móṡê l'ĭa ést e l'éra stac iströîd de 'l cél? Kón dré ᴋela tenda lĕ 'l Góṡüê l'venṡia i so ɠüere, e l'ê re-stada talᴋuâl fina a 'l so tép del re David... ᴋe l'ɠ'ă dómandâd a 'l Siñûr de püdî faɠa sö lü öna ᴋa pɨö bela. Ma, l'ɠ'ê tóᴋâd a 'l Salumû, de faɠa sö 'l Dom. Epör`, ól Pɨö Ólt Siñûr... a l'istâ mia ña 'n tenda ña 'ntre ᴋuater mür, i födês ña töc dór! “Ól cél, a l'ê 'l so sᴋrañ de re, e la tera ó' sɠabelî sóta i so pé”: “Ma firî sö óter, maɠare, öna ᴋa a mé, ó sedenô öna stansa per pó-sâ? Ŏi mia pötôst fac sö mé töt, e poa i oste ma?”, l'diṡ ól Prófĕt, mia ira? Insóma: a fala ᴋörta, ó ᴋrapû e surc a óter, e óter ᴋe scec de l'Abrâm, abé-ᴋê sa fi 'l vost bel taetî de sà, e de là ᴋüṡî sö öġ e óreġe: óter, ᴋör de préda, semper dré a faɠa reṡistensa a 'l cél ġösto ᴋómpâñ d'i osc brae pader! Kua-ĕl ól prófĕt ᴋe i osc pader a i ă mia perseɠüitâd, e? A i ă ᴋópâc fo töc, finâ a 'l Góân: töc ᴋei ᴋe prediṡia ᴋe l'riâa 'l mesia ġöst! E de ᴋel, a la fi... v'ê tó-ᴋâd a óter ᴋé de Gerüṡalêm de deentâ ɨer i tradidûr e po i asasî! Kón töt ᴋel ᴋ'ĭ sᴋóltâd de 'l cél... e Leġe, e ᴋómandamênc e Prófĕc... sul ᴋe ᴋesto

кé si stac bu de fa: кópâ ü Gesû Krist, e mandâ fo ü Baraba! –.

A sent töc кei laûr кé... i sa maiâa 'l fideg de rabia e i sкriкâa i déc là denâc a lü. Ma lü, pie de spéret del cél ardando sö a 'l vólt l'ă po ést la so gloria del Piö Ólt, e del Gesû là 'mpé a la so dréca, e l'g'ă dic amô isĕ a töc:

– A ede prope adês, êкóla... ól cél ispalanкâd fo, кómpâñ de 'l tendû del Dom istrepâd sö кel dé là... e 'l Gesû Krist là 'mpé unurâd imbanda a 'l Piö Ólt! –. Kesto perô l'éra trop delbû: e dóкâ i sa stopâa fo i órege, i daa fo de gran vus, po töc insêm i ga s'ê bötâc adôs, a i ă pórtâd de fo de la pórta d'i müre, po i ă sótrâd viv a ploк e préde. I ă muntunâd sö i so mantei, к'i ga daa 'mpas a 'l defâ, là deante a ü suen de Tars (mia in etâ de lapidâ) кe l'laórâa lĕ 'n sitâ a fa sö tendagi, e кe l'istödiâa a sкöla d'i farisĕ, intât кe l'istâa 'n кa d'öna so sórela spusada lĕ: tal Saul; e i ă po lapidâd ó' Stéen, кe 'ntat a l'prégâa, prima 'mpé, dopo in senöc`, finaкê l'g'ĭa us:

– Gesû Krist, càpem sö кón té! Siñûr Pader indêl cél, perdùnega a кesta!

Po, l'ê a mórt, per so кönt de lü in pas кón Dio e кón töc.

Ma кei là i ga disia dré töc (e 'l Saul кón lur) “la ga sta isĕ mai bé!”.

E dóкâ, pöl das, isto Saul l'ĭa magare a lü semô inкóntrâd prima, кuaк volte in sitâ, de suenêt, poa 'l Gesû e i so, ó n'n'ĭa almĕn sentîd a di: perô i ĭa prope mia troâc simpateк, e l'g'éra prope mia dispiasîd a sentî кe lü i l'l'ĭa po sa töld fo de 'l mónd.

--- * ---

8. OL VANGEL` A L'PART DE GERÜSALEM`

--- * ---

L'ê stac ól señâl: de кel dé lĕ, a g'ê scopâd fo öna gran lota кón töc i mesi кóntra töc i so amîs del Gesû кe g'éra là 'ndela кapitâl. Isĕ, lur, per isкampâ, i s'ê spandîc fo per i кampañe dela Gödéa e dela Samaréa, fo кe i apôstói e ü кuaк d'óter, к'i ê stac piö кóragûs e nisü` i sa asкâa a tóкai, dopo 'l so parĕr del Gamałĕl; e samô 'ntat кe кuaк bune persune d'i

nosc e poa d'i ótr'ebrě i piansia e i sótrâa 'l poer Istéen, ᴋel Saul là l'éra aturen per i ᴋa a capâ e pórtâ 'n presû ᴋei isolâc ᴋ'i eñia séñâc ᴋómê eretеᴋ, so amîs del mórt, ó ᴋ'i bórlâa fo a parlâ 'mpó esaltâc de 'l Gesû.

Kei ᴋ'i éra sᴋapâc, perô, indóᴋ'i 'ndaa i pórtâa sa fo la so buna nöa.

Ke 'n prâtiᴋa, l'ê po stac ᴋel a spüncai fo, mia ᴋ'i Apôstói i ăbe söbet fac i alîs lur ó mandâd fo aposta ergü` a fa 'l misiunare... de deentâ “ᴋatoleᴋ” po fa deentâ “ᴋréstiâ” töt ól mónd: ᴋ'i éra prope gran póᴋ a pensâga, a ᴋel... fin'a iura.

Ól Félĕp l'apostól, presempe, a l'parlâa de 'l Gesû là 'ndöna sitâ dela Samaréa, e tace i ga staa dré atênc e 'nteresâc, aᴋâ per i so bei mirâᴋói ᴋe l'ga faa sö: ᴋe tace invasâc a i daa fo de mat per `l'öltema ólta e i turnâa a señ, e paraliteᴋ e sop i guaria. Gran festa 'n sitâ, dóᴋâ.

G'éra là a tal Simû, ᴋe de tat tép a l'faa 'l mago, e l'faa restâ la sét ᴋói so tröᴋ e magerée... po l'pasâa per grand om, ü tipo specâl, ᴋe in tance i ga teñia a ᴋoñosel, e i pagâa per ótêñ vergŏt, salüte e förtüna: e s'disia “ᴋesto ᴋé sĕ, l'g'ă de la so banda la pótensa del Siñûr!”.

Ma, ᴋuanᴋ'i edia e i sentia 'l Félĕp... adês l'éra ön'ótra, la sunada: i pasâa a la buna nöa e i sa faa a batesâ, omeñ po done. Anse: fin'aᴋâ 'l Simû mago l'g'ă ᴋredîd po l's'ê fac batesâ, e l'restâa 'nᴋantâd d'i laûr ᴋe söcedia aturen a 'l Félĕp, e l'ga staa teᴋâd.

A la ᴋapitâl i apôstói i ă saîd ᴋe la Samaréa la ga daa sᴋólt a 'l Félĕp: e iura i g'ă mandâd iłâ de rinfŏrs ól Piéro e 'l Góân. Riâc iłâ lur... i tri apôstói i ă prégâd per i ᴋónvertîc, de ótêñega ó' spéret del Gesû, ᴋe i éra adóma batesâc, ma ñamô mia franᴋ asĕ ñe ispirâc de prediᴋâ poa lur e testimoñâ: e isĕ i ga metia sö lur i so ma sö 'l ᴋó, a prégâ, e ᴋei là i ᴋambiâa. Ól Simû mago, a ed ᴋe sóta i ma d'i apôstói la sét la sa tresfurmâa

...a l'ɠ'ă ófrîd dei sólc, per püdî 'mparâ poa lü a faɠa isĕ a i persune ᴋói so, de ma. E 'l Pɨéro l'ɠ'ă respóndîd isĕ:

– In malura i to sólc ᴋón té... ᴋe t'ĕt ᴋredîd ᴋe s'pödês ᴋrómpâ e end isĕ ü reɠâl del Siñûr! A ta ɠa entret prope perneɠŏt, té, ᴋóndü` laûr isĕ: perᴋê ta sét dópe deante a 'l Siñûr, e l'ê ᴋé de ed. Kónvertéset dóᴋâ, pentéset de la to förberéa e d'i to trâfeɠ ᴋól dɨaól! –.

Ól Simû maɠo alura l'ɠ'ă dic: – A, bé... fa neɠŏt, và: ülie mia 'mbroɨâv sö, mé. Préɠì óter, ma sensa maledîm, impɨasĕr, a: e mé 'ndóró per la mé strada, e óter per la osta, ne! –.

I apôstói, prediᴋâd fo là 'n sitâ e fac del ɠran bé a streersâ fo tace paîs d'i samaritâ e a pórtaɠa la buna nöa, a i ê partîc amô per la ᴋapitâl.

A 'l Félĕp, perô, ɠ'ê ᴋómparîd ön anġel ᴋe l'ɠ'ă dic isĕ de capâ ön'ótra diresɨû fo 'ɫà per ól desêrt, de sóta de Gerüsalêm, per indâ a Gasa: isĕ lü l'ê 'ndac iɫâ de là. A l'salta fo ü moro del'Âfriᴋa, ü dela ᴋórt dela reġina 'nsó de là. L'éra eñîd insâ a la ᴋapitâl d'i ebrĕ per i so afare, e poa per adorâ a 'l Dom, ᴋe l'ᴋoñosia la Bibɨa e l'ɠa teñia (ma l'püdia mia deentâ ü de lur, ᴋóm'a l'éra ᴋónsâd, de om); difati, in ᴋarosa l'éra dré a les sö ól prófĕt Isai. Ól Félĕp a l'ê stac ispirâd a mêtesɠa in banda a la ᴋarosa: e sentîd ᴋe ᴋel là l'lesia sö 'l Prófĕt, a l'ɠ'ă dómandâd se l'ɠa ᴋapia po dét verɠŏt, de ᴋel ᴋe l'lesia sö. E ᴋel là: – Èe... perô, ɠa ölerês ġösto ᴋé erɠü` a dam öna ma, ᴋe per mé i ê a töte nöitâ –. Isĕ, l'ă fac saltâ sö e sentâ só 'n banda 'l Félĕp. L'éra dré a les sö ᴋe "l'ê stac pórtâd a 'l macêl ᴋómpâñ d'ü besôt, e ᴋómpâñ d'ü añelî möt ᴋón ᴋel ᴋ'i a tóns a l'derv ña bóᴋa... G'ê stac ña reᴋoñosîd dirito de ġöst ġödése, per ᴋólmo de erɠóña. Ki ᴋe ᴋönterâ pɨö sö erɠóta de lü, dopo? Mórt lü... mórc töc, pɨö ña scec, ña neûc!". Ól funsɨunare dóᴋâ, l'ɠa dómanda a 'l Félĕp impɨasĕr de diɠa l'ê

dré a parlâ de кi, ól Prófĕt, lĕ: parlael per lü, ó de ergü` d'óter, e? Alura, ól Félĕp, de кel pas lĕ dela Bibia l'ga кönta sö töt, sura la buna nöa del Gesû. Po, siкóme кe i ă tróâd de l'aкua 'n banda a la via... ól funsiunare l'ga dómanda se l'pöl adiritüra ês batesâd, ó no. Fermâd ól birôc, dóкâ, e saltâc só töc du dét indel'aкua, ól Félĕp i a batesa, sóta i ög del so servidûr sö la кarosa, кe l'ga кapĕs dét ña negŏt.

I vé fo adês de l'aкua... e 'l Félĕp l'ê piö ña lĕ, кei là i a ed piö!

E 'l moro l'ê 'ndac per la so strada töt кóntĕt: кe prope lü, per grassia, l'ă pórtâd la buna nöa só là per l'Âfriкa. Ól Félĕp invéce, a l's'ê tróâd de töt'ótra banda... vers la diresiû de Ceseréa, 'ndóкê l'ê po riâd là a prediкâ fo amô, paîs per paîs, la buna nöa del Gesû.

--- * ---

9. OL SAUL A L'KAMBIA LEANDA

--- * ---

Ól Saul, intât, amô töt esaltâd a difênd la Lege e 'l so Dom кóntra i ereteк, a l'g'ă sirкâd a 'l кapo d'i préc ü dóкümênt de ês autórisâd a pórtâ là 'n кadéne a la кapitâl töc кei de кela bröta rasa de tradidûr lĕ кe l'avrês tróâd là d'i so bande, po l'ê partîd... L'éra sкuase isî a riâ là a Damâsк, indóкê g'éra là ü bel ros de isdraelite кe i dipendia amô de 'l Kónsei–Sinédrio, кuando... i ă centrâd in pie кómpâñ d'ü fölmen a cél serĕ! Bórlâd só del so кaâl, dóкâ, só 'n tera l'ă sentîd a öna us кe la ga disia isĕ "A té, Saul! Inкemanéra po isĕ tata rabbia кóntra de mé, té, e?". Alura lü l'ga dómanda: – Ö... là! Ki sét кi, po... té кe ta ma parlet, e? –. E l'sa sent a respŏnd: "Mé só prope кel Gesû, кe té ta ma fét isĕ tat de 'l mal! Lèa sö, adês, e và dét in sitâ: là, ta eñerâ dic кósê ta g'ĕt de fa кósê, dopo... se ta ga stét". I so amîs del Saul i éra là sensa fiat, кe i sentia кómê öna us poa lur, ma ña i кapia ña i vedia nisü` aturen, fo кe lur e i кaâi! Leâd

sö, dóᴋâ, e sirᴋâd de dervî fo bé i so öġ... a l'ɠa edia ña pɨö, tat ᴋe ɠ'ê tóᴋâd menâl là lur, a Damâsᴋ, indóᴋe l'ê stac là tri dé sensa êdeɠa, e l'vülia ña maɨâ ña biv.

In sitâ ɠ'éra là ü amîꞩ del Siñûr, ól Anen: e ól Siñûr, alura, l'ɠ'ă dic isĕ, 'n viꞩɨû, de 'nda là indela ᴋa del Güda sö la "vɨa Lónɠa" e de sirᴋâ ün om de Tars, tal Saul, ᴋe l'sarês istàc là a préɠâ, e ᴋe l'avrês dic isĕ de ĭ ést in viꞩɨû prope lü, l'Anen, indà de dét po, ᴋói so ma metide sö i so öġ, fâɠei turnâ bei verc, de êdeɠa amô. Perô l'Anen: – A, ᴋar a té, 'l mé Siñûr! Ŏ sentîd tance a parlâ mal asĕ de ᴋel omen lĕ... e ᴋɨuat ᴋe l'ă fac patî i to amîꞩ là a la ᴋapitâl! Ke l'ê po a ᴋé mandâd insâ d'i préc adóma per met in ᴋadéne töc ᴋei ᴋ'i ta reᴋoñôs té! –. Ól Siñûr, perô, l'ɠa diꞩ isĕ de 'nda là alistês, ᴋe, anse: prope ᴋel om lĕ, i a capa 'ndi ma lü adês, per faɠa pórtâ fo 'l so Nom Sant aᴋ a i paɠâ, e mia pɨö adóma ᴋe a i so scec de l'Abrâm e a i re del Isdraĕl: e po l'ɠa fa ed a l'Anen in preiꞩɨû ᴋɨuat ᴋe 'l Saul dopo l'avrês patîd, prope lü 'n véta, per ól so nom del Geꞩû.

Alura l'Anen l'ê po 'ndac là, l'ê 'ndac de dét, po l'ɠ'ă dic isĕ, 'ntat ᴋe l'ɠa metia sö i so ma sö i so öġ a 'l Saul:

– Ó Saul, fradêl! L'ê 'l Siñûr ᴋe l'ma manda ᴋé de té, e ᴋel Geꞩû ᴋe l't'ê ᴋómparîd fo per la vɨa 'ntat ᴋe ta riaet. A l'm'ă mandâd ᴋé a turnâd la lüꞩ d'i to öġ, e a fat impɨenî sö 'l ᴋör de la so lüꞩ e de 'l so spéret! Prope... l'ê 'l Siñûr ᴋe l't'ă mandâd ᴋé de nóter, té: ma mia per pórtâm vɨa 'n ᴋadéne nóter, a... ma per desliberân fo d'i so ᴋadéne pɨö tace amô 'n töt ól mónd ...aᴋâ ᴋɨuanᴋê 'n ᴋadéne ta tóᴋerâ finî poa té per ól so nom! –

I ɠ'ê bórlade fo d'i öġ ᴋómpâñ de sᴋaɨe de erɠŏt... e l'ɠ'ă ést amô! Po, leâd sö, l'ê stac bateꞩâd, l'ă maɨâd verɠŏt, e l'ê turnâd in fórsa, ᴋel ꞩuenôt ᴋe po l'éra. L'ê stac là 'mpó a la larɠa, in ᴋɨuaᴋ famea de fedéi sᴋapa-

da vıa de Gerüȿalêm insö` de là apröf` a 'l deȿêrt, ma ᴋói so brae raîȿ in-di Apôstói; po l'ê turnâd là a Damâsᴋ ᴋói so amîȿ del Geȿû: e là l'predi-ᴋâa ȿamô 'ndei sale dótrina “ól Geȿû l'ê ó' scet del Dio Siñûr!”. Kei ᴋ'i a sentia i restâa ñaᴋ isbalurdîc!, e i sa diȿia isě: – Ma, él mia prope lü ᴋé ᴋel ᴋe ‘nde ᴋapitâl... a 'l faa 'l dıaól a ᴋuater ᴋóntra ᴋei ᴋ'i reᴋoñôs ᴋel nom lě, e anse l'ê eñîd ᴋé propıamenta per pórtâɠei là töc in ᴋadéne a i ᴋapi d'i préc? –. Lü... l'ɠa capâa ɠöst dé per dé, e l'traa 'n turta i ebrě ᴋ'i staa là a Damâsᴋ, a testimoñâɠa ᴋe 'l Geȿû l'éra ól mesia. Dopo ᴋuaᴋ dé, i ġüdě i ĭa bel e decidîd de fal fo. A l'ê eñîd a saîl aᴋâ lü, e, abeᴋê ᴋei là i teñês de öġ töte i pórte dela sitâ, dé e noc, per capâl e ᴋópâl... ᴋóla sᴋorta d'i so amîȿ a l'ê stac ᴋalâd ȿó d'i müre dét indöna sesta, e isě ɠ'l'ă faca.

Indâc là a la ᴋapitâl, l'istâa sᴋóndîd a i so amîs de prima e l'sirᴋâa de ês dela ᴋómbrîᴋóla dela nöitâ; perô i ɠ'ĭa amô töc öna ɠran pura de 'st’e-ȿaltâd a ön'ótra manéra, e i ɠa ᴋredia prope mia ᴋe l'éra ü amîȿ delbû...

Finaᴋê l's'ê asᴋâd ól Bârneba, a daɠa fidüca, l'sa l'ê trac dré ᴋón lü, e ɠ'l'ă fac ᴋoñôs a i apôstói: ᴋe isě, po, ól Saul a l'ɠ'ă ᴋöntâd sö töta la so storıa de l'aparisıû sö la vıa, e de l'Anen, e ᴋe l'ĭa ȿa prediᴋâd fo 'n ġir per Damâsᴋ, tat ᴋe ɠ'ĭa tóᴋâd isᴋapâ vıa de là. E isě, i ă po capâd in famea, ᴋe lü l's'ê rinᴋörâd, e l'éra aturen per i pıase a parlâ a so nom del Geȿû. E l'tratâa pötôst ᴋón ᴋei de fo, ᴋ'i eñia de luntâ a 'l Dom per i feste ó per i so afare. Ma ɠ'éra ȿamô a là de ᴋei ᴋ'i briɠâa per töl fo dela cirᴋólasıû. E alura i so amîs i ă ᴋómpañâd finâ a Ceseréa, po de là i ă 'mbarᴋâd per Tars. Ke isě, po, là ‘nde ᴋapitâl i ɠ'ă üd ɠrassıa de 'mpó de paȿ amô; e poa là in Gödéa e Galeléa e Samaréa i laûr i 'ndaa n'nac bé, e i ᴋresia de nömer, indêl rispêt d'i so leġi del Siñûr, töc ᴋóntěc de 'l Geȿû e ᴋóla ᴋón-sólasıû del so sant ispéret.

--- * ---

10. PIERO FO IN MISIÙ: MIRAKOI E PRIM PAGÀ DE BATESÀ

--- * ---

Ól Piéro öna ólta l'ê 'ndac là a tróâ кei de Lida, e l'ă tróâd là ü tal Enéa, paralisâd illêc *(in lèc)* samô de ot añ. E 'l Piéro l'ga dis isĕ:

– Sкóltem mé, té, Enéa. Ól Gesû Krist a l'ta guarĕs: lèa sö, e fà sö 'l to lec! –. E кel là... l'salta sö! A i ă ést bé töc кei de Lida po de la pienüra de Sarón aturen, e tace i s'ê a кónvertîc.

A Gafa, g'éra là öna Tabéta (nom кe l'völ di "bela e svelta"), кe la faa de 'l gran bé e tate lemôsine. Göst in кei dé lĕ la s'ê malada po l'ê a mórta. Alura i a laa só per sótrala, e 'ntat i a lasa sö de sura 'ndel so lec. Dato кe Lida l'ê mia deluntâ e i ă sentîd кe g'ê là 'l Piéro... i so amîs i manda là du a diga isĕ de eñ insâ per ól fönerâl. Lü, l'lea sö po l'ga a dré. Riâd là, a i a pórta sö de sura, e g'éra là tate pôere êdóe к'i löcâa e i faa ed i estîc кe la g'ĭa fac sö la Tabéta de ia. Ól Piéro alura l'manda de fo töc, po l'sa 'ngüniкa só, e l'préga. Po l'ga dis isĕ a la mórta "Lèa sö, a té, Tabéta!" (кe l'ga sömêa isĕ tat a кel кe l'g'ĭa sentîd a diga sö 'l Gesû a la so scetela del Gaîr): e кela là la lea sö, la derv fo i öġ, po la sa met a setû. A l'ga da öna ma a tras impĕ, po g'la presenta là amô ia a i so amîs!

A i ă po saîd töta la sitâ, e isĕ tace amô i s'ê кónvertîc.

Ól Piéro l's'ê fermâd là a Gafa per impŏ de dé 'n кa d'ü Simû кe l'laórâa 'l pelâm, e lü per ütâs e fas mia manteñ a öfo intât кe l'prediкâa, l'ġöstâa sö öna кuaк réc кói pesкadûr del post. In кei dé lĕ, a Ceseréa g'éra là ün om, tal Kórnéło, кómandânt del reġimênt "Itâliкo", om ónêst e timurâd del Dio, e poa töc кei dela so кa. A l'faa asĕ de lemôsine, e l'prégâa semper. Ü dopólmesdĕ, indê so stansa l'ă ést in visiû ön anġel, кe i ă camâd per nom, e lü l's'ê a ü falî stremîd. L'anġel a l'g'ă dic isĕ: – I to órasiû e i to lemôsine i ê töte кé, deante a 'l Dio Sant señade só e gradide. Té adês, perô, mànda 'łà кuaк omeñ a Gafa, e fa eñ кé ü tal Simû, к'i ga

diꞩ ól Pɨéro. L'ê là 'n ᴋa d'ün óter Simû ᴋe l'ᴋónsa pelâm in ria a 'l mar –.

Kʉando ᴋe l'anġel l'ê partîd, lü l'cama du servidûr de ᴋa e ü braôm de sóldât d'i pɨö fidâc, a l'ɠa ᴋönta sö töt e i a manda 'łà.

A 'l dé dopo, ᴋei là i ê 'n vɨaꞩ. Intât ól Pɨéro sö 'l mesdĕ l'va ꞩó per maɨâ erɠŏt: e 'ntat ᴋ'i ɠa pareġa ꞩó erɠŏt... a l'va in êsteꞩe: a l'ved ól cél deêrt, e ü laûr istrâmb ᴋe l'vé ꞩó, ᴋómpâñ de öna ɠran tóaɨa ᴋe la é ᴋalada ꞩó per i ᴋʉater ᴋantû, e ɠ'éra dét de töc i animai: a ᴋʉater samfe, e de ᴋei ᴋe strösɨa e rampa, e óꞩêi. E öna uꞩ la ɠa diꞩ isĕ "Tò, dóᴋâ, Pɨéro: fà 'nda... po màɨa!". Ma lü: – A no, ᴋar a té. Ke mé ŏ ña mai maɨâd neɠóta de prófâ e spörɨo! –. E amô la uꞩ "Kóm'a sa permetet ᴋómê po, té, de camâ prófâ e sᴋifûꞩ... ᴋel ᴋe l'vé ꞩó de 'l cél e ᴋe l'ta l'manda ꞩó 'l Töt Sant?". E isĕ per bé tre ólte! Po, töta ᴋela roba là l'ê turnada sö 'n cél.

[Lasĕm in banda ᴋé ᴋe "de prensépe" propɨamenta ɠa sarês ña stac imbiꞩôñ de maɨâs intrâ animai. Ma l'ê po 'ndaca isĕ; e ᴋé l'völia di a d'óter.]

Intât ᴋe 'l Pɨéro l'istâ là 'nterdêt sönᴋêl ᴋe l'ă apéna ést, i ria sà i omeñ mandâc iłâ del Kórnéło, ᴋ'i s'éra 'nfurmâc indóᴋê l'éra la ᴋa del Simû ᴋónsadûr de pei. I cama, e i dómanda se ɠ'ê lĕ ól Simû Pɨéro. Ke, 'ntat, a l'sa sent a di 'n ᴋör "àda ᴋe tri omeñ i ta sirᴋa té: lèa sö, àɠa 'nᴋóntra, e àɠa po dré a lur tri sensa pura, ᴋe t'i ŏ mandâc insâ mé".

Alura 'l Pɨéro l'ɠa a ꞩó 'nᴋóntra, l'ɠa diꞩ isĕ ᴋe l'ê lü ᴋel ᴋ'i sirᴋa, e l'ɠa dómanda ᴋóꞩê `ölei, po. E ᴋei là i ɠa ᴋönta sö ᴋ'i ă mandâc insâ 'l so ᴋómandânt Kórnéło, persuna ónesta e timurada de 'l Dio, ᴋe töc i ġüdĕ i a pórta 'n palma de ma... e ᴋe l'ɠ'ă üd öna viꞩɨû, ᴋól urden per fa eñ iłâ 'l Pɨéro a ᴋa soa, e de sᴋóltâl. Ól Pɨéro dóᴋâ i a fa eñ de dét, e i a té (teñ) lĕ fin'a maɨâ e dörmî; po, a la matina dopo l'lea sö e l'part insêm ᴋón lur, e ɠa a dré a ᴋʉaᴋ amîꞩ de Gafa. Ól dé dopo i ê riâc là a Ceseréa, ᴋe 'l Kór-

facende

néło i a spetâa, e l'ĭa trac insêm töc i so de famea, po ĸuaĸ amîs fidâc. Kuando ĸe l'sa l'ved denâc, a l'ga sa 'ngünika só, deante a 'l Piéro. Ma 'l Piéro i a fa söbet leâ sö: – Sö dréc impě, té! A só ün om poa mé ĸómpâñ de té, mé! –. E teĸâd butû 'n ĸónfidensa, l'ê 'ndac de dét e l'ă tróâd dét ü muntû de sét. E l'g'ă dic sö isě:

– Óter a l'si, ĸe per ü güdě l'ê ña lecet de teĸâ butû ĸón vergü` d'ön'ótra religû, ña de ês amîs, ña de maiâ 'nsema. Perô mé, l'm'ê stac imparâd de 'l Siñûr a camâ nisü` "sensa Dio" e ña "spórĸisû". E difati ĸuanĸê m'ĭ camâd ŏ capâd in ĸa i osc mesağěr po só a eñîd ĸé sensa próblěm. Ülî dim vóter dóĸâ, adês, inĸemanéra m'ĭ camâd ĸé, êĸól? –.

Alura l'ă parlâd ól Kórnéło: – Tri dé fa prégae, sö 'l mesdě ĸé 'n ĸa méa ...e l'ma ĸómparěs ü tal töt vestîd sö de bianĸ isplendênt, e l'ma dis isě ĸe 'l Siñûr, L'Önek Ól Piö Ólt, a l'm'ă sĸóltâd e po esaüdîd, aĸâ per i lemôsine ĸe fó 'n so nom. E l'm'ă dic isě 'ndóĸê ta s'éret e de mandât a camâ, ĸómpâñ ĸe ŏ po fac. Só bé ĸóntět asě, ĸe ta sét veñîd insâ. E adês, êĸóla, a m's'ê po ĸé töc denâc a 'l Dio Siñûr, per isĸóltâ töt ĸel ĸe lü l't'ă urdenâd isě de fam saî –. Alura ól Piéro:

– Inĸö`, ĸé, ma sa rende ĸönt ĸe 'l Siñûr a l'fa mia distinsiû de persune, ma l'té óntera oñü` ĸe l'g'ă 'l so sant timûr e l'fa 'l bé... in oñe banda del mónd! Sě, ira: a l'g'ă mandâd só la so braa rielasiû a i so scec de l'Isdraěl: ma g'l'ă daca a lur per töc, ĸe lü l'ê 'l Siñûr ól Dio de töc. Buna. E óter ...ga l'si samô ĸel ĸe g'ê söcedîd là 'ntre Gödéa e Galeléa, dopo ól Góân ĸe l'batesâa dét indel Górdâ? Ól Dio Siñûr l'ă mandâd insâ ól Gesû de Nâsaret, e lü, fórt del so ólt ispéret, l'ê pasâd ispertöt` a fa adóma ĸe de 'l bé, a guarî i malâc e desliberâ fo i 'nvasâc, ĸóla so ma del Siñûr sura 'l so ĸó. E nóter a m's'ê testimone, de öğ, de óreġe e poa de ma, de töt ĸel ĸe l'ă fac e l'm'ă fac fa aĸ a nóter in töt ól paîs e 'nde ĸapitâl. E m'ga sa a töc,

nóter po óter, ᴋóȿ'i ǥ'ă po fac, a la fi: a i ă ᴋópâd fo, teᴋâd vɨa sö 'ndu toᴋ de leñ! Ma ȿamô a 'l ters dé, ól Siñûr a i ă fac turnâ iv, e l'ă ülîd ᴋe staólta a l'sa fes ved... mia pɨö de töc, ma adóma de ᴋei ᴋe l's'ĭa sirᴋâd fo lü: nóter ᴋe m'ă maɨâd e biîd amô 'nsem ᴋón lü, prope... dopo ᴋe l'éra mórt du dé prima! E a nóter a l'm'ă urdenâd isĕ de prediᴋâ fo a la ȿét, e de testimoñâ... ᴋe prope lü l'ê fisâd de 'l Siñûr a ês ᴋel ᴋe `ġödiᴋa 'ntre iv e mórc! Prope a lü la sa riferĕs la so parola d'i Prófĕc, ᴋuand ᴋ'i diȿ isĕ ᴋe töc ᴋei ᴋ'i ǥa ᴋrederâ a lü, indêl so nom i sarâ a perdunâc, po desliberâc fo per semper –. A l'éra dré amô a parlâ lü, ᴋe töc ᴋei ᴋ'i a sᴋóltâa i s'ê tróâc investîc de sant ispéret... e i ǥa daa a lodâ 'l Siñûr in tate parlade, ᴋ'i éra ña 'mpó i so de lur, ᴋómpâñ d'i so amîȿ del Geȿû ól dé 'lla Penteᴋosta!

Kei ᴋ'i éra eñîc insâ de Gafa ᴋól Pɨéro e i éra töc in rĕǥóla ᴋóla so fatüra d'i masc ebré... a i ê prope restâc!, ᴋe poa ᴋei paǥâ ᴋé sensa fatüra... i ǥ'es söbet isĕ 'l reǥâl de l'ispéret imprómetîd de 'l Geȿû a i so amîȿ. Ma i fati i parlâ a car; e alura 'l Pɨéro l'ă dic isĕ:

– Ke impedimênc ǥa sarai, uramai, a bateȿâ ᴋól'aᴋua lur ᴋé, dato ᴋe ᴋómpâñ de nóter a i ă bateȿâc de spéret ól Siñûr de 'l cél, e? –.

Isĕ, i ă fac bateȿâ a ᴋól'aᴋua, indêl so nom del Geȿû... ᴋe isĕ l'ĭa reᴋómandâd per töc i so. E lur a i ă préǥâc de sta là ᴋón lur amô 'mpó de dé.

--- * ---

11. OL PIERO L'DA KÖNT – OL `BARNEBA E 'L PAOL

--- * ---

I apôstói e i óter fedéi ᴋ'i staa 'n Gödéa i ê po eñîc a saî ᴋe poa i paǥâ i riseîa buna nöa e sant ispéret e batêȿ. Ma ᴋuand ᴋe 'l Pɨéro l'ê turnâd là a la ᴋapitâl, a i ă sentide sö de tace, aᴋ, ᴋ'i tóntóñâa perᴋê lü l'éra indac de dét in ᴋa de paǥâ e l'ĭa maɨâd e biîd ᴋón lur, prope lü, ól prim apôstól del Geȿû, ól so "préda"! Alura 'l Pɨéro l'ǥ'ă po ᴋöntâd sö per fil e per señ töt a póntî, la so viȿiû de lü a Gafa, e la iȿiû del Kórnéɫo a Ceseréa, e i fa-

ti de ĸei là ĸ'i lodâa 'l Dio ĸói parole ĸ'i ĸoñosia ñaĸ... e ĸe, in fi d'i könc, prope 'l Gesû l'ĭa bé dic d'ü batês de spéret, ĸe lü, 'l Piéro, l'ĭa püdîd adóma ĸe capân ato, ĸel dé là, in mes a i pagâ... ĸói stes efêc ĸómpâñ ĸe l'ĭa fac a sura de lur prima, là a Gerüsalêm: e dóĸâ ól batês de aĸua l'éra ĸómè du piö du fa ĸuater, sensa ña d'ótre fatüre de mes! Ó ülîei magare mêtega sö lur i póntî sö i "i" a 'l Gesû, a, e a 'l Padreterno, e? Siĸê, l'ê po finida 'n gloria e töc a lodâ 'l Siñûr ĸe isĕ l'ga da ase aĸâ a i pagâ de ĸónvertîs a 'l Dio del Gesû, e sensa prima fai deentâ ĸónvertîc a i ebrĕ!

Tace, de ĸei sĸapâc iviâ dela ĸapitâl a la mórt de' Stéen, a i éra riâc iłâ finâ 'n Fenéca, a Sipr e Antéôca: ma finadês i ĭa prediĸâd fo la buna nöa adóma a sét samô dela so religû. Perô ĸuaĸdü` de lur ĸ'i éra nasîc a Sipr e a Sirĕ, là a Antéôca i ga prediĸâa 'l Gesû e la so buna nöa aĸ a i Gréĸ. Ól Siñûr, a s'ved, a l'éra ĸón lur: ĸe isĕ, tace i sa ĸónvertia a prope.

E la nöitâ l'ê riada aĸ'a i óreġe de ĸei dela ĸapitâl, ĸ'i ă po mandâd iłâ a ed la sitüasiû ól Bârneba (ĸel ĸe l'ĭa pórtâd a ĸa ól Saul). E lü, riâd là, l'ă ést bé l'efêt dela grassia del Dio Sant sura ĸei là, e l'ê stac bé ĸóntĕt, po i a 'nvidâa töc a restaga fedéi a 'l Siñûr, oñü` ĸóla so bela ĸóstansa. L'éra a lü, difati, ü gran bunôm, pie de fidüca e sant ispéret e de ĸör vert.

Isĕ, amô tace d'óter i ê pasâc de la so banda, de la banda del Gesû.

Lü, delĕ 'mpó, l'ê partîd per indâ là a Tars a sirĸâ 'l Saul; ĸe adês l'avrês püdîd fa la so part ĸói pagâ 'n töta sigürêsa; e isĕ i ă pórtâd là ġöst a Antéôca, indóĸê per ün an intrĕg i ă fac ü gran bel laórâ 'nsema, a tra sö öna bela famea nömerusa e varia: e 'ndóĸê per la prima ólta i so fedéi del Gesû i ê stac camâc "i ĸréstiâ", mia piö adóma "ĸei ġüdĕ là dela seta del Nasarĕ": e de iura po, "ól Krist" a l'ê stac depertöt` adóma "ól Gesû Krist, ól mesia de Nâsaret, mórt in ĸrus, e 'ndac sö 'n cél amô iv".

In кel tép là, i ê riâc là a Antéoca ergü` к'i prófetâa: e i predisia ispirâc (кómpâñ, presempe, d'ü Agab) öna gran кarestéa, iłâ là per la reġû del Gesû (кe l'ê po riada a röda, sóta ól Klaudio imperadûr rómâ). Alura töc i fedéi de Antéôca e paraġi, óñü` segŏnd i so mesi, i ă decidîd de tra fo ergŏt de sкarsela e de mandagel iłâ, per vütâ i fedéi de là; кe, 'ntra ergü` end fo töt, e 'ntra кei óter püdî mia tat laórâ ñe trafégâ liberamênt in sitâ... i éra uramai sa dré a strens sö la sentüra a кól maiâ; e isĕ i ă po fac, e i ă spedîd iłâ кel к'i ă püdîd, per so ma del Bârneba e del Saul, omeñ fidâc e prateк de vias.

--- * ---

12. PRIMA PERSEKÜSIU`

--- * ---

Inturen a кel tép là amô, pasâd apéna ü dés añ de la so mórt del Gesû, ól re Erôd de iura l'ă sкómensâd a maltratâ i omeñ dela so famea del Gesû, là, 'ndela кapitâl. E l'ă fac mör de sbada 'l Gaкóm, ól so fradêl del Góân, iscêt del Sebed.

L'ê po stac alura, кe s's'ê pensâd sö de mandâ via 'l Góân, кe l's'ê pórtâd dré la so mader del Gesû, ansiana, ma amô 'n gamba.

A ed po кe la sunada la ga piasia a i ġüdĕ, ól Erôd a l'ă mandâd a capâ poa 'l Piéro. I éra i dé d'i pa sóta i feste p'Pasкua. E branкâd, a i ă metîd dét in presû кón кuater bei piкêc de кuater guardie a la ólta, per fal кómparî 'n tribünâl dopo i feste. Óкórerâl de dil, кe... 'ntat кe 'l Piéro l'éra 'n presû töc i so [no] i faa óter кe prégâ 'l Siñûr per lü? Isĕ, la noc prima de ĭga de кómparî 'n ġödése denâc a la sét, ól Piéro l'dörmia, mia trop кomod, ligâd sö кói кadéne 'n mes a du sóldâc, e i sentinele fo de 'l кancêl. Ma... g'ê riâd dét ön anġel del cél, a l'g'ê 'ndac apröf`, e de dét l'ê stac töt iscarîd a dé. L'anġel l'ă sgürlîd sö 'l Piéro a la spala, i ă desdâd fo, e l'g'ă dic isĕ de leâ sö a la svelta: e g'ê bórlâd só d'i póls i so кadéne, sensa ña desdâ fo кei óter là! A l'g'ă dic isĕ de tras insêm per partî, l'g'ă

fac met sö bé 'l so mantêl, po i ă trac dré. Ól Piéro l'ga 'ndaa dré, ma sensa rendes ᴋönt delbû ᴋe l'éra ira ᴋel ᴋe söcedia ᴋól anġel: a l'sa 'nᴋredia pötôst de ĭga öna visiû, ó de 'nsoñâs. Pasâc fo d'i du posc de guardia, i s'ê tróâc là a 'l ᴋancêl: ᴋe l's'ê po spalanᴋâd fo persoᴋönt`. E 'ndac de fo, i ă fac ü toᴋ de strada 'nsema, po l'anġel l'ê a sᴋómparîd.

Ól Piéro, alura, l's'ê rendîd ᴋönt ᴋe l'éra delbû töt vira, e ᴋe 'l Siñûr l'ĭa prope mandâd só 'l so anġel a desliberâl fo de l'Erôd, e fa 'nda a mut i so bröte oie d'i ġüdĕ. L'ê stac là ü mómentî a pensaga sö, po l's'ê 'nviâd iłâ a la so ᴋa dela Maria, la so mader del Góanmârᴋ, indóᴋê n'n'éra là tace d'óter a prégâ per lü, amô a ᴋel'ura de noc. L'ă piᴋâd sö 'l purtû... e g'ê eñîd só öna serventa, la Roda, a sentî ᴋi ᴋe g'éra: l'ă ᴋoñosîd söbet la so us del Piéro; ma, 'nvéce de derv fo... l'ê turnada sö de sura töta ᴋóntéta a digel a i óter: ᴋe perô i g'ă dic isĕ se l'éra mata. E lé a daga, e lur "a l'sarâ magare ün anġel eñîd insâ a dim vergŏt per lü". E 'l Piéro 'ntat là a piᴋâ, ᴋó' 'mpó a de pura dela rónda; finaᴋê, a la finfî i s'ê po decidîc a próâ a derv fo... e isĕ i ă ést ᴋe l'éra prope lü... e i ê ñaᴋ restâc isbalurdîc! G'ê po tóᴋâd a lü faga de gran señ ᴋói ma per faga fa sito e desdâ fo nisü`; ᴋe dopo de dét l'ă a püdîd ᴋöntaga sö la so storia de anġel, ᴋadéne e ᴋancêl. A l'g'ă dic isĕ de fagel saî bunura a 'l Gaᴋómî e töc i óter; ma per prödensa l's'ê mia fermâd là, ᴋe 'l post l'éra ᴋoñosîd... e 'mpó de rumûr a i ĭa po a sa fac: po, a riedîs per l'aniersare del Gesû resösitâd, a Pasᴋua.

[Oñémanéra ᴋe ülî pensala óter, a mé isĕ i m'l'ă ᴋöntada sö: a 'l piö... sóró deᴋórde ᴋe s'pöl a pensâ a ü mesaġĕr misteriûs... de ᴋuaᴋ gran ᴋapo misteriûs... ᴋe l'ă ülîd desliberâ fo 'n segrĕt l'apostól, a meso de ᴋuaᴋ urden misteriûs a i sóldâc: ma... edî bé a óter: a g'ê pör semper dét tat de miraᴋulûs!]

A dé fac, i sóldâc i sa daa mia resû ᴋósè l'püdia êsga söcedîd ᴋósê a 'l so presunĕr: ᴋe l'g'éra piö, ma lur i ĭa fac per bénî la so bela guardia [ó,

'n кaso, i éra stac dré a urdeñ söperiûr: mal per lur, aк a ĭ magare capâd la so bela manca, a staga]! Ól Erôd, a i ă fac sirкâ a la svelta despertöt`, ma sensa tróâl: e l'ă fac met a кópela i guardie de törno. Po, de la figüra, l'ê sкapâd via a Ceseréa, a l's'ê sкóndîd là per impŏ, e l'ê turnâd a la so braa pólîtiкa. A l'éra 'mpeñâd in bega кón кei de Tir e Sidû, кe, àda po té, i g'ĭa 'mbisôñ de кrómpâ de maiâ prope de lü. Ma ü de la so кórt de lü a i ă fac ragunâ, кei là (de sigür` a l'g'ĭ sö 'l so pro!), e l'g'ă ófrîd i so bu öfése per faga fa la pas.

Riâd ól dé dela cerémôña de pas, ól re l'g'ă parlâd a la sét, töt vestîd sö de sfars, e sentâd só 'n pómpa sö 'l so sкrañ de re. E la sét, daga a usâ sö "Us de 'l cél, mia 'dóma us de om!". Ma, mal ga n'ê po eñîd: кe lü l'ă fac aparî negŏt, e l'gê a piasîd ól кömplimênt: ma l'g'ê mia piasîd ól fals a 'l Siñûr; e isĕ, delĕ mia tat l'ê mórt d'ü кólp, dudes añ dopo 'l Gesû turnâd sö 'n cél; e i ă tróâd là töt maiâd dét d'i so erem. A l'éra stac ól so sio кel Erôd là deentâd amîs del Pilât, e 'l so nóno кel óter, кe l'ĭa ést a nas ól Gesû (Erôd кönsömâd a lü d'i so brae erem кómpâñ de 'l macelĕr d'i set fradei Maкabé кóla so mader): bela rasa de re, negŏt de di...

--- * ---

13. I DU MISIUNARE A SIPR E A ANTEOCA

--- * ---

Intât, la prediкassiû la fiuria e la sa spandia fo semper de piö.

Ól Bârneba e 'l Saul, fac a póntî 'l so brao dóĕr кói óférte, кuand кe i ê turnâc là a Antéôca i ă pórtâd dré poa 'l Ganmârк. Indela famea d'i fedéi de Antéôca, l'manкâa mia ña dei prediкadûr, ña dei sapiênc: g'éra là 'l Bârneba, 'l Simû [к'i ga disia] 'l Niger, ól Luco de Sirĕ, ól Manaem кe l'éra eñîd sö de scet insêm кól Erôd, ól Saul...: e dóкâ, töc i servia 'l Siñûr кói prêdiкe, i fünsiû e i desü`. Perô, 'l Siñûr l'ă ispirâd töc a lasaga liber ól Bârneba e 'l Paól per ön'ótra misiû: кe isĕ, desünâd e prégâd töc insêm,

i ǵ'ă po metîd sö töc i ma sö 'l кó a lur du, de кónsaкrai e diga isĕ "óter si töc nóter, e 'l Gesû l'va manda e l'va кómpaña": po i ă i salüdâc.

E lur, partîc amoturna misiunare del Gesû кól so sant ispéret, i ê 'ndac só a 'l pórt de Selêöca, e de là i s'ê 'mbarкâc per Sipr. Pasâc fo per Salamina, кól Ganmârк a daga öna ma, i prediкâa 'ndei sale dótrina d'i ġüdĕ. E streersâd fo töta l'isla 'nfina a Paf, i ă tróâd là ü mago кe l'sa faa pasâ per prófĕt ebré: tal Barġesü`, кe l'éra 'nde mânega del góernadûr Serġo Paól, persuna 'nteliġenta, ól rómâ. 'Stó góernadûr кé, dóкâ, a l'manda a camâ 'l Bârneba e 'l Saul, кe l' vülia sкóltai 'mpó a lü a parlâ del Siñûr. Ma 'stó mago, êкóla (in gréк a l'sa camâa aкâ Elimas), a l'sa met in mes e l'fa de töt per imbroiaga sö la facenda a 'l góernadûr. Alura 'l Saul (кe in ambiênt rómâ e gréк i a camâa aкâ 'l Paól, кóm'ŏ forsâк samô fac a mé), töt ispirâd, a l'fisa indei öġ istó mago là e l'ga dis isĕ: – A té scet del diaól, mia del Siñûr e po mén amô del Gesû: ta sét pie de 'mbroi e förberée, fo кe de eritâ: кuand'él кe t'la móкerĕt fo de 'nturcaga sö i sentĕr a 'l Siñûr, té... e? Áda кé adês, té: per la ma del Siñûr, кe la ta seña... tè: ta stérĕt a orb per impŏ de tép, ta ederét ñe la lüs del sul –. E кel là... l'isprefónda dét indêl fósк, e ga tóкa sirкâ ergü` к'i a mene 'n ġir per ma.

Isĕ po кe ól góernadûr, a ed кei laûr кé, l'ê stac piö sigür` de prima d'ĭ tróâd la eritâ del Siñûr, e mia piö adóma i so sög del mago orbâd.

Ól Paól кói so кómpâñ de vias i s'ê 'mbarкâc amô a Paf, e i ê 'ndac là a Perġe de Panféla; ma sensa 'l Ganmârк, кe l'ê turnâd indré a Gerusalêm [e l's'ê po metîd dré a met so niger sö bianк i storie del Piero e d'i dudes кól Gesû; кómpâñ кe кé óter lesî sö piö tat кel кe s'sa sa de 'l Paól...].

Lur, partîc poa de Perġe, a i ă streersâd fo, e i ê riâc là a кel'ótra Antéoca. Là, a 'l sabat, i ê 'ndac dét indê sala de dótrina, e i s'ê sentâc só. E

dopo leȿîd sö la so Bibɨa, i ᴋapi de là i ɠ'ă dómandâd a erɠü` de lur i nöitâ dela ᴋapitâl, e de faɠa po sö ü falî de prêdiᴋa a ᴋei ᴋe ɠ'éra là.

A l'varsa sö la ma 'l Paól, e l'lea sö lü a diɠa sö isĕ:

– Óter ȿét de l'Iȿdraĕl... e óter de ᴋé timurâc de Dio: a m'va salüda de ᴋör... nóter ᴋe m'ria de luntâ. Adês, isᴋultìm bé. Ól Dio Ɠrand de l'Iȿdraĕl a l'ă sirᴋâd fo de preferensa i nosc patrɨârᴋ, ᴋe isĕ l's'ê trac impĕ öna ȿét unurada là 'ndel Gito, po a so tép ᴋón tace mirâᴋói i ă pórtâc ivɨâ de ᴋel paîȿ là, per istaɠa dré ü ᴋuarantâñ, fo 'ndel deȿêrt, e dopo daɠa a lur töta la reġû de set trebü` d'i Kananĕ, ᴋe ɠ'i ă fac venȿ in ɠüera. Per ü ᴋuatersensin(t)ᴋuantâñ a i ê deentâc e restâc padrû de töta la reġû. A i ê stac ɠóernâc d'i so sapɨênc, finâ a 'l prófĕt Samüĕl. Dopo, i ă ülîd ü re, e l'ɠ'ă dac ól Saul scet de Sis, dela trebü` del Beñamî, per ü ᴋuarantâñ. E dopo de lü ᴋe l'faa mia pɨö ġödése l'ɠ'ă metîd sö un óter re pɨö fedĕl, ól re David, scet del Gɨês, po l'ɠ'ă dac ato ᴋe l'ê stac ü ɠran brao re. De ᴋei ᴋ'i ê nasîc de 'l re David... ól Siñûr, ᴋómè l'ĭa po 'mprómetîd de tat, l'ă trac fo ü... per salvâ amô la ȿét de l'Iȿdraĕl: l'ă trac fo 'l Gesû de Nâȿaret, nasîd a Betlêm isĕ ᴋóm'a ɠ'ê sᴋriîd ȿó dét indê Bibɨa. E söbet prima de lü, prope amô isĕ ᴋómpâñ ᴋe la diȿ la Bibɨa, ɠ'ê stac ü, a preparaɠa la so strada: ól Góân, ᴋe l'prediᴋâa fo ü batêȿ de penitensa a töta la ȿét de l'Iȿdraĕl. E l'diȿɨa isĕ, lü, 'ntat ᴋe l'prediᴋâa e l'bateȿâa: “A só mia mé, ne, ᴋel ᴋe spetî, ᴋel ᴋe l'ɠ'ă de eñ: ma perô l'ê bel e ᴋé a lü, e poa mé ɠa baȿe sö i so pé”. Buna. Óter fradei, scec de l'Abrâm ᴋómpâñ de mé, e óter ᴋé timurâc de Dio, êᴋóla: l'ê a töc nóter ᴋe ma é dac ᴋela buna nöa ᴋé, per vês salvâc! Difati, ᴋei ᴋ'i sta là a Gerüsalêm ᴋón töc i so ᴋapi i s'ê refüdâc de ᴋapî e de ᴋrêdeɠa a i órâᴋói d'i Prófĕs, ᴋ'i a leȿ sö sabat dopo sabat: e isĕ i ă po fac deentâ eritâ de 'nᴋö, ᴋól reᴋoñosel mia e firmaɠa la so ᴋón-

dana a mórt! A i ă tróâd ü ɠóernadûr rómâ, 'l Pélât, ᴋe... per fai ᴋóntĕc a l'ɠ'ă mandâd a mör ü, sensa tróaɠa neɠŏt ña per ĭɠa de fröstâl! Isĕ, ᴋöm-pîd töt ᴋel ᴋe ɠ'éra sᴋriîd ʂó ᴋ'i ɠ'ăvrês fac, a i ă trac ʂó de la so ᴋruʂ, po i ă metîd dét indöna büʂa. Ma lü l'ɠ'ê mia stac dét tat: ól Siñûr a i ă re-sösitâd e lü l'ɠ'ê ᴋómparîd amô per tace dé a i so amîʂ ᴋ'i éra eñîc sö de la Ɠaleléa a la ᴋapitâl dré a lü, ᴋe i ă a maɨâd amô ᴋón lü dopo mórt, e adês i ê testimone per lü in meʂ a la ʂét. E nóter ᴋé 'nᴋö, eᴋo, a m'va pórta ᴋé a ᴋó ólt istâ buna nöa aᴋ a óter, dóᴋâ: ᴋe ól nost Dio Grand a l'mantêñ ᴋón nóter ᴋel ᴋe l'ɠ'ĭa 'mprómetîd a i nosc pader, ᴋól fa turnâ iv ól Geʂû, ᴋómpâñ ᴋe l'diʂ ól salm du ᴋe m'ă apéna leʂîd sö: "Té ta sé per mé ᴋómpâñ d'ü scet, e mé 'nᴋö ta fó nas ᴋómê 'l mé prim iscêt de mé!". Per la resöresɨû 'n partiᴋólâr, po, ɠ'ê sᴋric ʂó amô "Va dórŏ a óter, ᴋel ᴋe ɠ'ŏ imprómetîd a 'l re David", po aᴋ "ta permeterĕt mia, Siñûr, ᴋe l'de-ente pólver ᴋel ᴋe t'ĕt sirᴋâd fo töt per té!". Alura, dóᴋâ: ól re David, faca la so part de ólóntâ de Dio 'ndel so tép, a l's'ê po 'ndórmentâd a lü, l'ê stac sótrâd, l'ê deentâd pólver ᴋói so pader e i pader d'i so pader, e la so tóm-ba l'ê amô ᴋé, unurada. Ma tróerî mia 'n niɠalöɠ` la pólver, invéce... de ᴋel ᴋe 'l Dio Sant a l'ă ülîd resösitâ de mórt! A i ê 'ndac là a la so tómba, e i ă tróâd là i fase po 'l lensöl`: ma lü, i ă mia tróâd! E 'nvéce i ă ést lü 'mpé 'ntréɠ e i a maɨâd ᴋón lü; e prim de turnâ sö 'n cél a i ă spedîc fo per töt ól mónd e l'ɠ'ă 'mprómetîd e söbet dopo mandâd ʂó ól so sant ispéret: isĕ ᴋómê m's'ê ᴋé a nóter, per so ɠrassɨa, a pórtâv ᴋé a so nom perdû e liberasɨû. Töt ᴋel ᴋe finadês, adóma ᴋói so leġi del Móʂê, ɠ'ĭ mia riâd a ótêñ... óter ᴋredìɠa a 'l Geʂû, e ɠ'l'ĭ 'ndei ma, ᴋé adês, ᴋón nóter! E stì atênc ᴋe l'deente mia ira per vóter ᴋel ᴋ'i ă dic i Próféc: adì bé, de ês mia óter i sperġür`, ó se no ᴋe l'óvra del Siñûr in meʂ a óter la pase vɨa isĕ,

sensa ke sa rinkórsîĝev, e s'i v'la könta sö ga kredî ñak: e isĕ va tókerâ restâ de sas e teâc fo, dopo, kuand ke l'sarâ trop tarde e l'ġödése fisâd! –

E kei là i g'ă dómandâd de eñ là amô a parlâ de kei laûr là poa sabat ke é. E, dopo la reüñû, tace d'i ġüdĕ e de kei del post k'i adorâa 'l Siñûr poa lur, i ă kómpañâd fo 'l Paól e 'l Bârneba, k'i g'ă parlâd insêm amô 'mpó e i ă sprunâc a ês fedéi e a perd mia l'ókasiû de kónvertîs a 'l Gesû.

A 'l sabat dopo, mesa sitâ l'éra là per iskóltâ i du gran predikadûr fórestĕr: e s'köntâa sö a ke poa 'l Paól l'ĭa ést ól Gesû, tace añ dopo resösitâd. I ġüdĕ, lur, a ed ü laûr del ġener, a i ê stac ġelûs, po i s'ê metîc dré a daga de 'l fals a 'l Paól: e, sensa rinkórses, i bestemiâa ak... óter ke brae ésdraelite! Alura 'l Paól e 'l Bârneba, pórtâd impŏ pasiensa, i s'ê po askâc a parlaga car del töt, sensa piö tate cerémoñe: – L'éra ġöst e öbligatore de pórtâv la buna nöa del Siñûr prim de töc a óter, ké. Ma se óter la spüdî fo, e ga spüdî sura 'nfina a la éta sensa fi ke va é ófrida... alura, êkóla, nóter m'indarâ là d'i pagâ, a ófrîgela! Ól Siñûr a l'ma urdéna isĕ, difati: lü 'n persuna l'ă metîd sö 'l Gesû sö 'l lösernare, per faga car a töc e permêtega a töc de salvâs... de sà e de là del mar, d'i muc po del desêrt! –.

I pagâ ónêsc ke i a skóltâa i püdia adóma ke ês kóntĕc e benedî la so parola del Siñûr; e kei ke 'l Siñûr l'ă ülîd i s'ê adiritüra kónvertîc söbet là sö 'l post. Skónseguensa, la buna nöa la sa spandia fo 'n töta la reġû.

Ma kei piö 'nvidiûs intrâ i ġüdĕ... a i ă móntâd kóntra i du fórestĕr aġitadûr i ssiure köstömade insêm a i kapi del post: ke isĕ i ă minacâd de bröt ól Paól e 'l Bârneba, ke, dókâ, g'ă tókâd iskapâ via de là: e lur du i ă fac óter ke sbat so la pólver d'i so sândai a so malprô de lur là, i “dür e pür”... po i s'ê pórtâc ilâ a Ékôñ: i lasâa semô 'ndré, perô, tata buna sét kóntéta de ĭ koñosîd ól Gesû e de ĭga kredîd.

facende

14. A EKOÑ` E LESTRA, PO AMO` A ANTEOCA

--- * ---

Poa là a Éᴋôñ, a i ă ülîd indâ de dét amô öna ólta 'ndöna saladótrina d'i ġüdĕ: e i ɠ'ă parlâd isĕ bé ᴋe in tance, 'ntra ġüdĕ e ɠréᴋ, i s'ê a ᴋónvertîc a l'ato. Ma poa là, i 'nvidiɨûꞩ e ᴋei trop liɠâc a la tradissɨû i ă móntâd sö i paɠâ e i ă metîc ᴋóntra ᴋei d'i nöitâ sᴋômóde, ᴋóntra "ᴋei bröc ereteᴋ là", 'nsóma. Kón töt, ól Paól e 'l Bârneba i s'ê fermâc là alistês ü bel toᴋ, e i parlâa sensa pura, e 'l Siñûr a l'rebatia i so disᴋŏrs de lur ᴋón tace mirâᴋói per so ma de lur; e isĕ, la sitâ la s'ê spartida sö in do fasɨû: de sà ᴋei ᴋe staa ᴋói ġüdĕ a la eġa, de là ᴋei ᴋe ɠa teñia a i apôstói. Ma, eñîc a saî ᴋe ᴋei óter i s'éra uramai müîc ᴋói ᴋapi per capai e faɠa de 'l mal e sótrai a ploᴋade, i nosc du i s'ê metîc a 'l siɠür` indeᴋi (in ᴋele) ótre sitâ dela Léᴋaoña, a Léstra, a Derb, e là 'n ġir.

E, natürâl, poa là i prediᴋâa fo 'l vanġĕl (ᴋe l'völ po di: la buna nöa del Siñûr ᴋe l'ă mandâd ᴋé 'l Geꞩû).

A Léstra, ɠ'éra ün om ᴋe l'istâa mia 'mpé, tat ᴋe l'éra nasîd istŏrt: l'istâa semper là sentâd ꞩó, l'ĭa mai fac ña ü pas in véta! Ól Paól a l'ɠa arda bé 'ndei öġ, a l'tróa ᴋe l'ɠ'ă oɨa e fidüca d'ês ɠuarîd, e l'ɠa diꞩ isĕ a ólta uꞩ là 'ndelmêꞩ a töc: – Lèa sö 'mpé sö i to pé, té! –.

E ᴋel là, sensa maɠare ᴋapiɠa dét prope bé töte i so parole del fórestĕr, ma benóne i so intensɨû e i señ d'i ma... l'ê leâd sö 'mpé sö i so du pé, po l's'ê 'nviâd là a ᴋaminâ!

La ꞩét aturen, a ed ᴋel ᴋe l'ĭa fac ól Paól, i s'ê metîc dré a uꞩâ sö in dɨalêt "Óĕ: ɠ'ê eñîd ꞩó ᴋé 'ntra de nóter du del cél... impersunâc!" e i ɠa diꞩia "ól Gov" a 'l Bârneba, a edel ᴋóla so barba e stadüra, e "ól Merᴋür`" a 'l Paól, per la so lapa, a sentel. (A própóset, a: Paól, in rómâ a l'völ di "puᴋî": e 'l nost a l'éra "puᴋî" delbû, a ᴋónfrŏnt ᴋóla so stasa del Bârneba; po, ɠ'éra a erɠü` ᴋ'i ülia ᴋe l'restês prope a "ü piᴋulî" a frónt del "Si-

mû–la–preda"; perô pöl das ĸe l'ɠ'ăbe ȿöɠâd det aĸâ la sömeansa "Pâulus–Sâulus".) E, dóĸâ, ól so prét de lur là, dela céȿa del Gov ĸe ɠ'éra là a la pórta dela sitâ, a l'ă pórtâd là dei torei töc bei inɠirlandâc sö, de faɠa ü saĸrefése ĸón töta la ȿét.

Kuand ĸe i ă ĸapîd a l'söcedia ĸóȿê, ól Paól e 'l Bârneba i s'ê strasâc sö i estîc per ó' sĸandól, po... là indelmêȿ a la ȿét i uȿâa sö isĕ: – Kósè ma fi 'nsem ĸóȿê, po, a óter, e? Edî mia ĸe m's'ê a nóter du omeñ ĸómpâñ de óter, ĸóla bóĸa e ĸól ĸül ĸómpâñ de óter? A m's'ê ĸé a prediĸâ... mia de fam festa a nóter, ó de faɠa la festa a i tor: ma de ĸónvertîs po de 'sté pastoie ĸé de altarî e saĸrefése a vânvera... de ĸónvertîs a 'l Dio Grand e Iv, ĸe l'ă fac sö cél e tera e mar e muc e töt ĸel ĸe ɠ'ê sura e sóta, e dedĕt e defô! Finanĸö`... l'ă sópórtâd ĸe oñe ȿét la 'ndes per i so strade de sà e de là, dré a îdói e altarî d'oñe sórt: ma l'éra semper lü a próâ a fas ĸoñôs, a fa de 'l bé ĸói staġû e töc i so fröc, e l'aĸua de biv e 'l maiâ e la festa del ĸör ónêst –. Ma, ĸel dé lĕ maɠare (ólóntâ del cél), ól so parlâ ɠréĸ l'éra mia tat precîȿ, a s'ved: perĸê, ĸómpiö` ĸe lur du i parlâa... méno i ɠa riâa a sĸiâ de ófrîɠel a lur du, 'stó saĸrefése!

Áda té: ɠ'él mia riâd là 'n tép ü ĸuaĸ ġüdĕ de Antéoca e de Éĸôñ... ĸe i ă ultâd l'ümûr dela ȿét, a i ă pórtâd fo d'i müre 'l Paól, e ȿó a sótrâl de ploĸ: po, i sa 'nĸredia ĸe l'éra mórt! Indâc iviâ i sĸalmanâc, ĸuand ĸe 'l Bârneba e i amîȿ i ɠa s'ê fac aturen, lü l'ê leâd sö (l'éra 'mpó prest perô, per "resüsitâ") po ĸón lur a l'ê turnâd dét in sitâ, töt pestâd sö e biñoĸĕt; e a 'l dé dopo, ĸól Bârneba l'ê partîd per Derb. Dopo, i ă vanġéliȿâd sö a ĸela sitâ là e trac insêm ü bel nömer de fedéi, po i ê turnâc indrĕ a Léstra a Éĸôñ e a Antéoca, indóĸê i ɠ'ă fac ĸóraġo a i fedéi per vês ĸóstânc indela fidüca, perĸê l'ê 'n meȿ a tate trebülasiû ĸe m'ɠ'ă de pasâ per indâ

dét indêl so reñ del Siñûr ᴋól Geʂû Krist. Per lur, in oñe sito de famêe de fedéi i ă sirᴋâd fo e benedîd ᴋʉaᴋ ansɨâ e, dopo préɠâd e deʂünâd insêm, i a reᴋómandâa töc a ᴋel Siñûr ᴋe i ĭa trac insêm a ᴋrêdeɠa a lü e a spetâl.

Istreersâd fo la Péʂédɨa e la Panféła e prediᴋâd fo amô a là a Perġ, i ê 'ndac ʂó a Taléa, po de là i ă capâd ól mar per l'Antéoca de 'ndóᴋè i éra partîc, reᴋómandâc a la ɠrassɨa del Siñûr per la so misɨû ᴋe l'ɠ'ĭa afidâd.

Riâc là, dóᴋâ, i ɠ'ă ᴋöntâd sö a töc töc i bei laûr ᴋe 'l Siñûr l'ĭa fac per so meʂo de lur, e ᴋómeᴋê isĕ i ɠ'ĭa dervîd fo a tace paɠâ i öġ e i pórte del reñ. E i ê po stac là ü bel toᴋ ᴋón ᴋei fedéi là.

--- * ---

15. TAETI` O MIA – REÜÑU` E CIRKOLAR` D'I APÔSTOI

--- * ---

A ɠ'n'éra là erɠü`, eñîc insâ dela Gödéa, ᴋ'i ɠa diʂia isĕ a i fedéi masc mia ebrĕ "se sa fi mia fa la fatüra de ᴋei del Iʂdraĕl ᴋóm'a l'ă dic ól Móʂê, óter püdî mia salvâs!". Ól Paól e 'l Bârneba i ê mia stac deᴋórde: isĕ ...a n'n'ê po eñîd fo öna menada pɨö finida, e ruñuʂa asĕ, ᴋón ᴋei là.

Alura i ă fisâd, töc deᴋórde, ᴋe 'l Paól e 'l Bârneba e ü ᴋʉaᴋ de ᴋei óter i 'ndes iłâ a la ᴋapitâl, per tra a ᴋó sta bröta facenda. E dóᴋâ, mandâc iłâ a nom de töc, i ă streersâd fo Fenéca e Samaréa, e a ᴋei ᴋ'i 'nᴋóntrâa i ɠa ᴋöntâa sö d'i paɠâ ᴋónvertîc, e töc i n'n'éra po ñaᴋ ᴋóntĕc asĕ!

Riâc là a Gerüʂalêm i ê stac i bé(nve)ñîc per i apôstói e i ansɨâ de là, e i ɠ'ă ᴋöntâd sö po a lur ᴋel ᴋe ól Siñûr l'ĭa fac in ġir per ól mónd, per so meʂo de lur e ᴋóla so ɠrassɨa de Lü. Sura ᴋela facenda là perô ɠ'ê saltâd sö dei fariʂĕ ᴋónvertîc a di "merâ ᴋe poa i paɠâ i pase per i so leġi del Móʂê; e dóᴋâ per i masc... fatüra". E isĕ, la bala l'ê staca pasada a i apôstói e a i ansɨâ, per indâ a fónd e decidî po erɠŏt öna ólta per töte.

Desᴋüssɨû n'n'ê stace asĕ, finaᴋê 'l Pɨéro l'ê leâd sö lü 'mpé a di isĕ:

– Amîs: l'ê bé uramai dei añ... ke töc vóter a l'si ke l'm'ê tókâd ak a mé öna ólta de skóltâ dei pagâ ónêsc, e pórtaga la buna nöa a nom del Gesû... k'i s'ê poa söbet kónvertîc óntéra. E l'si samô a ke söbet ól Dio Sant, ke l'ved dét indêl kör, a i ă capâc óntéra, e i g'ă üd (ĭd) a söbet la fórsa del so spéret, prope kómpâñ de nóter a la Pentekosta del Gesû resösitâd. A l'völ di, mé dige, ke g'ê po mia stac fac diferensa per ü taetî, 'ntra nóter sĕ e lur no: ma, de 'l cél a l'g'ă 'ntaiâd dét lü 'l kör, a so mesüra! E adês ké ergü` de nóter a l'völerês impuniga sö 'l gob a lur ü fardêl de leġi, ke... ña nóter po ña i nosc pader a m's'ê mai stac bu de pórtâ a bu fi, se l'éra mia per ól Gesû, ke l'm'ă fac ved e kapî ke l'ê ó' spéret a salvâ e a liberâ... e mia ól liber d'i preskrisiû "a per a"...? Él mia amô ó' stes Gesû, a salvai, kómê l'm'ă salvâd nóter sensa fam prima deentâ töc farisĕ óservânc, e? E dókâ, de adês ké a 'nda 'nnac, e per ól tép ke ma resta, ki ke l'ê mia nasîd ġüdĕ l'ê mai piö óbligâd a fas ü tai... ñe de barba, ñe de kiei e cêtera, per vês koñosîd d'i so pégre del Siñur`, dré a' spéret del Gesû nost kapo ke i a sirka fo lü ké 'n mes a oñe sét del mónd –.

Po l'g'ă dac amô la parola a 'l Paól e a 'l Bârneba, intât ke töc i refletia per bénî: e mè rékoñôs ke i fati i pendia per lur du e i kuadrâa kóla storia del Piéro. Dopo 'l Paól e 'l Bârneba, l'ă parlâd ól Gakóm küsî del Gesû, ke l'éra po lü dopo 'l Piéro, de kei restâc là a la kapitâl, e l'g'ă dic isĕ:

– Skóltìm ak a mé, amîs. Cêrtósa, l'sarês bel ke 'l Gesû l'm'es dic lü öna parola cara sönkêl laûr ké: e 'nvéce negóta: ñe l'g'ă mai sirkâd a nisü` 'l so taetî, per mirakólâl! Ól Simû l'ă köntâd sö po l'm'ă fac ved ke de prensépe ól Siñûr a l's'ê sirkâd fo de mes a 'l mónd öna sét, de señala kól so nom, e ĭgen a kör ól destî: kel k'i ă dic i Prófĕc "e dopo turnerŏ só, e tirerŏ 'mpé amô la so tenda del David ke l'éra bórlada só; tirerŏ 'n pé amô

i so rüîne, pɨö bel de prima: ᴋe isĕ i vede poa töc i óter, e i sirᴋe 'l Siñûr... töc ᴋei ᴋ'i ă sentîd a nöminâ ól mé nom!”. Parola del Siñûr, a, ᴋe fa ᴋei laûr ᴋé dic sö sent e sent'añ indrĕ. E alura, dóᴋâ, poa mé ᴋrede, eᴋól, ᴋe ɠa sée mia prope 'mbisôñ de traɠa 'mpé dei fastöde 'n pɨö... a i brae paɠâ ᴋe sa ᴋónvertĕs! Sĕ cêrtósa: neɠŏt a ᴋe fa ᴋói îdói, ᴋói porᴋade, e semai ᴋóla ᴋarne d'i animai sófeɠâc po ña ᴋól sanɠ de animâl: ᴋ'i pöl isᴋandalisâ e sluntanâm i nosc ᴋe ɠ'ê fo 'n ġir per töt ól mónd, e l'ê mia 'l ᴋaso de fa ᴋambiâ la Bibɨa ᴋ'i les sö amô! –.

A la fi de töt, ɠ'ê parîd ġöst a i apôstói e a i ansɨâ, ᴋól parĕr de töc i fedéi dela ᴋapitâl, de sirᴋâ fo erɠü` de lur per mandâɠei 'łà a Antéòca ᴋól Paól e ᴋól Bârneba: e ɠ'ê tóᴋâd a 'l Güda Barsaba e a 'l Séla, omeñ de prima repütasiû là 'n mes a töc. I ɠ'ă dac dré öna letra de pórtâ 'łà, ᴋe la disia isĕ: “I apôstói e i ansɨâ de Gerüsalêm i salüda ᴋaramĕt i fedéi de Antéoca, in partiᴋólâr ᴋei ᴋe prima i éra paɠâ. Siᴋóme ᴋe m's'ê eñîc a saî ᴋe erɠü` de nóter fedéi ebrĕ a i ê eñîc lĕ a sᴋónfóndev sö ᴋón disᴋŏrs impŏ stramb per vóter, sensa nisü` urden ña permês de nóter ᴋé, êᴋóla; alura ᴋé m'ă decidîd töc deᴋórde de mandâv insâ erɠü` fidât d'i nosc, insêm a i osc presɨûs Bârneba e Paól: lur, ᴋe i ă metîd in söɠ töta la so éta per ól nom del Gesû Krist ól nost ᴋapo. A m'v'ă mandâd ıłâ, dóᴋâ, ól Güda e 'l Séla, e lur a us i va diɠerâ amô prope ᴋei laûr ᴋé, e ᴋe ᴋól so spéret del Gesû nóter m'ă decidîd de ᴋarɠâv mia adôs dei pis in pɨö `inötei, fo ᴋe ü pér de laûr necesare: ᴋe l'sarês po ᴋe adóma de maɨâ mia roba saᴋrifiᴋada a îdói, ᴋarne de animai sófeɠâc, e sanɠ; e de trateñîs de fa dei ac fo de l'amûr urdenâd dela famea. A firî bé dóᴋâ, êᴋóla, a lasâ sta de fa ᴋei laûr ᴋé. Po stîm bé töc, in ɠrassɨa e salüte!”. Kei là, salüdâd, i ê 'ndac ıłâ a Antéoca, e trac insêm i fedéi i ɠ'ă lesîd sö la letra, ᴋe ᴋei là i n'n'ê stac po ᴋóntĕc asĕ! E dopo ól Güda e 'l Séla, ᴋ'i éra ɠran prediᴋadûr poa

lur, κón dei ǥran disκŏrs i ǥ'ă fac κóraġo, po i ǥ'ă dac amô tate bune resû per restâ fedéi. I s'ê fermâc là 'mpó, e dopo i ă lasâc turnâ a κa, e i ǥ'ă dic isĕ de salüdaǥa töc, e 'nǥüraǥa la pas a κei κ'i ĭa mandâc insâ.

I partia perô aκâ 'l Paól e 'l Bârneba, per indâ là a tróâ amô öna ólta i fedéi κe ǥ'éra là 'ndei sitâ 'ndóκ'i ĭa samô prediκâd fo prima, e i 'ndaa là a ed κómê κ'i staa. Ól Bârneba l'vülia tö dré amô 'l Ganmârκ; ma ól Paól l'éra mia deκórde, perκê lü là i ĭa pientâc là samô öna ólta a mes ól vias, e l'ĭa po mia prediκâd tat (a l'vülia sκriv, pötôst, lü): e isĕ a i ă a teκâd béǥa! De manéra, po, κe 'l Bârneba κól Marκ lü l's'ê 'mbarκâd per Sipr, e 'l Paól invéce l'ă sirκâd fo 'l Séla, po l'ê partîd per la Séria e la Séléca.

I fedéi de Antéoca i ă salüdâc po reκómandâc tat a 'l Siñûr.

E lur, misiunare amô, i 'ndaa 'n ġir a tróâ e faǥa fórsa a töc i fedéi d'i sitâ κ'i streersâa fo.

--- * ---

16. OL PAOL PERSOKÖNT` INDELA MACEDOÑA — IN PRESU` LA PRIMA OLTA

--- * ---

Ól Paól a l'ê turnâd là a Derb e po a Léstra. E là l'ă tróâd là ü fedĕl, ól Témôt, scet de mader ebréa fedĕl a 'l Gesû, ma de pader ǥréκ, κe töc i ǥa ülia ü ǥran bé tat là a Léstra κuat ilâ là a Éκôñ. Ól Paól l'ă ülîd töl dré poa lü 'ndel so vias; ma perô l'ǥ'ă fac aκâ fa la so fatüra d'i masc ebrĕ. [K'i ăbe po ülîda 'l Témôt in persuna ó la so mader e i óter fedéi ebrĕ de là, a l'resta amô 'mpó ü mistĕr a 'nκö κe 'l Paól a i ăbbie permetîd (ó adiritüra ülîd lü?), dopo la reüñû de Gerüsalêm e 'ntat κe l'pórtâa 'n ġir béapónto i so decisiû d'i apôstói e d'i ansiâ de là, per fale óservâ. Perô dopo presempe l'ă mia fac fatürâ 'l Tito, κe l'éra mia scet de ebrĕ, ñe l'parlâa mai in salédutrina, lü.]

Sitâ per sitâ, i ê pasâc fo a κónfermâ i famèe de fedéi, a tran insêm de

nöe poa 'ndela Fréġa e ‘nde Galasia; ma i ê stac ispirâc a tóкâ ñamô mia l'Asia. Töcimanére, poa là i spontâa semô famèe fedéi, per кüra d'ótr'apôstói, perô liġade pötôst a pretênd de sta amô teкade a 'l Dom e a 'l so destî ġluriûs de la so set de l'Isdraël; ma poa erġöne a mescâs sö 'mpó, 'nvece, 'nfina a кuaк “mistĕr”, “maġerée” e “filosófée” de l'óriênt.

Riâc iłâ a i кónfî dela Mésia, i ülia próâ a pasâ de là 'n Bétéña: ma per ü ó per l'óter in Bétéña i e mia pasâc. Alura i ê 'ndac iłâ ‘nde Trôada.

Kela noc là, ól Paól a l'ġ'ă üd öna visiû: ön om dela Macedoña i a préġâa de pasâ de là söbet de lur. Isĕ, i ê po partîc per la Macedoña, siġür` кe 'l Siñûr i a camâa là, per prediкâ fo ól vanġĕl. Imbarкâc là a Troad, i s'ê pórtâc iłâ invêrs a Samótrasa, e 'l dé dopo via per Neapól. Po, de là i s'ê spostâc a Félépe, кoloña d'i rómâ e кapitâl dela Macedoña, e i ê stac là per impŏ de dé. A 'l sabat, i ê 'ndac fo d'i müre, dré a ü sere, 'ndóкê i ĭa sentîd a di к'i sa tróâa dela sét d'i ebrĕ a préġâ (ma i éra mia tace asĕ de permetes öna saladutrina in sitâ, là). I s'ê sentâc só là 'n mes a lur, к'i éra po öna кómpañia de sкuase töte done, e i ġ'ă fac prêdiкa.

Öna tal Lédia, кe la endia stofe per i ssior e l'éra de Tiatéra, dona buna e reliġusa, a i a sкóltâa prope óntéra: e la ġ'ă üd ġrassia de кapî söbet bé кel кe l'disia 'l Paól, e la s'ê faca batesâ кón кei кe la ġ'ĭa dré d'i so de кa. Po l'ă a ülîd invidâ là a кa soa i prediкadûr, кe i ă sкuase a öbliġâc... per mia ófendila. Per кuaк dé, a l'urare кe i 'ndaa fo a préġâ, i 'nкóntrâa öna serventa кe la ġ'ĭa 'mpó de la strôleġa e isĕ la ġa faa ġuadeñâ dei sólc a i so padrû, a da fo i so brae órâкói. Kuand кe la edia lur a pasâ fo, la ġa 'ndaa dré e la ġa disia isĕ a la sét “Kei omeñ кé i ê servidûr del Piö Ólt indêl cél e i va fa ed lur кómê salvâs!”. Ól Paól, perô, n'n'éra a pötôst pecâd, e ü dé l'ġ'ă fac, lü: – A té, spéret кe ta parlet in кela fómna кé: mé ta

urdene, 'ndel so nom del Geꞩû Krist... de 'nda via de lé –. E isĕ l'ê po stac (e dóᴋâ l'völ di ᴋe l'éra mia ól Geꞩû 'n persuna... a parlâ in ᴋela là).

Ma staólta, ᴋóntĕc a i éra ña 'mpó i so padrû de lé, a ed a seᴋâ fo isĕ la so fóntana de ᴋʉatrî: e isĕ i ă capâd ól Paól e 'l Séla, po i ă ꞩbatîc là 'ndela pɨasa del marᴋât denâc a i ᴋapi e i ă denüncâc: – Kei du ᴋé e i so amîꞩ i ma reulta suersŏt töta la sitâ. A i ê ġüdĕ, e i prêdiᴋa dei laûr... ᴋe nóter ꞡréᴋ e rómâ a m'pöl ña sᴋóltâ ña fa... se m'völ mia tradî! –.

Alura la ꞩét la ꞡ'ă dac ᴋóntra, e i ᴋapi i ă fac ᴋaâ fo e i ă fac bastunâ sö, po i ă metîc dét in preꞩû e i ꞡ'ă ᴋómandâd a 'l ꞡʉardɨâ de faꞡa fa bé la so ꞡʉardɨa. Lü là dré a i urdeñ i ă ᴋasâc ꞩó 'n fónd infónta a la preꞩû, e l'ꞡ'ă liꞡâd i pé a i ᴋadéne a mür. Aturen a la meꞩanôc ól Paól e 'l Séla i éra dré amô a ᴋantâ e préꞡâ, e i so ᴋómpâñ a i a sentia bé. Töt indü` bot, a ꞡ'ê stac ü teremôt issĕ fórt... de fa balâ i fóndamĕc de töta la preꞩû: i s'ê dervide fo d'ü ᴋólp töte i pórte... e i s'ê desteᴋade via töte i ᴋadéne d'i nosc preꞩunĕr! Ól ᴋapo ꞡʉardɨâ, deꞩdâd fo e ést ᴋel ᴋe l'söcedia, a l'ă fac per ᴋópâs ᴋóla so ꞩbada, perᴋê l'sa 'nᴋredia ᴋe uramai töc i födês isᴋapâc... e dóᴋâ, poerêt a lü, ᴋói so ᴋapi, ᴋe diꞩunûr! Ma ól Paól l'ă uꞩâd sö bel vólt: – Fàs mia de 'l mal té: a m's'ê ᴋé amô töc, nóter! –.

Alura, ᴋel là l's'ê fac pórtâ là öna lanterna, l'ê saltâd de dét e l's'ê inꞩenöcâd ꞩó deante a 'l Paól e a 'l Séla e 'ntat a l'tremâa töt. L'ă pórtâd de fo töc po l'ꞡ'ă dómandâd "ꞡ'öi de fa ᴋóꞩê mé, per salvâs aᴋâ mé ᴋóm'a prediᴋî oter du, e?". E i ꞡ'ă respóndîd: "Te ᴋrèdeꞡa a 'l Geꞩû Krist, e ta sa salverĕt, té e po la to famea!". E lü là, a ᴋel'ura là de noc, i ă pórtâc de dét in ᴋa, a l'ꞡ'ă ᴋürâd i so pɨaꞡe d'i bastunade, e l'ê stac bateꞩâd, lü e töc i so de ᴋa. Po l'ꞡ'ă fac pareġâ ꞩó a tâóla, e l'ă fac festa ᴋón töta la so famea, per la ꞡrassɨa riseida de ᴋoñôs ól Siñûr.

Scarîd fo 'l dé, i ria là i mesi d'i ᴋapi a diꞡa de lasâ 'nda ᴋei omeñ là. A l'ê ñaᴋ restâd: töt ᴋóntĕt a ꞡ'l'ă fac saî a lur, e ła lasâa indâ 'n paꞩ, po l'ꞡ'ă

disia isĕ de ĭga mia pura. Ma 'l Paól a l'g'ă dic isĕ, a i mesi:

– A no, e, po! I g'ă de eñ ké lur, a tirâm fo! –.

I mesi i ă riferîd a i kapi, e kei là i s'ê spaentâc asĕ, a sent a parlâ de sitadî rómâ. E i ê 'ndac là a faga sö i so sküse, po a kómpañai de fo: i ă salüdâc, e prégâc de sluntanâs de la so sitâ. E lur du, eñîc de fo, i ê 'ndac là a la so ka dela Lédia, i ă tróâd là i fedéi, i ă resigürâc... po i ê partîc amô.

--- * ---

17. SKAPA AMO` E RIA INDELA SO KAPITAL` D'I GREK – IN PIASA GRANDA

--- * ---

I ê pasâc fo per Amfipól e Poloña, e i ê riâc là a Salonîk, indókê i güdĕ i g'ĭa là öna ka de dótrina. Kómpâñ ke l'faa semper, ól Paól l'ê 'ndac là, e per tri sabac l'ă deskütîd kón lur, skritüra dré a skritüra, de faga kapî ke 'l Gesû l'éra lü kel mesia ke la Bibia la disia ke l'g'ĭa de patî e mör, po turnâ iv: e ke dókâ 'l so mesia de lur (ól so Krist) l'éra prope kel Gesû ke lü l'ga faa koñôs. Ga n'ê stac a de kei k'i ê restâc persüâs po i ê pasâc de la banda de 'l Paól e de 'l Séla, 'ntra i güdĕ, po 'ntra i grék timurâc de Dio, e akâ dei fómne ke i köntâa ergŏt in sitâ. Ma i piö tance d'i güdĕ, invidiûs ke i ga pórtâa via la sét, i s'ê pugâc a kuak cefi de piasa, e i ă trac insêm ü kasôt per la sitâ. A i ê 'ndac là a la so ka del Gasû per capâ i du fórestĕr, ma i ă mia tróâc là: e alura i ă pórtâd iviâ 'l padrû de ka e kuak fedéi, g'i ă metîc là denâc a i pólitarke, i kapi dela sitâ, e i ga daa a usâ sö k'i éra lur k'i teñia 'n ka e skundia kei fórestĕr là k'i metia suersóta l'urden in sitâ e 'ndel mónd kóntra l'imperadûr rómâ... per ün óter re Gesû k'i disia lur. Figürâs la sét e i kapi, a kele us lĕ! I g'ă fac sö la ramansina a 'l Gasû e a i so, po i ă ülîd faga pagâ la so kaüsiû, k'i skapês mia via de la sitâ. Alura i fedéi, kela noc lĕ, i ă fac iskapâ a la svelta 'l Paól, kól Séla e kól Témôt, in diresiû de Beréa.

Lur, riâc là... a i ă fac óter ᴋe 'nda là amô a la saladótrina del post. Però là i ă tróâd là a tata braa ṡét pɨö buna e prónta a sᴋóltai: dé per dé, i faa pasâ insêm la Bibɨa, de ed impŏ se i laûr a i éra delbû isĕ. E tace ġüdĕ e po ǥréᴋ i s'ê ᴋónvertîc, poa done e omeñ ᴋoñosîc in sitâ.

Ó: ᴋʉand ᴋe ᴋei là de Saloníᴋ i ê eñîc a saî ᴋe poa a Beréa ᴋei là i prediᴋâa fo amô töc i so laûr... a i ê 'nfina 'ndac iłâ aᴋâ là, a tra 'nsem impŏ de ᴋaṡî. Isĕ, poa là i fedéi ǥ'ă tóᴋâd fai sᴋapâ vɨa ön'ótra ólta de sᴋundû, e per siǥürêsa i ă fac partî söbet ól Paól; anse: lü i ă sᴋortâd infina là a Atĕ(ne), e turnâc indrĕ i ǥ'ă dic isĕ a i óter du 'ndóᴋ'i ǥ'ĭa de 'nᴋóntrâs là amô.

Ól Paól, intât ᴋe l'ispeta là i so du amîṡ, a l'sa 'nfɨama töt de nervûṡ a ed tace îdói despertöt`, aturen per la sitâ: e (tat per ᴋambɨâ) l'desᴋüt` ᴋói ġüdĕ e ᴋói óter timurâc del Dio, e 'n pɨö adiritüra 'ndel merᴋât, a töte i ure del dé, ᴋón ᴋei ᴋe ǥa ᴋâpita a tir. I ǥa ᴋâpita là ü pér de sᴋʉadre de "filôṡofe", ᴋ'i ǥa arda mia tat bé a "ᴋel cicarû lĕ de 'nṡó de là: sêntel... ᴋe manéra de parlâ: ᴋóṡè ölerâl ᴋóṡê po i a l'sa adóma lü!". Erǥüdóter, a sentel a parlâ del Geṡû e de resöresɨû... i a capa per öna reliġû nöa, fórestéra. Fatóstâ, i ǥa sa met aturen, po i a tira là 'n pɨasa ǥranda, fo d'i bórdei del merᴋât, e i ǥa dómanda de saiǥen impŏ de pɨö de 'sté nöitâ ᴋe l'prêdiᴋa, ᴋ'i ǥa 'nteresa aᴋ. L'éra la moda de töc in sitâ, fórestĕr e mia, de pasâ fo 'l tép a sent e ᴋöntâ sö i `ölteme nöitâ. Ól Paól a l'sa sent invidâd a spuṡe. Là 'mpĕ, prope 'ndelmêṡ a la pɨasa, a l'part in trómba:

– Mè prope ametel, ne: óter ateñĕṡ... mé, va tróe ǥran reliġûṡ, e dóᴋâ, brao a óter! Ŏ 'nfina tróâd a ü altâr in meṡ a sento d'óter, ᴋe ǥ'ê sᴋriîd sóta "a ᴋel Dio, ᴋe m'ᴋoñôs ñamô mia". Buna, prope, êᴋóla: ᴋel Dio lĕ, ᴋe finanᴋö` óter ᴋoñosiev ñamô mia, e l'si ᴋe l'ǥ'ê ma l'si mia ᴋómâ l'ê... só ᴋé mé adês, a favel ᴋoñôs! E diǥe de 'l Dio ᴋe l'ă fac sö 'l mónd e töt ᴋel ᴋe ǥ'ê dét: ól padrû del cél e dela tera, ᴋe l'istâ mia de ᴋa 'n ñeü` dom fa-

brikâd de om, a prisme e marmór ó a parole, e ña d'i omeñ a l'g'ă 'mbisôñ de negŏt: a l'g'ă 'mbisôñ de nisü`, ke l'ê lü ke l'ga da la éta a töc e a oñü`, a l'ma da lü a nóter ól respîr, po töt kel ke ma ókŏr per kampâ. L'ê lü ke de 'l prim om l'ă fac nas töc kei óter, töte i rase, e i a met a sta oñöna a 'l so post, e a töte l'ga fisa 'l so tép, po l'fa 'n manéra ke töte, isĕ impŏ ak a spane, i sirke lü, ól Dio so Kreadûr: abekê lü l'sée po mia isĕ tat deluntâ de nóter, in fi d'i könc: ke nóter, difati, m'kampa töc per so grassia, e 'ndei so ma m'sa möv e m'istâ, kómpâñ ke i a dis a kuak póĕt, ke "lü l'ê la raîs e nóter i foe"! E iura, se nóter, dókâ, a m's'ê de la so raîs, a m'g'ă de pensâ ke l'ga entra prope negŏt, po, kói îdói dór e darsênc e de préda ó de leñ: töta roba ke piö ó mén artĕsteka la é fo d'i nosc pensĕr e d'i noste ma... e mia nóter a m'vé fo de lur! L'ê gösto riâd sà 'l tép, êkóla, dopo i sêkói del ñórantismo, ke 'l Dio l'ga fa saî a i omeñ de kónvertîs töc e despertöt`, perkê l'ă samô fisâd lü 'l so brao dé de güdikâ a la granda 'l mónd intrĕg dre a la eritâ: e i a güdikerâ per meso d'ün om... "per meso d'ü nom" ke l'ă sirkâd fo lü e séñâd só per töc... kel dé là ke i ă fac turnâ iv dopo ke l'éra mórt: ke, l'éra scet so de lü, scet del Dio dela éta! –.

Kuando ke kei là i ă sentîd a tra 'n bal mórc ke turna iv, ergü` i s'ê diertîc a töl per ól dedrĕ "èe, kala adóma de ĭga 'ndrĕ i kadéne del korp... apéna ke 'l tép de sae m'i kaa fo"; ergüdóter i g'ă dic "aa, bé: scec de dio e d'öna dona 'n karne e lac, ma n'koñôs amô; perô... sönkêl afare ké, de mórt turnâd indrĕ... m'sa senterâ 'mpó a dómâ, ne, té! E magare, pórtem ké a lü là, té, ke isĕ m'pöderâ parlâ alistês amô 'mpó de öna dea Resüresiû, se ta ölet, piö fórta lé de la dea dela Mórt". E i ă po fac kómpâñ se lü l'g'éra ña piö e cicî e cicô 'ntra de lur intât k'i turnâa per la so strada.

Poa 'l Paól l'ê 'ndac per la so: perô g'ê stac a de kei k'i g'ê 'ndac idrĕ, e i s'ê a kónvertîc, kómpâñ presempe de 'l Dioné̇ge (kel ke dopo i ă po camâd "kel dela piasa granda de Atĕ"), la Damaris... e amô dei óter insêm

a lur. Ól Paól, mè dil a bel car... g'ê prope mai piasîd, de bötâ via 'l tép kói söféstег söperbe: l'faa mia "filosóféa", lü: lü l'ragunâa piö bé a ön'ótra manéra... dré a la so braa speriensa, e a l'ispirasiû del so sant ispéret riseîd.

--- * ---

18. A KORINT` PO AMO` A ANTEOCA

--- * ---

Delĕ 'mpó, ól Paól l'ê partîd de Atĕ e l'ê 'ndac là a Kórînt, indókê l'ă tróâd là ü güdĕ, ól Âkuéla, nasîd indêl Pónt ma apéna riâd insâ del'Itała kóla so móĕr la Présila, perkê 'l Céser Klaudio dopo l'an 50 l'ĭa urdenâd ke töc i güdĕ i 'ndes iviâ de Róma, stöf de róñe 'ntra de lur, po d'i "óservânc" kuntra i "eretek kristiâ". Ól Paól l'ê 'ndac là de lur, e sikóme k'i faa 'l so stes mestĕr a l'ê stac là de ka kón lur, e l'laórâa: i éra de kei ke faa sö e endia fo i tendaği e poa i éle d'i nav. Töc i sabac a l'parlâa 'n saladótrina, e l'sirkâa de persüadî güdĕ e grék. Kuand ke po i ê riâc insâ de la Macedoña 'l Témôt e 'l Séla, a daga öna ma lur a guadeñâs ól pa, e a ês de sà e de là, ól Paól a l's'ê dac amô de piö ânima e korp a predikâ, a faga ed a i güdĕ ke 'l Gesû l'éra 'l Krist. Ma, sikóme ke là i ga faa resistensa e i bestemiâa ak e i sa 'ngüräa poa lü mórt kómpâñ de 'l so Gesû... lü l's'ê sködîd só d'i sândai fina a la so pólver de lur là, e l'ga disia isĕ:

– Kel sang ke camî... a l'va turnerâ 'ndrĕ adôs a óter! Mé n'n'ŏ *(ga n'ŏ)* mia kólpa. De adês a 'nda 'n'nac, mé 'ndórŏ là adóma d'i pagâ, êkóla –.

E l's'ê po trasferîd là del Göst, ke l'éra mia ü kóla so fatüra d'i ebrĕ, ma l'indâa a la saladótrina, ke l'istâa là 'n banda. Perô 'l Krisp, kapo dela dótrina là, lü l'g'ă kredîd a 'l Gesû kón töta la so famea, e i s'ê a fac batesâ. Bele kónsólassiû, per ól Paól.

Ól Siñûr, öna noc, a l'ga dis isĕ, a 'l Paól: – Íga mia pura, té, ma sigèta a parlâ e fà mai sito: ke ga só mé kón té, e nisü` i ta meterâ adôs i ma per

fat de 'l mal! Perкê ma sa só sirкâd fo ü bel muntû de ȿét a 'n кela sitâ кé.

Isĕ, ól Paól l'ê restâd là ün an e sés miȿ a faġa imparâ bé i so laûr del Siñûr. Ma öna ólta, intât кe ól Gałû l'éra proкónsól del'Aкaia, i ġüdĕ in ġran deкórde i s'ê müîc кóntra 'l Paól, a i ă pórtâd là 'n tribünâl, e i кöntâa sö isĕ: – Kesto кé... a l'tira la ȿét a unurâ 'l nost Siñûr Dio in manéra fo de la leġe! –. Ól Paól l'éra prónt a parlâ, ma ól Gałû, om sae e pacifeк... кómpâñ de 'l so fradêl piö famûȿ, ól filoȿóf... a l'ġ'ă dic isĕ a i ġüdé:

– Adì: se l'éra per verġóta de ġros кóntra ġöstéssia, ó d'öna ġran кatiéria e periкól, va sкólterês a кóla pasiensa кe ġa öl кón vóter, кar i mé ġüdĕ. Ma se i ê кüestiû de dótrina, de nom, e de leġi oste de óter... ardì prima 'ntra de óter! Oi miġa ês mé, a ġüdiкâ de laûr isĕ! –. E i ă mandâc via de 'l so trébünâl. Alura, i ă branкâd ól so кapódótrina növ, ól Sosten, e i ă 'mpienîd sö de bote là deante a 'l tribünâl, кe l's'éra mia 'mpunîd e fac valî. Ma 'l Gałû l'sa n'ê ña 'nteresâd.

Ól Paól, delĕ mia tace dé, l'ă salüdâd i amîȿ po l's'ê 'mbarкâd per la Séria, a pórtâ dré la Présila e l'Âкuéla.

Là a Senкr, a l's'ê fac teâ ȿó i кiei a raȿo per ü vóto кe l'ĭa 'mprómetîd.

--- * ---

19. A EFES : KRAPU`, MAGI, E BÜTIGER` DEL'ARTEMIDA

--- * ---

Isĕ, i ê riâc là a Éfeȿ, indóкê l'ă tróâd là dei fedéi fresк, e l'ġ'ă dómandâd se i ĭa riseîd ól so brao spéret sant, кuanкê i éra deentâc кristiâ. Ma кei là i ġ'ă respóndîd к'i ĭa ñe mai sentîd a parlâ, de santispéret de riseî (e dóкâ, l'éra prima кe de кele bande là l'pasês fo poa 'l Góân apostól... e la venerasiû per la so mader del Gesû la fês deentâ söspetûȿ кi кe adorâa la déa d'i кasadûr). Alura, ól Paól a l'ġ'ă dómandâd кón кe batêȿ a i éra stac bateȿâc: e i ġ'ă dic isĕ "ma кól so batêȿ del Góân, ól so кüsî del

Gesû, ó no!". E 'l Paól a l'g'ă dic isĕ ke 'l Góân lü l'batesâa adóma kóndü` batês de penitensa, per diga isĕ a la sét de preparâs a krêdega a kel ke l'sarês veñîd fo dopo de lü, e l'disia sa de 'l Gesû... Isĕ, i ê stac batesâc a lur a nom del Gesû, ke po 'l Paól a l'g'ă stendîd sura i ma sö 'l kó: e isĕ i ê stac pie poa lur de 'l so brao santispéret, e i ă tekâd a parlâ 'n tate parlade mia d'i so, e po a prófetâ: a i éra poa lur in töt *[kómpâñ d'i]* dûdes.

Ól Paól dopo l'ê 'ndac de dét (e daga!) indê saladótrina: per tri mis l'ă parlâd sensa pura, e desкütîd, po sirkâd de persüâdei 'nturen a i laûr del reñ del Dio. Ma sikóme ke g'n'éra det tace de kei k'i sa 'ntestardia sö, e là denâc a töc i ga daa kóntra a la eritâ del Gesû... a l's'ê destekâd fo de lur, l'ă pórtâd ivià i so fedéi, e l'ă po tirâd dréc kói so kónferense töc i dé a ure 'ndela so sköla del Tiras. Isĕ per du añ: de manéra ke töt aturen per la reġû de l'Asia Picena, in tace, ġüdĕ po grék... a i ă sentîd bé la so storia del Siñûr, e i so iströssiû. E ól Siñûr a l'faa dei gran mirâkói per so ma del Paól, tat ke s'metia sö 'nfin'a dei fasöi ó dei skósai ke l'ĭa tókâd lü, e i maladie i sparia, e i spérec maledêc i skapâa via.

A i ă próâd akâ dei guaridûr ġüdĕ ġiramŏnd a kasâ via diâói "'ndêl so nom del Gesû kel predikâd fo de 'l Paól"! Intrâ kei g'éra dét a set iscêc d'ü tal Sé(a), kapo d'i préc ebrĕ. Ma 'l diaól a l'g'ă dic isĕ "ól Gesû l'koñose bé, e poa 'l Paól: ma óter, ki siv ki po, óter, a?": e kel om là k'i ülia desliberâ l'ga s'ê bötâd adôs a lur... e i ă tat malmenâc, ke g'ê tókâd iskapâ via bióc e ferîc. Ke i ă po saîd töc, ġüdĕ e grék de Éfes: e i s'ê ñak istremîc!, e 'l so nom del Gesû l'éra pórtâd in vólt asĕ.

Tace i köntâa sö e i skónfesâa töte i so bröte `abitüdine de prima, e mia pók de kei ke prima i faa i magi adês i muntunâa sö i so liber e arnĕs fo 'n piasa, po i a brüsâa: laûr de fa 'nda in föm ü valûr de sinkuantaméla

mónéde darsente: e l'sarês a di sinᴋʉantaméla ġurnade de paɠa!

Isĕ, la parola del Siñûr la ᴋresia, e la metia só raîs bele fónde e franᴋe.

Öna ólta, ól Paól l'ă lasâd là a Éfes i du "rómâ", po lü l'ă fac ü vɨas a Ceseréa, a Antéoca, po de là a ‘nde Galasɨa e Fréġa. E 'ntat a ɠ'ê pasâd de là a Éfes ü ᴋónvertîd prima de paɠâ a ġüdĕ e dopo a ᴋristiâ: ól Apŏl, nasîd a Lesandrɨa, ᴋe l'éra ü brao parladûr, e ferâd indê Bibɨa. A l'éra stac iströîd sö bé 'ndei so laûr dela Bibɨa, e töt fervurûs a l'prediᴋâa e l'inseñâa bé poa ᴋʉaᴋ laûr de 'l Gesû; ma poa lü l'éra fermo amô a 'l batês del poer Góân e a ᴋel ᴋe l'ispetâa là a 'l Górdâ, e dóᴋâ in saladótrina a i ġüdĕ de là isĕ l'prediᴋâa franᴋ.

L'Âᴋʉéla e la Présila, dopo ĭl isᴋóltâd, a i ă pórtâd là a ᴋa soa de lur, e i ɠ'ă ᴋöntâd sö bé piö 'ntréɠa e ġösta la dótrina d'i apôstói. Po, siᴋóme ᴋe lü ɠa sarês pɨasîd tat pasâ 'ndel'Aᴋaɨa, i fedéi i ɠ'ă fac ᴋóraġo, e i ɠ'ă sᴋriîd a ᴋei de là de capâl là óntéra. Isĕ, l'ê stac ü ɠran bel laûr, per ᴋei ᴋónvertîc là, ᴋe l'födês veñîd iłâ e l'sa fermês là ᴋón lur: ᴋe, difati, l'rebeᴋâa ᴋón viɠûr e riɠûr i ġüdĕ 'n pɨasa e l'faa po ed bé, Bibɨa a la ma, ᴋe 'l Gesû l'éra prope lü ól Krist, ól so brao "mesɨa".

Ól Paól, dopo ĭ 'nᴋóntrâd ól Témôt e l'Erâst, e ĭɠa dac la so misɨû per la Macedoña, l'ê turnâd là a Éfes ᴋóla 'ntensɨû de 'nda só a Gerusalêm, e dopo, l'disɨa, "dopo oi 'nda... ɠ'ŏ de 'nda 'nsö aᴋ a Róma!".

L'ê stac ġösto 'n ᴋel tép là ᴋe ɠ'e söcedîd öna mesa riólüsɨû a própóset dela nöitâ del Gesû. G'éra là a Éfes ü ᴋe l'laórâa l'arsênt: tal Demétre, ᴋe l'faa sö per i fórestĕr a dei césine darsente dela Dɨana de pórtâ vɨa de reɠórdâs po fa de reɠâl... ᴋe i ɠa faa ɠʉadeñâ mia mal a i bütiɠĕr del post. L'ă trac insêm, dóᴋâ, i so bütiɠĕr, ᴋón töc ᴋei ᴋe a ᴋʉaᴋ manére i maɨâa e i ɠʉadeñâa amô ᴋóndei laûr del ġener, e l'ɠ'ă disɨa isĕ:

– Óĕ, amîs! Töc vóter a l'si bé, ᴋe la nosta förtüna la dipênd de ᴋei tra-

feɠ ᴋé. Ma edî bé e po sentî... ᴋe 'stó Paól ᴋé, e mia adóma a Éfeꞩ, ma 'n töta la reġû, ᴋói so raġunamênc a l'ma pórta vɨa ü ᴋarêt de ᴋliênc, a di ᴋe i laûr ᴋe m'fa sö nóter ᴋói ma i ɠa entra neɠŏt ᴋól so dio e ᴋól cél! Anse: isě, adiritüra 'l nost dom del'Artêmida... l'va dré a perd ól nom: e ᴋela ᴋe l'ê 'ssé tat amirada 'n töta l'Aꞩɨa e po 'ndel mónd… la fenéserâ per alî pɨö ña ü ᴋuatrî per nisü` –.

A ᴋel parlâ lě i ê deentâc töc óter ᴋe ñeᴋ: po i daa fo "ɠranda l'ê l'Artêmida d'i éfeꞩî... óter ᴋe ɠranda!". E töc insema i s'ê pórtâc ɨɫâ 'nvèrs a 'l so teater (l'éra ü d'i pɨö ɠranc del mónd) e i traa dré 'l Gaɨo e l'Aristârᴋ de Macedoña, i du soci de vɨaꞩ del Paól.

Ól Paól a l'vülia bötâs dét aᴋâ lü 'ndela desᴋössiû, ma i fedéi i ɠ'l'ă mia permetîd, e poa erɠü` d'i ᴋapi del post ᴋe i éra so amîꞩ i ɠ'ă mandâd a di de stan fo. Kei là, intât... ᴋi ᴋe uꞩâa sö ü laûr, ᴋi ün óter: e ɠ'éra po tata sᴋönfüꞩɨû, ᴋe i pɨö tance i sia ña inᴋemanéra i éra là a uꞩâ, po! Kuaᴋdü`, in meꞩ a la ꞩét, i ă persüadîd a 'nterveñî ól Lésander, ᴋ'i ġüdě i ĭa spüncâd inâc, e l'faa 'nseñ ᴋóla ma e l'vülia próâ a difênd i ġüdě in pɨasa. Ma, 'ndel ved ᴋe l'éra ü ġüdě... i s'ê metîc dré töc a uꞩâ sö d'öna uꞩ sula, per isᴋuaꞩe do ure, "ɠranda l'ê l'Artêmida d'i éfeꞩî!". Kuando ᴋe l'ɠa ria a ᴋalmâ la ꞩét, ól seᴋrétare d'i aꞩɨarᴋe, i ᴋapi dela sitâ, l'ɠa diꞩ isě:

– Sitadî de Éfeꞩ! Ga sarâl mai erɠü` a 'l mónd ᴋe l'savrâ mia... ᴋe la nosta sitâ l'ê unurada de ĭɠa ᴋé a próteġila la ɠranda Artêmida, e la so statüa eñîda ꞩó de 'l cél, e: ɠa sarâl verɠü` de saîl mia? Kesto ᴋé l'ê ü laûr fo de desᴋüssiû, êᴋóla: e dóᴋâ stì sae, e fî neɠŏt de sᴋónsiderâd! Adês... óter ĭ pórtâd ᴋé ᴋei omeñ ᴋé, ᴋe... ña i ɠ'ă fac del mal e ña i ă parlâd mal de la nosta ɠran dea, mé ma par. Se perô 'l Demétre, ᴋói óter bütiɠěr... i ɠ'ă dei aᴋüꞩe a ᴋareɠ de erɠü`, ɠ'ê aposta i so ödɨense 'n tribünâl e ɠ'ê aposta i proᴋŏnsói: e dóᴋâ là i pórte oñü` i so aᴋüꞩe! Ke se, po, ɠ'ĭ dei óter laûr de dómandâ, va sarâ dac sódisfasɨû indöna reüñû ġenerâl pɨö

rególâr. Ke difati, ĸé, m's'ê a töc in perîĸól de ês aĸüsâc de riólüsiû... g'ê prope mia öna buna resû, per ġöstifiĸâ töta ĸela baraónda ĸé! –.

Issĕ, grassie a Dio, l'g'ă po riâd a mandai via.

--- * ---

20. Ü BEL GIR, PO L'SALÜDA PER TURNA` A GERÜSALEM`

--- * ---

Finîd fo 'l maniĸomio, ól Paól l'ă fac camâ là i so fedéi. Kei là i g'ă dómandâd de fermâs là amô 'mpó, ma l'g'ă dic de no; perô 'ndel salüdai l'ă dic "a turneró ĸé amô a de óter, se Dio öl". I ă trac sö de mórâl, i ă salüdâc, po l'ê partîd per indâ là 'nde Macedoña. Per töta la reġû l'ê pasâd fo a fa disĸŏrs sura disĸŏrs, de teñ vólt ól mórâl d'i fedéi; po, 'nviâd iłâ delbû per la Palestina, l'ê riâd là amô 'ndela Gréca.

Delĕ tri mis, intât ĸe l'éra dré a 'mbarĸâs per la Séria, g'ê stac öna ĸónġüra de ġüdé: ĸe isĕ, l'ă decidîd de turnâ 'łà amô 'ndê Macedoña. A i ă ĸómpañâd là via tera fin'a l'Asia ól Sopatr, iscêt del Piro de Beréa, amô l'Aristârĸ de Macedoña, ól Segŏnd de Salonîĸ, ól Gaio de Derb, ól Tèmôt, ól Téĸeĸ e 'l Trofem, töc óriundi de l'Asia. Kuaĸdü` d'óter, invéce, i ê partîc in nav de Félépe dopo i feste d'i pa, e i s'ê tróâc là ĸón lur a Trôada, po i ê stac là set de.

A 'l prim dé dela so setimana d'i ebrĕ, i éra là töc insêm, per la so braa cerémôña de 'l pa scepâd sö, ĸómê l'ĭa fac ól Gesû 'ndel Senaĸól, e po ĸón ĸei du là a Êmaus. Ól Paól, ĸe l'g'ĭa de part ól dé dopo, l'parlâa ĸón lur, e l'ă tirâd tarde fin'a mesanôc. A i éra sö de sura, ĸón tate lanterne.

Ü scet, ól Ütîĸ, ĸe l'istâa sentâd só sö la finestra erta, 'ntat ĸe 'l Paól a l'parlâa l's'ê 'ndórmentâd bel fónd: l'ê 'ndaca a finî ĸe l'ê po bórlâd só de fo, e i ă a töld sö... mórt. Alura 'l Paól l'ê ĸurîd só de bas po i ă 'mbrasâd fo, de fal respirâ a fórsa, e l'ă dic isĕ: – Fìs mia pura óter, ĸe l'so fiat a i ă

mia bandunâd! –. L'ê turnâd sö de sura, l'ă fac per bé la so bela cerémôña del pa scepâd sö, i n'n'ă maɨâd, l'ă parlâd amô fin'a eñ car, po l'ê partîd. Intât ĸei là i ĭa ᵴamô pórtâd sö de sura 'stó scet... amô bel viv!, töc ñaĸ ĸóntĕc a la ǥranda.

Ól Paól l'ă ülîd indâ amô a pé, e ĸei óter invéce i ê 'ndac iɫâ a As ĸóla nav: a i éra deĸórde de tróâs là amô töc insêm. Difati, de là töc insêm i ê 'ndac iɫâ amô 'n nav finâ a Métélĕ, po de là finâ a Ki ól dé dopo, e 'l dé dopo amô i ǥ'ê pasâc in banda a Sam, e ü dé dopo i éra là a Mélĕt... sensa pasaǥa iᵴî a Éfeᵴ, per ĭǥa mia de trateñîs là... dato ĸ'i ülia fa a la ᵴvelta, per tróâs là a Gerüᵴalêm a 'l dé 'lla Penteĸosta d'i ebrĕ, s'i ǥa riâa.

De Mélĕt ól Paól l'ă fac camâ là i eci d'i fedéi de Éfeᵴ, e ĸuand ĸ'i ê riâc là l'ǥ'ă dic isĕ:

– Óter a l'si bé ma só pórtâd ĸómê mé ĸón vóter de 'l prim dé ĸe só riâd ĸé indel'Aᵴia: ŏ servîd ól Siñûr in tate ömiɫasiû d'oñe ĸualitâ... ŏ pɨanᵴîd asĕ e ŏ patîd in tate próe ĸ'i reᵴistense d'i ġödĕ i m'ă ĸömbinâd. Ŏ lasâd indrĕ neǥŏt de prediĸâv e de fav imparâ, de ĸel ĸe óĸŏr, tat indi oste ĸa, ĸuat in pɨasa. Ŏ sĸónġürâd ġüdĕ e ǥréĸ de ĸónvertîs a 'l Siñûr e ĸrêdeǥa a 'l Geᵴû Krist. Adês, mé, ma sa sente prope ĸe só ĸómandâd de 'nda là a Gerüᵴalêm. Perô, l'só mia bé ĸel ĸe l'pöl ĸapitâm. Só adóma iᵴâd de 'l cél ĸe, 'nsà ó 'ɫà... i ma speta poa ĸadéne e trebölassiû! Ma 'l valûr dela mé éta l'istâ prope 'ndel finî fo la mé ǥara e l'öféᵴe ĸe ŏ riseîd de 'l Geᵴû: de testimoñâ fin'a la fi ól so vanġĕl dela ǥrassɨa del Siñûr. De la mé mórt... ma sa spete a la mé buna sórt, mé. G'ĭvrî mia de löcâ tat, ne: a mescâ sö latî e ǥréĸ... "mors méa, vita néa"! Mé ĸrede, dóĸâ, ĸe óter ma ederî ña piö dopo, töc vóter ĸé, ĸe só pasâd in meᵴ a óter a prediĸâ fo 'l reñ. Alura 'nĸö va diǥe söbet a precîᵴ, ĸe se dopo maǥare erǥü` l'sa sluntanerâ d'la nosta bela strada, la ĸólpa la sarâ certo mia méa

de mé, ᴋe mé ma só mai trac indrĕ de 'l fav ᴋoñôs töt ᴋel ᴋe Dio öl! Stì bei desc, dóᴋâ, per vóter, e per töc ᴋei ᴋe l'v'ă afidâd a óter ól sant ispéret, per vês i so pastûr, per têñega 'nsem la so bela famea ᴋe l's'ê fac sö Lü, ᴋól so sang del Geȿû. Mé l'só ȿamô ᴋe, dopo ᴋe sórŏ partîd mé... i ȿgatólerâ dét in meȿ a óter a tace lüv famâc: e poarete a lure, tate pôere pégre! Fin'a 'ntra de óter a n'na salterâ fo... ᴋ'i farâ tace disᴋŏrs de förberéa, per tras dré i fedéi! E dóᴋâ stìm po bei desc, e regórdìs de mé, ᴋe per tri añ dé e noc va só stac dré a oñû de óter, ü per ü, ᴋón tat de südûr e pɨanȿide! Adês, mé va mete töc 'ndei ma a 'l Siñûr e a la grassɨa 'lla so parola, ᴋe la pöl trav impĕ e spartî sö ᴋón vóter l'eredétâ ia preparada a i sanc. Mé ŏ mai ña bramâd ór ña arȿênt ña estîc... de nisü` d'óter. A l'si bé a óter, ᴋe a i mé biȿôñ de mé po a ᴋei de ᴋi ᴋe g'éra 'nsem a mé... ŏ fac frónt ᴋón ᴋele ma ᴋé! V'ŏ semper fac ved ᴋe l'ê a laórâ ᴋe mê e s'pöl ᴋürâs d'i poerêc, dré a ᴋel ᴋe l'ă dic ól Geȿû: "g'ê pɨö tat göst e meret a da, ᴋóñ'a capâ" –.

Finîd de diga ᴋei laûr ᴋé, l's'ê 'ngünɨᴋâd ȿó ᴋón töc lur, e i prégâa. I s'ê metîc dré töc a pɨanȿ, e i ga s'ê bötâc a 'l ᴋol e i a baȿâa sö töc, ᴋól dulûr pɨö de töt per ᴋel ᴋe l'ĭa dic lü, ᴋ'i avrês ña pɨö ést dopo, fin'a 'l so dé del Siñûr de eñ a töi sö töc a lur. Po, ł'ă ᴋómpañâd ɨłâ finâ a la so nav.

[Isĕ de pasaġo, ᴋar ól mé Teofel: a l'éra a ᴋela öna d'i óᴋaȿɨû ᴋe 'n vɨaȿ insêm a 'l Paól ga s'ére poa mé, prope, ᴋe só dré a sᴋriv ȿó ᴋel liber ᴋé: ma sa regórde dóᴋâ ergŏt a de persuna, e mia adóma ᴋel ᴋe ŏ sentîd a di. Pöderês a sᴋriv ȿó dóᴋâ "nóter de ᴋé, nóter de là", êᴋóla: perô ŏ preferîd de ᴋómparî mia tat indei pâġine, per i mé bune reȿû, e per mia trala pɨö lónga amô; e poa perᴋê ge n'ê amô tace, ᴋ'i pöl di a lur ergŏt de precîȿ sura de mé, e ᴋóma sa tróae ᴋómê ᴋól Paól.

Dèm inâc, alura, ᴋómpâñ de prima.]

21. AMO` KÜESTIU` A GERÜSALEM` – INDEI MA A I ROMA`

--- * ---

Partîc de Éfes, via mar per la piö кörta i ê riâc là a Kos; ól de dopo a Rod, e de là a Pâtera: i ă tróâd là de part söbet per la Fenéca, e i ê a partîc. I ă lasâd là Sipr a ésta de mansina, e i 'ndaa vers la Séria. Isĕ, i ê po riâc là a Tir, indóкê la nav la desкargâa. Tróâd là i fedéi de là, i ê stac là set de a кón lur, к'i ga disia isĕ a 'l Paól, ispirâc, de 'nda mia 'łà, là a Gerüsalêm; ma g'ê stac ña meso de persüadîl: l'ă ülîd partî, кómpañâd de lur là, omeñ done scec, finâ fo de la sitâ. Po, ól Paól e i so i ê partîc, e i óter i ê turnâc indrĕ a i so кa.

A i ă viasâd per mar de Tir a Tólemâéda, indóкe i ê stac là ü dé кói fedéi de là, per part amô 'l dé dopo e riâ là a Ceseréa, a la so кa del Félĕp vanġelisadûr, ü d'i prim set diaкóñ кól Isté(f)en, кe l'g'ĭa кuatr'iscete mia ñamô spusade e töte кuater i éra brae a prediкâ, a prégâ e a fa de 'l be, lure suertöt` кón done e scec. Кuaк de dopo, g'ê riâd insâ de la Gödéa ün óter, кe l'prófetâa poa lü *(кómê l'Agab dèla кarèstéa)*: là in кa del Félépo, l'ă capâd sald la so sentüra del Paól, a l's'ê ligâd sö i pé e i ma, e l'ă dic isĕ: – A l'ma dis isĕ 'l sant ispéret, e sкultìm bé töc: ól padrû de кela sentüra кé... a Gerüsalêm a l'sarâ ligâd sö isĕ d'i ġüdĕ po metîd indei ma a i pagâ! –. A sentel a di sö кei laûr кé, töc là i strempiâa, e i sкónġürâa 'l Paól de 'ndaga mia, staólta, a la кapitâl santa e asesina; ma lü l'ă fac:

– (Kó)Sè piansî a fa po a кela manéra кé... кe ma fi scopâ fo 'l кör, a!? A l'si benóne кe mé só prónt mia adóma a ês ligâd sö... ma po aк a mör, là a Gerüsalêm, per ól so nom del Gesû! –. E siкóme кe g'éra ña ers de fermâl, a m's'ê metîc töc кuéc a dis "pota: iura, la sée po кómê кe l'völ ól Siñûr".

Difati, preparâc i so laûr, i ê po 'ndac là a la кapitâl, кón dré a ü кuaк

fedéi de Ceȿeréa, ᴋe i ă pórtâc iłâ a sta 'n ᴋa del Naȿû de Sipr, ü d'i prim fedéi de là. Là a la ᴋapitâl, töc i fedéi i ê ñaᴋ istâc ᴋóntĕc de ed amô ól Paól e i so! A 'l seɠŏnd dé i ê 'ndac là del Gaᴋóm (ól so ᴋüsî del Geȿû), e ᴋón lur ɠ'éra là poa töc i ótr'ansɨâ (ma mia 'l Pɨéro, staólta, ᴋe l'éra vɨa).

Dopo ĭi salüdâc, ól Paól a l'ɠ'ă ᴋöntâd sö per fil e per señ töt ᴋel ᴋe 'l Siñûr a l'ĭa fac per so meȿo de lü in meȿ a tace paɠâ. Kei là, a sentel, i ɠa daa ɠlorɨa a 'l Siñûr, e dopo i ɠ'ă dic isĕ lur: – E té àda a ᴋé, fradêl, ᴋua-ce miĕr de brae ġüdĕ ᴋe i ă sirᴋâd fo 'l Geȿû po i ê amô fedéi aᴋ a i ᴋó-mandaméc del Móȿê e a la so Leġe! Perô, êᴋóla: ᴋé m'ă sentîd tate ólte a ᴋöntâ sö sö 'l to ᴋönt, ᴋe té ta ɠa fé 'mparâ a i ġüdĕ 'n ġir per ól mónd a desteᴋâs fo de 'l Móȿê... po ta ɠa diɠet isĕ de faɠa pɨö ña lur la so fatüri-na a i masc, e fa pɨö neɠŏt ᴋómpâñ ᴋ'i ă semper fac i nos(t) veci. Kóȿè m'farai ᴋóȿê po, alura? Kei ᴋe sa lömenta, i veñerâ sensóter a saî ᴋe té ta sét ᴋé! Nóter a m'ta söġerĕs de fa isĕ, àda. Ɠe n'ê ᴋé ᴋuater, ᴋ'i ɠ'ă de mantêñ verɠŏt de 'mprómetîd a 'l Siñûr: càpei 'n ᴋüra té, fà 'nsem ᴋón lur ᴋel ᴋe ɠ'ê de fa a 'l Dom per ᴋei laûr ᴋé, e pàɠeɠa té la spéȿa de 'l bar-bĕr ᴋ'i a pele ȿó a ȿéro. In ᴋela manéra ᴋé... töc i eñerâ a saî aᴋâ ᴋe i ă mia séntîd la eritâ sö 'l to ᴋönt de té, ma ᴋe poa té ta óservet amô la no-sta santa Leġe. De nosta banda, m'ă 'nvɨâd iłâ 'spertöt` dei letre per diɠa isĕ a i paɠâ ᴋónvertîc ᴋ'i ɠ'ă mia de maɨâ ᴋarne ófrida a îdói, sanɠ, ani-mai sófeɠâc, e ᴋ'i ɠ'ă mia de fa de ac fo de 'l matrimone reɠólâd a la fa-mea: ma ᴋesto ᴋé ta l'sét a té, ᴋe ta s'éret ᴋé a té a decidîl insêm a nóter –

E 'l Paól l'ă fac ᴋómê i ɠ'ă dic lur: a l'ă fac la so braa pürifiᴋassɨû 'nsem a ᴋei óter ᴋuater là, po l'ê 'ndac là a 'l Dom a fisâ 'l dé per ól saᴋrefése ᴋe oñü` de lur i ɠ'ĭa de fa fa. I finia sᴋuaȿe i set dé ritöai, ᴋuand ᴋe i ġüdĕ de l'Aȿɨa i ă ést là ól Paól a 'l Dom, e dóᴋâ i ɠ'ă metîd ᴋóntra la ȿét, a i ă branᴋâd e i ă uȿâd sö 'ndelmêȿ a töc “adìl ᴋé... ᴋel ᴋe prêdiᴋa 'n ġir a töc

despertöt` ᴋóntra de nóter, ᴋóntra la Leġe e ᴋóntra 'l Dom, e l'ma fa ardâ mal d'i paɠâ per töte i sitâ 'ndel mónd! Adês a l'ă fac pasâ dét indêl Dom infina a dei ɠréᴋ! E isĕ l'ă prófanâd ól so post pɨö sant del Siñûr!”. Ke, ɠa paria maɠare delbû ᴋe l'es pórtâd de dét ól Trofem de Éfeꞩ ᴋe i ĭa ést in ġir in sitâ ᴋón lü. A n'n'ê saltâd fo tal ü teremôt, e la ꞩét la sa muntunâa sö föribónda. A i ă capâd sald ól Paól, i ă pórtâd de fo de 'l Dom, po ɠ'ê stac serâd fo i pórte, e i sirᴋâa de ᴋópâl sö 'l post. Per so förtüna de lü e ɠrassɨa... ól rumûr l'ê riâd là finâ a i rómâ: e 'l so ᴋapo d'i rómâ l'ê ᴋurîd là de ᴋórsa ᴋóndü` plutû armâd. Kei là, a ed i rómâ e 'l so ᴋapo, i sa tratĕ de faɠa de 'l mal a 'l Paól: e 'l ᴋapo rómâ, ménómâl, a i ă arestâd lü, i ă fac met in ᴋadéne po l'ă dómandâd ᴋi ᴋe l'éra e ᴋóꞩ'a l'ĭa fac. Perô, 'ndel bórdêl, la ꞩét ü l'diꞩia “a”, ᴋel óter a l'diꞩia “ó” e ün óter amô erɠŏt d'óter, de ᴋapiɠa dét ü belneɠŏt, ᴋón ᴋel ᴋaꞩôt là töt aturen: e dóᴋâ i ă fac pórtâ vɨa 'n ᴋaꞩerma. Po ɠ'ă tóᴋâd fal pórtâ sö de piꞩ d'i sóldâc sö la sᴋalinada, sedenô i ɠa l'ᴋópâa fo amô là sö 'l post intât ᴋ'i uꞩâa sö töc rabɨûꞩ “Kŏpemel fo... ᴋópel!”. Indêl indâ de dét in ᴋaꞩerma 'l Paól a l'ɠ'ă dic isĕ a 'l ᴋapo d'i rómâ se l'püdia diɠa erɠóta: ᴋel là, a edel bé e a sentel a parlâ ɠréᴋ, l'ă ᴋapîd ᴋe l'éra mia amô ᴋel bröt ᴋanᴋer de ġisiâ d'ü ᴋuaᴋ dé prima ᴋe l'ĭa trac insêm öna meꞩa riólüsɨû a pórtâ dré 'ndel deꞩêrt ü ᴋuaterméla ꞩelôc ᴋól pöñâl, dopo ĭɠa 'mprometîd ᴋe i avrês vést töc a bórlâ ꞩó i müre dela Kapitâl a so urden, ᴋómpâñ de ᴋele de Gereᴋ.

Ól Paól a l'ɠ'ă dic isĕ: – Mé só ġüdĕ, e só de Tars in Séléca, ᴋe t'l'évrĕt sentida a nöminâ: e ta sirᴋe in pɨasĕr de fam parlâ a la ꞩét adês ᴋé, se ta a bé –. E l'ɠ'ă dac ól permês. Alura 'l Paól sö in pé sö i sᴋalî l'ɠ'ă fac insêñ ᴋói ma a la ꞩét: apéna ᴋ'i ă fac impŏ sito, l'ɠ'ă dic, indê so parlada de lur:

--- * ---

22. A L'SA DIFENDˋ: SO Ü SITADIˋ ROMAˋ, ME

--- * ---

– Fradei... e pader venerâbei... Sᴋultìm, impiasěr, ᴋósè g'ŏ de div ᴋósê adês mé, per difendem d'i aᴋüse ᴋ'i ma é pórtade! –.

A sentel a parlâ ᴋómâ lur, i ă fac piö tat sito amô, só 'n piasa.

– Só a mé ü ġüdě, nasîd a Tars indê Séléca ma perô ᴋresîd ᴋé a la nosta santa ᴋapitâl, a i pé del Gamałěl, óservânt in töt dela Leġe d'i nosc pader e timurûs e premürûs de 'l Siñûr ᴋómpâñ de töc vóter ᴋé 'nᴋö! Buna. Mé, prima, ŏ persegüitâd a mórt ᴋela nöitâ ᴋé del Gesû... ᴋól meten in ᴋadéne e bötâ 'n presû tace omeñ e fómne, ᴋe i ma l'testimoñerâ poa 'l ᴋapo d'i préc e töt ól gran Kónsêi! G'ĭe anse dré i so letre de lur, per viga ᴋarta franᴋa fin'a Damâsᴋ... e s'ére dré a 'nda 'łà per tra ᴋé a la ᴋapitâl in ᴋadéne töc i ereteᴋ ᴋe avrês tróâd là, per daga po la so braa paga. Ma 'ntat ᴋe mé 'ndae 'łà a ᴋaâl e s'ére sᴋuase riâd, sö 'l mesdě, de bot, ü fölmen de 'l cél a l'm'ă investîd, a l'm'ă bötâd só 'n tera, po ŏ sentîd a öna us ᴋe la ma disia isě "Saul, a té: 'nᴋemanéra ma fét isě tat de 'l mal, e, té?". A g'ŏ dómandâd "Ki sét ᴋi po té, a?" e l'm'ă respóndîd isě "mé só ᴋel Gesû, prope, ᴋe té ta ma persêgüitet! E, a dam adôs a mé... ta ga fé ᴋóntra a Mé Só! in persuna, a 'l Dio to padrû!". E mé "Ma... se mé l'só ᴋe té ta sét mórt a ü toᴋ prima del to amîs Istéen, po?!". Kei ᴋe g'éra là ᴋón mé i ă ést ó' scarû, a i ă mia sentîd la us, ma adóma ü rumûr. E mé amô "Kósê g'ŏi po de fa adês mé, ᴋapo, e?" e 'l Gesû a mé: "Lèa sö de lě, và là a Damâsᴋ: là l'ta sarâ spiegâd ᴋel ᴋe g'ê fisâd ᴋe té ta g'ět de fa, se ta ga stét!". Ma mé ga edie ña piö per ᴋela fröstada de lüs e la sᴋrapunada 'n tera... e g'ă tóᴋâd pórtâm iłâ i mé amîs. Là, ól Anen, ü santôm in pièna rěgóla ᴋóla Leġe e ᴋe töc i ġüdé de là i ga ülia bé asě, l'ê eñîd a tró-

âm, po l'm'ă dervîd fo amô i mé öġ, ᴋómpâñ se s'ére so fradêl, e l'ê stac ól prim ᴋe ŏ ést amô. Po l'm'ă dic isĕ: “Saul, fradêl ᴋar: ól nost Dio Sant d'i nosc pader a l't'ă preparâd de semper a ᴋoñôs la so ólóntâ, a ed ól ġöst e a sᴋóltâ la eritâ, de manéra ᴋe té ta ɡa testimoñet in so pro denâc a töc i omeñ e ta ɡa rendet ᴋönt a töc de ᴋel ᴋe t'ĕt vést e sentîd. E alura, spetet ᴋóȿê, po? Sö dréc impĕ! Fà penitensa d'i to peᴋâc, fàs bateȿâ, e préɡel!”. E mé, turnâd indrĕ ᴋé a Gerüȿalêm, intât ᴋe préɡae là de dét indêl Dom, a só stac pórtâd ᴋómê vıa de tera e ŏ ést ól Geȿû ᴋe l'ma disia isĕ “sᴋàpa vıa a la ȿvelta de ᴋé, perᴋê... i völerâ prope mia ᴋredet ña 'mpó, se ta ɡa ᴋönterét sö de mé”. Ma mé, 'nvéce, ɡa diȿie isĕ “ma no, ᴋe, àda, té: ᴋé töc i a l'sa ᴋe mé metie 'n preȿû ᴋei ᴋ'i ta ᴋredia a té, de sà e de là, e s'ére là a mé deᴋórde ᴋón ᴋei ᴋe ᴋópâa ó' Stéen, a têñeɡa de öġ i so mantei a ᴋei ᴋ'i ɡa traa i so bei ploᴋ. E dóᴋâ, s'i völ ᴋapî...”. Ma lü l'ă teâd fo “t'ŏ dic isĕ de part, ᴋe oi mandât deluntâ, a i paɡâ, mé, té!” –. Adês, perô... ȿó 'n pıasa i s'éra ȿa a stöfâc de sᴋóltâl e de sentes tratâc de surc orbi e asasî e i ă ᴋóminsâd amô a uȿâ sö “Sᴋancèlemel fo del mónd ...ü isĕ: a l'mêrita de ᴋampâ ña ü menüt` de pıö!”. E i sa strepâa ȿó i estîc de dos, po i faa ü pólverû... Ól ᴋapo d'i sóldâc, alura, a i ă 'nfilâd de dét in ᴋaȿerma, e per saî a la ȿvelta ᴋóȿ'i püdia po ĭɡa töc ᴋóntra de lü, siᴋóme ᴋe l'ĭa ᴋapîd dét ön'aᴋa, de 'l so disᴋŏrs a i ġüdĕ... l'ă urdenâd de fal parlâ ɡréᴋ a fröstade. Ma, ᴋuand ᴋe i ă liɡâd a 'l pal, ól Paól a l'ɡ'ă dic isĕ a 'l ᴋapósᴋuadra se l'ɡa paria prope de püdî fröstâ ü sitadî rómâ, e prim amô de ĭl ġödiᴋâd. Kel là... l's'ê stremîd, e l'ê 'ndac là a diɡel a 'l so ᴋapo... ᴋe dóᴋâ l'ê eñîd insâ a dómandaɡa a 'l Paól se l'éra de Róma. E 'l Paól sĕ, e ᴋel óter “a só sitadî de Róma a mé, e l'm'ê ᴋóstâd a erɡŏt mia de sᴋers, in mónéda! E té ᴋómê...” e 'l Paól “mé 'nvéce só nasîd sitadî

rómâ de dirito: se té ta ǵa sét verǵŏt dela tal ǵüera, ĸe nóter de Séléca m'ă ütâd i rómâ a ens!”. E isĕ, a la fi ǵ'ê po piö stac bisôñ de fal parlâ 'n nisöna manéra, ĸe anse i s'ê a stremîc asĕ d'ĭ liǵâd sö ü sitadî rómâ sensa ĭl capâd in fal de erǵŏt! Ke la us la pödia rià deluntâ, a 'l vólt!

--- * ---

23. AMO` IN TRIBÜNAL` – KONGÜRA – A CESEREA

--- * ---

A 'l de dopo, 'l ĸapo d'i rómâ l'ă fac tra 'nsem i ǵran préc e 'l ǵran Kónsêi, de saî ĸós'i ǵa faa po de 'ntórt a 'stó Paól: e ǵ'l'ă pórtâd là sensa ĸadéne. Kuand ĸe lur là i ă fac sito ü mómênt, ól Paól a l'ǵ'ă dic isĕ a 'l ǵul:

– Fradei e amîs: mé, finanĸö`, ma só semper pórtâd bé 'n ĸósiensa –.

E l'ǵ'ă ǵuadeñâd ĸe 'l Anen prét a l'ǵ'ă fac molâ ü sǵanasû d'ü d'i so inserviênc. E 'l Paól a l'Anen, ĸe l'éra mia ĸaâd sö de ritüâl ñe de öfése:

– E isĕ 'l Siñûr a l'farâ prest a ĸón té, bela statüîna bianĸa de fo, e bröt marsû de dét! Ta sét lĕ sentâd só per ġüdiĸâm mé dré a la Leġe... e ta 'ndét fo de la Leġe, a fam piĸâ prima de fam parlâ, té... a!? –.

I 'nserviênc i ǵa s'ê fac apröv` e i ă minacâd: – Ó bröt vilânĸ! Stà atênt, ĸel ĸe ta fét, té... a 'nġöriâ ól to e nost ǵran ĸapo del Isdraél! –. E 'l Paól:

– Aa... dómande sĸüsa: a l'sie mia ĸi ĸe l'éra, ña ülie ófênd ól so öfése, mé, e manĸâ poa mé ĸóntra la Leġe! –.

(Abéĸê mé ǵa s'ére mia, ĸela ólta là... a ĸoñôs ü falî bé 'l Paól, mé diǵerês ĸe perô l'ă pensâd “ól ĸapo de ĸi? D'i préc? A bé, diǵe mia de no: ma 'l mé de ĸapo e 'l ĸapo de töc nóter delbû... té ta 'l ĸoñoset prope ñemô mia?”. E l'Anen, po, l'ê stac delbû ĸópâd fo, delĕ ĸuaĸ añ.)

Po, siĸóme ĸe l'sia ĸe l'ǵ'ĭa là deante ü ĸuaĸ sadüsĕ e piö tance farisĕ, ól Paól l'ă usâd sö isĕ, bel car: – Ó fradei: só a mé ü farisĕ! E va diǵe ĸe só ĸé 'n ġödése prope sö la nosta bela speransa 'nde resöresiû d'i mórc –

Kómpâñ ᴋe g'éra de spetâs, l'ă 'nviâd fo ü bel ᴋaȿôt intra de lur fariȿĕ e sadüsĕ a teᴋâ béɡa: ᴋe ᴋesce ᴋé i diȿ maᴋê resöresɨû, ña ânġei, ña spérec!, e ᴋei óter ɡa a bé töc tri i laûr. E dóᴋâ, uȿ sura uȿ... a uȿâ sö töc mia de sᴋers. Ü ᴋʉaᴋ d'i mia sadüsĕ, a 'sto pónt, i s'ê metîc dré a têñeɡa a 'l Paól, e i diȿia ᴋ'i ɡa tróâa prope neɡŏt de mal, e ᴋe maɡare l'püdia adiritüra ĭɡa parlâd delbû ü spéret... ó ün anġel in viȿɨû. Ma ól ᴋaȿôt a l'ᴋresia de bröt, e 'l ᴋapo d'i rómâ, per la pura ᴋ'i ɡa l'fes sö a tóᴋêi, l'ă fac pórtâ vɨa amô d'i sóldâc ól Paól dét in ᴋaȿerma.

Kela noc là, 'l Paól, g'ê ᴋómparîd ól Geȿû ᴋe l'g'ă dic “Brao té, e fórsa: inâc isĕ! A la stesa manéra ᴋe ta m'ĕt testimoñâd ᴋé a Gerüȿalêm, ta ma testimoñerĕt aᴋâ là a Róma!”.

A dé fac, i ġüdĕ i ă metîd insêm öna ᴋónġüra, e i s'ê öbliɡâc a maɨâ ña biv neɡŏt, finaᴋê i avrês ᴋópâd fo 'l Paól: de pɨö de ᴋʉaranta omeñ i ɡa s'ê preȿentâc là a i ɡran préc e a i ansɨâ, a diɡa isĕ: – A m'ă ġürâd isĕ e isĕ, êᴋóla. Óter, dóᴋâ, purtìs là ᴋól ɡran Kónsêi denâc a 'l rómâ, de manéra ᴋe lü l'va l'pórte là per faɡa amô ᴋʉaᴋ dómande 'mpórtante: e nóter, intât ᴋ'i a pórta fo, ma l'tö fo delbû, staólta! –. Ma 'l so scet dela so sórela del Paól l'ê eñîd a saî de 'l tranêl, e l'ê 'ndac là 'n ᴋaȿerma, a faɡel saî a 'l so ȿio. Ól Paól, camâd ü d'i ᴋapitâ, l'g'ă dic isĕ de pórtaɡa là de 'l so ᴋapo 'l so neûd, per diɡa erɡóta de ɡros; e ᴋel là isĕ l'ă fac.

Ól ᴋapo d'i rómâ l'ă trac in banda 'l ȿuenêt, e l'g'ă dic isĕ de parlâ pör: e lü là l'g'ă ᴋöntâd sö ᴋ'i ġüdĕ i s'éra metîc deᴋórde de faɡa pórtâ fo amô 'l Paól là 'ndel so tribünâl de lur, ᴋól pretêst de 'nteróɡâl pɨö bé e de ġüdiᴋâl mei: “ma té fìdes mia perô, ᴋe öna ᴋʉarantina de lur i ɡa farâ ü tranêl e i ă ġürâd de maɨâ pɨö ña biv prima de ĭl ᴋópâd fo öna buna ólta! E i ê là prónc ᴋ'i ta speta adóma té”.

Ól кapo d'i rómâ i ă mandâd a кa, a l'ǥ'ă dic isĕ de diǥa neǥŏt a nisü` d'óter: l'ă camâd là du кapitâ, a l'ǥ'ă dic isĕ de preparâ inte sóldâc per кómpañâl fo de sitâ per mandâl iłâ a Ceseréa, set a кaâl e trédes lancĕr prónc a partî apéna кalâd só 'l sul, e ü кaâl poa per ól Paól, к'i ǥ'ĭa de pórtâl iłâ a 'l siǥür` là de 'l ǥóernadûr Felîs.

E l'ă sкriîd só poa öna bela letra, isĕ: “Salve a 'l siur ǥóernadûr Felîs, de part de mé 'l Klaudio Lésia. G'ŏ кé ün om, кe i ǧüdé i ĭa trac in кadéne, e i éra dré a кópâl, e ŏ fac apéna 'n tép a traǥel fo mé d'i so sǥrémfie, dopo кe ŏ saîd кe l'ê ü sitadî rómâ. Per ved po кós'i ǥ'ĭa кóntra de lü, ǥ'l'ŏ pórtâd là 'ndel so tribünâl de lur, кe ŏ sentîd к'i tóntóñâa de leǧi so de lur e de erǥü` кe per lur l'ê mórt, ma per lü l'ê amô iv: ma ǥ'éra ña neǥŏt de metel a mórt e ña in кadéne. Po, só stac a isâd in кónfidensa кe i ê dré a faǥa dei tranei, per töl fo a oñe кóst. E, dóкâ, t'l'ŏ mandâd söbet lĕ a té, e ǥa fórŏ di a i so aersare de eñ lĕ de té, per faǥa i so aкüse. Po, stàm bé!”.

I sóldâc, dré a i so urdeñ, a i ă töld sö 'l Paól e i ă pórtâd là de noc finâ a Antépâtréda, po lur a la matina i ê turnâc indrĕ, lasândóǥel là a кei a кaâl кe, riâc là a Ceseréa, i ǥ'ă dac la so braa letra a 'l ǥóernadûr, e i ǥ'ă pórtâd là 'l so presunĕr. Kel là, l'les sö la letra e l'ǥa dómanda de кe próinsa кe l'ê; po, saîd кe l'éra dela Séléca, кe la ǥa tóкâa a lü, l'ǥ'ă dic isĕ к'i ăvrês isкóltâd кuand кe l'ǥ'ăvrês vüd là poa i so aкüsadûr.

E l'l'ă fac serâ sö dét indei presû del so кastêl d'i Erôd.

--- * ---

24. PROCES` – KAMBE DE GOERNADUR`

--- * ---

Dopo siк dé, ǥ'ê riâd iłâ 'l кapo d'i préc, ól Anen, кón кuaк ansiâ e ün aóкât, tal Tertül`, к'i s'ê pórtâc là 'n töta etiкeta per aкüsâ 'l Paól deante a 'l ǥóernadûr. L'ê stac camâd de dét ól Paól, e 'stó Tertül`, dóкâ, l's'ê 'nvi-

âd là a óns sö sensa ergóña kel ke töc i koñosia bé per kanker de goernadûr: – A m'ta s'ê töc rekonosênc, ó gran góernadûr Felîs, dela förtüna ke m'g'ă grassie a té, de sta 'n buna pas e de gód de tace bei vantaġi, nóter sét d'Isdraĕl, kól to ülîm isĕ bé a nóter. Ma, oi mia pórtât via tat tép, stà sigür`: té... skóltem apéna kó' 'mpó dela to buna pasensia. M'ă tróâd aturen kel kanker de om ké, ke l'met impĕ kasî e rivulüsiû 'n mes a i ġüdĕ de töt ól mónd, ke l'sarês ü d'i kapi dela seta d'i nasarĕ... po l'ă 'nfina próâd a prófanâ 'l nost Dom (té ta l'sét bé l'völ di kósê per nóter e per l'urden in sitâ!): e dókâ, m'l'ă po arestâd per ġüdikâl nóter, ma 'l vost Lésia m'l'ă töld fo d'i ma a tradimĕt... e isĕ l'm'ă öbligâd a eñ ké nóter de té. Adês, se ta ölet, ta pöderĕt saîn de piö a té, sö la eritâ de kel ke l'ă kómbinâd, se ta l'intêróget poa prope té... –. E kei óter de Gerüsalêm, cêrtósa, a daga manfórta a 'l Tertül`, ke l'éra prope isĕ e isĕ. Alura 'l góernadûr l'ă preferîd fa parlâ diretamênt ól Paól, per difendes lü.

E 'l Paól, poa lü a uncâ per bé i röde:

– A l'só ke té ta sét grand e ġöst góernadûr de kela sét ké órmai de tace añ e dókâ pöde ĭga kör de ês sincĕr. Ta pöt a sigürâs bé: l'ê mia küindes dé ke só 'ndac iłâ a la nosta kapitâl, per adorâ. I m'a ñe troâd dét indêl Dom a desküt` ó a móntâ sö la sét... e ñe 'ndei salédótrina, ña 'n ġir per la sitâ, po! I g'ă mia öna strasa de próa, lur ké, per kel k'i ma fa 'ntórt ké adês! E mé anse ta kónfese ke só ü servidûr fedĕl del mé Siñûr ól Dio d'i mé eci, mia dré a i so rĕgóle de kela ke lur, po, i cama öna seta, ma 'nvéce prope segŏnd i laûr kómekê i ê skric só 'nde nosta Leġe po 'ndei Prófĕc. Mé spére, kómpâñ de lur, ke, grassie a Dio, ga sarâ la resöresiû per i mórc, per sae e katîv: e dókâ poa mé sa sfórse de teñ öna kondota dréca denâc a i omeñ e a 'l Dio Sant... in oñe sitüasiû. Dopo tace añ ke só stac iviâ, só turnâd insâ 'n Gödéa semô öna ólta... per pórtaga ké i so

ofêrte d'i luntâ a la mé sét; e staólta ké, adóma per kónfróntâ ké a la fónt d'i fati kel ke m'prêdika ké e fo per ól mónd... e po per ófriga i mé sakrefése là 'ndel Dom: indókê i m'ă po tróâd là, ke ŏ fac i ritüai preskriîc, e negŏt de kasî ó prêdike. A i ê stac ü kuak ġüdé del'Asia, de pasaġo poa lur a la kapitâl, ke i m'ă fac capâ: e ga tókerês a lur de ês ké adês, a köntâ sö car kós'i g'ă kósê po kóntra de mé, dige bé?! Ma, dato k'i g'ê mia ké lur... sö dókâ: i könte po sö kesce ké kós'i m'ă tróâd, de skandalûs kuando ke ŏ parlâd indêl gran Kónsêi... se mia sul ke amô kel ke ŏ usâd sö a là: ke s'ére in tribünâl adóma perkê ga kredie a la resöresiû per i mórc! E digébĕ ga krede amô, e só ké 'n tribünâl amô adóma e prope per kel! Mé ŏ finîd, góernadûr. A té 'l ġödése – .

Alura 'l Felîs, ke de kréstiâ ga n'sia samô bé ergŏt, l'ă salüdâd kei là kól diga ke l'ispetâa poa 'l Lésia, per sentel a lü, e dopo l'avrês vést ól defâ. E l'g'ă urdenâd a 'l so kapitâ de teñ presuněr ól Paól, ma negóta kadéne, e de lasâga ké i so amîs a i a servês.

Kuak de dopo, ól Felîs kóla so móěr Drüséla ke l'éra sermana del Erôd ...l'ă fac camâ là 'l Paól e i ă skóltâd a köntâ sö dela so fidüca 'ndel Gesû Krist. Ma, apéna ke 'l Paól a l's'ê metîd dré a parlâ de ġöstéssia, de kóntinensa, e de ġödése finâl... ól Felîs, om de tre scete de tri re, a l's'ê a stremîd, e l'ă lasâd indâ ól Paól, kól diga ke i avrês po camâd amô ön'ótra ólta. Perô, in fónd in fónd l'isperâa amô a de capâ dei sólc, de 'l Paól, per lasâl indâ deltöt`: isĕ, per du añ a l'g'ă fac fa 'nnac e 'ndré, per parlâ kón lü. Finakê g'ê tókâd de lasaga 'l post de góernadûr a 'l Porco Fest. E l'ă a ülîd faga ü bel regâl a i ġüdĕ, de têñei bu: abekê la so skadensa de presunéa l'éra skadida sensa d'ótre aküse, a l'g'ă lasâd là 'l Paól in presû.

--- * ---

25. ME CAME A GÜDIKAM` OL IMPERADUR`

--- * ---

Ól Fest, dóκâ, riâd iłâ 'ndela so próinsa de ǥóernâ, tri dé dopo l'ê 'ndac iłâ de Ceseréa a Gerüsalêm e l'ă riseîd i κapi ebrě, κ'i ǥ'ă trac fo amô i so storie κóntra 'l Paól, po i préǥâa 'l ǥóernadûr de fal pórtâ 'nsà amô a la κapitâl (indüìna: per faǥa 'l so bel tranêl, po κópâl per la via. Mia certo amô κei κuaranta là... se i éra stac fedéi a 'l so brao ġüramênt!). E 'l Fest a l'ǥ'ă respóndîd κe 'l Paól l'éra samô 'n presû a Ceseréa e dóκâ i 'ndes iłâ lur κón lü, κe ġösto l'partia: – I eñe 'łà κón mé erǥü` de óter κe ǥ'ă aütó-ritâ, po i ǥa faǥe i so aκüse a κel om là, se κólpe ǥa n'ă! –.

Κe isě l'ê po 'ndaca. Ü dés de dopo i ê töc là 'n tribünâl, ól Fest ól Paól e κei eñîc insâ 'lla κapitâl κ'i ǥa da a aκüsâl... ma sensa riaǥa a dimóstrâ ña neǥŏt, in prâtiκa. Ól Paól a l'sa difend :

– Mé ŏ mia manκâd ña κóntra la so leġe d'i ġüdě, e ña κóntra 'l Dom, ó κóntra l'imperadûr, mé! –. Alura 'l Fest, per faǥa ü piasěr a i ġüdě e tös via öna isě bröta ǥata de pelâ, a l'ǥa dómanda a 'l Paól:

– Pöntéra *[piö ólèntéra]*, maǥare, 'nda là a Gerüsalêm, té, a, per vês ġüdiκâd là, de κei laûr κé? Ǥa sórŏ là poa mé, ne –.

Ma 'l Paól a l'maia la foia: – Só κé deante a 'l trébönâl rómâ, e κé κó-mê sitadî rómâ mé ǥ'ŏ de ês ġödiκâd! A ǥ'ŏ fac neǥóta de 'ntórt a i ġüdě, e té ta l'sét bé! Mé refüde mia d'ês metîd a mórt: se perô ŏ fac dét verǥŏt de ǥros, κe mêrita la mórt. Ma se ŏ fac dét neǥŏt de isě ǥros, e ña neǥŏt de κel κ'i ma rinfaca lur lě... alura nisü` l'ǥ'ă dirito de κónseñâm a lur! Mé ...pretende 'l ġödése de l'imperadûr! –.

E 'l Fest, dopo parlâd κól so κónsêi rómâ, a l'ǥ'ă po dic isě:

– T'ět camâd in κâösa 'l Céser: e de 'l Céser ta 'ndérět là –. Κe la püdia a 'ndaǥa bé a töc, a la finfî. Fo κe a 'l Paól, maǥare, a... κuand κe dopo

l'proerâ amô, a saî mia ke rasa de céser ke l'éra ól Nerû, kela ólta.

Kuak dé dopo, ǥ'ê eñîd insâ a Ceseréa a salüdâ 'l Fest ól so köñât, ól re 'l seǥŏnd Aǥrĕp kóla so... sórêla Berenîs, e i staa là 'mpó (ól Erôd, la Berenîs, la so móĕr del Fest... a i éra tri scec del prim Aǥrĕp).

Alura, ól Fest a l'ǥ'ă köntâd sö la so facenda del Paól per fil e per señ... ke l'ĭa kapîd a lü tratâs adóma ke roba de reliǥû... po d'ü tal Gesü mórt, ke 'nvéce per ól Paól a l'éra amô iv; e kómê k'i éra 'ndac po a finî de tra 'n bal ól tribünâl del imperadûr. Ól re l'ǥ'ă dic isĕ ke l'avrês sentîd óntéra a lü 'sto Paól, e 'l ǥóernadûr l'ă fisâd per indómâ. Kómâ l'ê po stac.

Ó: in pómpamaña de re reġina ǥóernadûr kómandânc e töte i kualitâ de kapi dela reġû, ól Paól pórtâd là, indelmês a töc.

L'ă tekâd ól Fest, a di sö isĕ: – Té, re, e töc vóter ke si ké: adì ké dókâ, kel om ké ke töc i ġüdĕ i m'a dómandâd de ġüdikâ tat ké kuat là a Gerüsalêm, e l'sarês piö ña om de sta a 'l mónd. Ma per mé l'ă fac insêm ña neǥŏt de neǥŏt, per meritâ de mör! E sikóme ke l'ă camâd a ġüdikâl ól imperadûr... mé ŏ decidîd de mandaǥel iłâ a Róma. Ma ǥ'ŏ prope neǥŏt de precîs de skrîeǥa só. Adìl ké, dókâ, deante a töc vóter, e prim de töc a té, ó re: de manéra ke dopo mé ǥ'ăbe po erǥóta de met só per ól nost imperadûr, niǥer sö bianк; mia de fa la kapelada de mandaǥel iłâ in kadéne sensa ñe ü brao perkê! –.

--- * ---

26. INTAT`, AMO` KOND'Ü D'I EROD`

--- * ---

Ól re l'ǥa fa a 'l Paól: – Pàrla, dókâ: ta pödet difendes, êkóla –.

Alura 'l Paól, e l'sa üta kói ma:

– A só bé fürtünâd, ó re, a püdîs difendî ké denâc a té de töt ól neǥŏt k'i ma fa kólpa i ġüdé: té t'i koñoset bé difati, lur... e poa töte i so üsanse.

Alura, ta prége de sкóltâm a кör vert e sensa preġödése. I a l'sa bé töc, i ġüdĕ кé, кe rasa de éta кe ŏ fac finâ de suen, semper in mes a la so sét del Isdraĕl, e a Gerüsalêm. A l'ê ü bel toк к'i ma кonôs, e i pöl met sö la so ma sö 'l fög, s'i völ, кe só stac ü brao farisĕ, e dela кlas piö ligada a la Leġe dela nosta reliġû. E adês mé só кé sóta prócês per la mé fidüca 'n кel кe 'l nost Dio Sant a l'g'ă 'mprómetîd a i nosc pader antenâc: e l'sarês a di кe i noste dudes trebü`, к'i unura e i servĕs dé e noc ól nost Dio... i spéra de lü poa öna resöresiû. Êкóla: l'ê prope e sul per кesto кé, кe mé só кé 'n tribünâl, ó re! E ta parel impósiból, a té, кe 'l Siñûr del mónd a `l'resösite i nosc mórc? Mé, po, n'n'ŏ fac dét asĕ, prima, кóntra 'l so nom del Gesû de Nâsaret: a Gerüsalêm... a n'n'ŏ metîd in кadéne asĕ, d'i so amîs de lü, кól so permês d'i gran préc, e se g'éra de mêtei a mórt, mé s'ére deкórde. Indei salédótrina spes a sirкae de fai bestemiâ a кói bröte manére, finâ sкuase a sang; po, esaltâd кóm'a s'ére, i persegüitae a 'ndei ótre sitâ. Prope per кel, mé s'ére dré a 'nda 'łà a Damâsк, кói кarte firmade d'i gran préc, e... êкóla, ó re: a mesdĕ, ŏ ést sö la mé via ü sömelêк, aturen a mé e a i mé soci, öna lüs de 'l cél piö fórta del sul, кe m's'ê a bórlâc só töc de 'l кaâl: e a mé öna us la m'ă dic isĕ in ebrĕ, êкóla, "Saul, indŏ éd, po, e 'nкemanéra tata rabbia кóntra de mé, e? Кóm'éla, кe ta sömèet ü toröl` införiâd кe l'va a sang per ól anêl del nas к'i a liga a 'l pal, e?". E mé g'ŏ dic isĕ "ma кi sét po té, e?"... e lü l'm'ă respóndîd "mé só кel Gesû кe té ta ma sirкet, per fam fo amô öna ólta... e ta ma tróet ña mai! Adês, perô, sàlta sö in pé, кe mé só кé per кesto кé: per investît té a mé servidûr, a mé mesaġĕr e testimone d'i mé laûr кe t'ĕ ést e кe ta fórŏ ed amô! Mé ta desliberérŏ fo tate ólte de la to sét e po aк d'i pagâ: e prope là d'i pagâ mé ta mande, per dêrvega fo i öġ, к'i sa кónvertése de 'l

fósк a 'l car, de 'l dıaól a 'l Siñûr, e i g'ăbe fidüca de mé: e isĕ, perdunâc, i g'ăbe part a lur кól'ereditâ d'i sanc". Alura, ó re: g'ĭe magare de resistiga, a öna tal visıû de 'l cél? Anse... o no! E mé dóкâ prima a кei de Damâsк, e dopo a кei dela кapitâl ,e poa per töta la Gödéa, e 'nfi aк a i pagâ... a g'ŏ prediкâd fo к'i g'ĭa de pentîs e кónvertîs a 'l Dio Sant, po fa d'óvre de penitensa. A l'ê per кel, êкóla, к'i güdĕ i m'ă branкâd là 'ndel Dom, e i ă sirкâd infina a de fam fo! Ma mé, grassıe a Dio, 'nfinanкö`... ŏ sigetâd a pórtaga la mé buna testémoñansa a poerêc e ssıor, a servidûr e a padrû ...sensa mai кöntâ sö negŏt d'óter, se mia кel к'i ă samô dic ól Mósê e i Prófĕc кe l'g'ĭa bé de söcédî: кe 'l кrist mesia l'g'ĭa de patî, de ês ól prim mórt a resösitâ, e кe po l'avrês pórtâd la so bela lüs a ebrĕ e pagâ! –.

Ké, l'salta sö 'l Fest a baıaga dré: – Té ta aneset de la festa, poer Paól! T'ĕt istödiâd trop... e l't'ă dac a 'l servêl! Po t'l'ĕ piкâd vıa bé delbû 'l кó, a bórlâ só de 'l to кaâl! –. Ma ól Paól a lü:

– No, ó góernadûr: mé ña anese ña resune de mat. Mé dige dei laûr к'i sa töc de eritâ. E ól re sĕ, lü de кei laûr кé l'ê bé 'nfurmâd: de manéra кe mé кé deante a lü parle кón кalma e fidüca, perкê negŏt de кel кe ŏ dic sö l'ê öna nöitâ, per lü. Só mia dré a кöntâ sö, mé, ergóta de кapitâd in кuaк кantû fo de 'l mónd. Él mia ira, ó re... кe ta ga кredet a i Prófĕc, té, e? Mé l'só кe ta ga кredet! –

E 'l re a 'l Paól: – Kala póк... кe ta ma capet per кréstiâ poa mé! –.

E 'l Paól: – Póк ó tat... i a l'völês magare delbû 'l Siñûr, кe mia adóma té, ma a töc кei кe 'nкö кé ma sкóltî... deenteresev кómpâñ de mé: fo кe i кadéne кe кei là i me 'ngüra... cêrtósa! –.

Alura ól re, la Berenîs, ól góernadûr e töc кei к'i éra là sentâc só кón lur a i ê leâc sö, e 'ntat к'i 'ndaa de fo i sa disia "ün om кómpâñ a l'pöl fa ñe negóta кe l'mêrite la mórt ó i кadéne!".

Anse: ól re Agrĕp a l'g'ă dic isĕ a 'l Fest "A l'pöderês aк ês lasâd indâ: ma g'ê saltâd in ment кósê, po, de tra de mes ól Céser?!".

--- * ---

27. Ü VIAS PER MAR DE FA OTER KE PURA

--- * ---

Kuand кe po 'nfi g'ê sкómensâd ól vias per mar vers a l'Itała, i g'ă dac in кöstodia ól Paól e кuaк presunĕr amô a 'l Göło, ü del reġimênt Aögüst`. Saltâc sö, dóкâ, söndöna nav кe de Adramĕt la partia per l'Asia, a i ê partîc, e g'éra sö кól 'l Paól aкâ l'Aristârк de Macedoña, amô кel кe 'łà là a Éfes l'ĭa réscâd la pel là 'n piasa кói bütigĕr. A 'l de dopo, i s'ê fermâc là a Sidû, e ól Göło, кe l'tratâa bé 'l Paól, a l'g'ă permetîd, кóndöna guardia, de 'nda só d'i so amîs de là a salüdai e tö sö ergóta к'i g'ă dac dré. Partîc poa de là, per i enc кóntrare i ê 'ndac a finî sóta Sipr: e, streersâd fo 'l mar de Séléca e Panféła, i ă tóкâd ria là a Méra, in Léca. Là, 'l кapitâ l'ă tróâd öna nav de Lesandria кe la 'ndaa 'ndêl'Itała, e i ă fac saltâ sö sö 'n кela. Dé e dé... i ă stantâd asĕ a 'nda 'nnac, e i ê po riâc là a Kni, ma ól vent a l'g'ă mia lasâd tóкâ la ria; isĕ, i ê 'ndac inâc amô, sóta Kréta, in frónt a Salmû, e semper a stent i ă teñîd la кosta finâ a riâ a i Bei Pórc, là isî a la sitâ de Laséa. La nav l'éra mia tat franкa, a i éra töc istöf` d'i ġurnade perdide 'n mes a 'l mar (...i ebrĕ i ĭa sa bel e fac ól so dé del desü` de penitensa e 'mplórasiû, e dóкâ l'éra semô d'utùer: a кel tép là, uramai, a l'sa metia piö dré ña nisü` a streersâ fo 'l mar).

Ól Paól... a l'ga disia isĕ кe l'éra trop periкulûs a 'nda 'nnac, e кe l'sarês istâc ü gran dan per i merкansée e po per i persune: ma ól кapitâ l's'ê fidâd pötôst de кei dela nav; e siкóme кe 'l post a l'éra mia bu de pasâ là l'inveren, i ă decidîd a maġuransa de part amô e tra dréc finâ a riâ là a Fénis, ü pórt de Kréta piö temperâd per la so pósisiû e per i enc, per pa-

sâ fo là la staġû freġa. E dóᴋâ, ᴋóndü bel ventisêl de só, i ă riteñîd de fagla, e trac sö la lânᴋóra i s'ê metîc idrĕ a 'ndaga dré a la ᴋosta de Kréta.

Ma delĕ mia tat a g'ê scopâd fo sö l'isla ü ent de bóraska (i ga disia "ól eöraᴋüilû"): la nav l'ê staca sbatida vɨa, sensa püdî resîstega a 'l vent, po g'ă tóᴋâd indâ là sensa diresɨû, e 'ndel pasâ 'n banda a ön isolôt de nom Kua, a stent i g'ă riâd amô a ᴋontrolâ la barᴋa de salvataġo: a i ă traca sö po i ă dóvrâd töt ᴋel ᴋ'i ă püdîd per fasâ sö a ᴋʉaᴋ manére la nav, de rinfórsala. De la pura de 'nᴋapâ dét indela Sért (i banᴋ de sabɨa ólta, 'łà de là vers a la Lébɨa), a i ă ᴋalâd fo 'l galesânt de sigüresa, po i ê 'ndac là a la orba. Sbatîc a la granda de la bóraska, 'l dé dopo i ă bötâd a mar ól ᴋareg, e 'l dé dopo amô, disperâc... i ă bötâd vɨa a töta l'atresadüra. Per dé e dé i ă pɨö ést ña sul ña stele, de tat ᴋe g'éra niger... e po i éra dré ᴋ'i perdia a töte i so speranse de salvâs.

L'éra tat ᴋ'i maɨă ña pɨö. Alura 'l Paól impĕ 'ndelmês a töc a l'ga dis isĕ:

– Ne, amîs, g'éra adóma de dam a tra a mé e partî ñaᴋ per Kréta! M'avrês isᴋiâd ᴋel bröt résc ᴋé, e töt ól patatrâᴋ. Adês, perô... va dige mé de sta sö de mórâl: ga sarâ po ña ü mórt, ma m'perderâ nómâ (*adóma*) la nav. A ŏ ést istanôc ü anġel del Siñûr, ól mé padrû... e l'm'ă dic isĕ "ìga mia pura, Paól! Ta g'ét de ᴋómparî deante a l'imperadûr, té! E dóᴋâ, 'l to Siñûr a l'ta fa la grassɨa de salvâ 'nsem ᴋón té töc ᴋei ᴋe ta gĕt dré 'nsema!". Alura, fórsa dóᴋâ, amîs: só sigür` ᴋe la 'ndarâ a finî prope ᴋómpâñ ᴋe l'm'ê stac dic a mé! A m'g'ăvrês ġösto de 'nᴋóntrâ ön'isla, ᴋé aturen –.

L'éra sa ᴋela d'i ᴋuatórdes noc ᴋ'i eñia sbatîc per ól mar: vers a la mesanôc i g'ă üd la 'mpressɨû, dei marinĕr, de riaga apröf` bé a la terafer-ma. Bötâd só ó' sᴋandai, i ă tróâd fónd de inte bras. Per la pura de 'nda a finî ᴋóntra i ᴋustû, i ă lasâd só i ᴋuater lânᴋóre, e i ă spetâd ansɨûs ᴋe l'fes car. I marinĕr perô, fürbi lur, i sirᴋâa de sᴋapâ vɨa per prim, ᴋól pre-

têst de manóvrâ ʂó a i lânᴋóre, e i ă ᴋalâd fo ól salvataġo. Ól Paól alura l'ê entrâd sö, e l'ɠ'ă dic isĕ a i sóldâc ᴋe se ᴋei là i teâa la ᴋórda, lur sö la nav deperlûr i ɠ'ĭa po ña pɨö meʂo de tóᴋâ tera! Alura, la ᴋórda i ă teada i sóldâc: ma ᴋela dela barᴋa: isĕ... ó töc ó nisü`, i ăvrâ pensâd, e scao.

Intat ᴋ'i spetâa ᴋe l'fes car, ól Paól a l'ɡa daa a diɡa a töc de maɨâ erɠŏt de sóstansa, dopo ᴋʉatórdes dé sensa tóᴋâ sᴋʉaʂe neɠŏt ᴋói déc, ᴋe l'éra nesesare de ês impŏ 'n fórse, per salvâs, dóᴋâ, e ᴋe i avrês pɨö perdîd ña ü ᴋiêl de pɨö, per istaólta. Po l'ă capâd indei ma lü 'mpó de pa, i ă benedîd sö sóta 'l nas de töc, e a tóᴋêi a n'n'ă maɨâd lü e ɠ'na daa fo a i óter (isĕ, ᴋei ᴋe ɡa ᴋredia a 'l Geʂû i ă fac amô la so bela ᴋömüñû, dopo tat tép vɨa de Gerüsalêm?). E a la fi, töc i ă töld sö erɠŏt de maɨâ.

Pota... ó: a i éra döʂensetanta persune, sö sö 'sta nav! E, dopo maɨâd töc asĕ, a i ă bötâd fo a mar poa töt ól fórmĕt ansâd.

A l'iscaria fo uramai, ma i ɡa riâa mia a ed bé la tera: i 'ntreedia adóma ᴋe ön'insénadüra ᴋóndöna spɨaʂa... e i ülia próâ a spüncâ 'ɬà la nav. I ă desteᴋâd vɨa töte i lânᴋóre e lasade 'nda a fónd, e ᴋói manóvre de óᴋaʂɨû i ă tentâd de tras viʂî a la spɨaġa. Ma l'ɠ'ê ᴋapitâd ü fóndâl trop vólt in meʂ a do ᴋórente… e la nav la s'ê 'nᴋaɨada, denâc impɨentada ʂó 'nde sabbɨa, de dré desfada sö de la svɨemensa d'i óndade! I sóldâc a i éra dré a decides per ᴋópâ ʂó töc i so preʂunĕr, ᴋ'i ɡa sᴋapês po mia, ᴋei ᴋe nódâa. Ma 'l ᴋapitâ, ispirâd per salvâ 'l Paól, a l'ɠ'ă permetîd de ᴋópâ nisü`, ᴋe anse l'ă dac urden a ᴋei d'i sóldâc ᴋ'i éra bu n'nódâ de bötâs a mar e riâ là a ria per prim a spetâ là i óter e têndei... ᴋ'i sarês po riâc là a lur, ᴋi söndü toᴋ de leñ, ᴋi sura ᴋʉaᴋ toᴋ de nav.

E... ó: éi po mia riâc a ria delbû töc intrĕɠ?!

--- * ---

28. DE MALTA A `NAPOLE PO A LA FINFI` A ROMA

--- * ---

Ól gran perîᴋól a l'éra sᴋampâd, dóᴋâ, a la finfî. I s'ê tróâc ᴋe i éra là a Malta, e i 'ndîġeni i ă capâc là sensa pura, àda té, anse a sᴋuase de amîs.

Impiâd sö ü gran bel fög, a i ă metîc là töc bel aturen, ᴋe l'piöîa aᴋ, po l'faa óter ᴋe freġ asĕ. Ól Paól l'ĭa töld sö öna braᴋa de leña, e l'éra dré a bötagla sö sö 'l fög: e öna lĕpera, eñida fo per ól ᴋóld... la ga s'ê 'nturcada sö sura la ma! Kuando ᴋei óter i g'ă ést la lĕpera sö la ma, i sa disia "ᴋesto ᴋé l'ê de sigür` ü bröt asasî!... de sᴋampaga a ᴋel mar ᴋé, po guadeñâs isĕ la so batida del cél!". Ól Paól, perô, l'ă adóma sᴋödîd só la besca sö 'l fög: de sᴋato, isĕ de 'stint, ne, mia de ᴋatiéria. Töc adês i sa spetâa ᴋe l'sa sġiunfês sö töt e l'deentês töt niger, e l'bórlês só là steᴋîd a l'ato. Ma, speta e speta... ga söcedia ña negŏt de bröt: isĕ ᴋe i ă a ᴋambiâd parĕr a la svelta, e i teᴋâa a dis ᴋe l'éra ü dio!

Là aturen, a l'g'ĭa i so terĕ ól ᴋapo de l'isla, ü tal Pöblio. A l'm'ă ülîd là töc lü a ᴋa soa, per tri dé laâc estîc e servîc. A g'éra in lec malâd ól so pader, ᴋói ecês de févra e disenteréa. Ól Paól l'ê 'ndac là a tróâl e, dopo ĭ prégâd, a l'g'ă stendîd sura i so ma, e i ă a fac guarî. Isĕ, a saîl in ġir, i ga pórtâa po là töc i malâc: e tace i a pórtâa via guarîc, ó almén trac sö de mórâl, e ᴋól so brao nom del Gesû in ᴋör. E dóᴋâ, de sᴋónsegüensa, a i ă semper tratâd bé töc i sᴋampâc; e ᴋuand ᴋ'i ê po partîc amô ᴋe g'ê pasâd fo dei ótre nav a töi sö, i g'ă lasâd manᴋâ ña negŏt.

Ól Paól... l'ê stac tri mis dopo, amô ᴋóndöna nav de Lesandria, ᴋe l'ĭa svernâd iłâ là a Malta, e la g'ĭa per prótetûr in ponta i stâtüe d'i du sömèi i Dioskür. Tóᴋâd ól pórt a Séraᴋüsa, i ê stac là tri dé; po de là i ă tóᴋâd a Reġo. Ól dé dopo, g'ê leâd ü bel vent: e isĕ, 'n do ġurnade i ê riâc là a Posöl`. Là, i ă tróâd là dei ᴋristiâ (...samô a là!) e i ă püdîd istâ là ᴋón lur set dé 'n buna ᴋómpañia. Po, dóᴋâ... i ê riâc a Róma!

I fedéi de là (кe ga n'éra là samô de 'mpŏ 'nfina a là, adóma 'l Siñûr i a l'sa кómê; ma órmai a n'n'ê a spertöt` sö i rie del so mar d'i rómâ d'i gréк e d'i ġisiâ, 'ndóкê g'ê dei pórc gros, e poa 'ndei reġû dré a i pórc)... к'i ĭa samô sentîd a кöntâ sö d'i so male entüre finide fo töte bé, i g'ê 'ndac inкóntra finâ a 'l Foro Apio e a i Tre Taerne.

Kuando кe 'l Paól a i ă ésc... l'ă po ringrasiâd de кör ól Siñûr, e l's'ê fac fórsa a lü, dopo tat tép a teñ sö i óter.

A Róma g'ê stac permetîd de 'nda a sta persôкönt`, adóma кóndü` sóldât de guardia. Dopo tri dé, l'ă fac veñ in кa töc i кapi d'i ġüdĕ a Róma, e l'g'ă dic isĕ a töc:

– Ó fradei: só stac metîd in кadéne a Gerüsalêm sensa ĭ mai fac ña negóta кóntra la mé sét ó кóntra i noste leġi; e adês... só кé, 'ndei ma a i rómâ; к'i ülia lasâm indâ, lur, dopo ĭm interógâd e ĭm tróâd prope negóta de meritâ la mórt. Ma, dato к'i ġüdĕ là i ülia mia lasâm liber... ma só tróâd öbligâd a camâ dét l'imperadûr: mia perô perкê g'ăbe ergŏt mé кóntra la mé sét, ne! Alura dóкâ, eкól: a v'ŏ fac camâ кé aposta per vedev e parlâv: edî bé töc, кe l'ê per la so speransa del Isdraĕl... кe pórte 'sté кadéne кé – (e per istaölta l'ă lasâd in banda la so braa resöresiû).

Kei là i g'ă respóndîd: – A nóter кé m'ê riâd кé negŏt de 'nsó là кe l'ma dige ergŏt de té, e ña nisü` d'i nosc de là l'ê eñîd insâ a кöntâm sö de 'l bé ó de 'l mal, sö 'l to кönt de té. E dóкâ ma par ġöst de sent de la to bóкa ta penset кósê delbû. De la to кómbrîкóla, töcimanére... m'ga l'sa bé asé poa кé, кe despertöt` i ga da кóntra –.

Ün óter dé fisâd a i ê turnâc là 'n tance, e lü l'parlâa e l'testimoñâa 'l so reñ del Dio Sant, e l'sirкâa de persüadîi sö 'l Gesû resösitâd, a partî de la so Leġe del Mósê e d'i Prófĕc, de matina a sira.

Erɠü` i s'ê lasâc capâ d'i so reʂû, ma erɠü` i restâa amô interdêc. Po, siᴋóme ᴋ'i ɠa riâa mia a metes deᴋórde 'ntrà töc söndöna puʂisɨû de sirᴋâ fo per töc insema, i s'ê salüdâc isĕ, intât ᴋe 'l Paól a l'ɠa diʂia sö amô:

– Bé a reʂû, ó' spéret sant a l'ɠ'ă parlâd isĕ a i osc pader, per so bóᴋa del prófĕt Isai: "Và là de 'sta ʂét e dìɠa isĕ, té: a senterî ᴋói óreġe e ᴋapéserî mia ᴋól ᴋör, a ederî ᴋói öġ ma rierî mia sö ᴋól servêl! Kör de préda uramai, ᴋel de ᴋela ʂét ᴋé! Kói óreġe i fa finta de ĭ mia sentîd e ᴋói öġ de ĭ ést ña neɠŏt... per ved mia ᴋól servêl e per sentî mia ᴋól ᴋör, e per ᴋónvertîs mia! Fórói po ᴋómê a ɠuarii e salvai, mé, e?". Sentìm bé mé, ᴋóʂê va diɠe ᴋé adês alura, mé: adês, ᴋela ɠuariɠû e salüte ᴋé del Siñûr la ɠa ĕ 'nviada a i paɠâ: e lur sĕ i vederâ po i sᴋólterâ! Po... amen a per vóter! Ól nost pader Abrâm, ól Móʂê, e i sanc Prófĕc i va scaréʂe lur vóter, i ɠ'ăbe ᴋüra lur de óter. Ól Geʂû... l'ê mia stac invâ, e ñe per erûr ó ᴋóntraòɨa, ᴋe l'ê restâd ü ġüdĕ poa lü: e d'i so prim fradei, dóᴋâ, l'savrâ po lü fas reᴋoñôs, a 'l so mómênt ġöst, per ól so bé... prope ᴋómpâñ de 'l nost pader Góʂef iɫâ là de 'l Faraû!

--- * ---

KUA MEA DE ME

Ól Paól l'ê 'nsö a Róma a féc uramai de sᴋʉaʂe du añ, ᴋóla oɨa de 'nda 'ɫà fin'aᴋ indel'Ibérɨa Gorġa. In tace i va là a tróâl, e i a sᴋólta ᴋe l'prêdiᴋa semper ól vanġĕl del reñ e l'fa 'mparâ i so laûr del Geʂû ᴋón töta libertâ e franᴋesa, sensa óstâᴋói ña pura, ó ɠuadêñ, ᴋe l'sée mia la sódisfasɨû de la so misɨû. A l'só ᴋe l'ɠa teñ prope tat ᴋe l'rie 'nsö amô Róma poa lü, 'l Pɨéro 'n persuna; e 'ntat a l'ɠa sᴋriv amô a tate d'i bele famèe de fedéi ᴋe l'ă trac sö lü, ó ᴋoñosîde dré a i so vɨaʂ; e l'só ᴋe i so letre i cirᴋula ʂa de 'mpó finâ de prima d'i so storɨe del Geʂû, ᴋe in divêrs a m's'ê dré a met

impŏ alurden, ĸe mé sapie; e l'ê gran bé, intât ĸe m's'ê dré a riâ a 'l nost an ispecâl de ġöbel, l'an de grassia, dopo i “set setimane de añ” ĸe 'l Gesû l'ê 'ndac de dét a 'l Dom a a netâ fo 'mpó... e dopo ĸe la sömeâa öna bela storia, finida töta mal per lü 'ła là a Gerüsalêm... adês invéce, ĸe de là i nosc i ê dré a sĸapâ (isâc per tép ĸóm'a i ê stac) a m's'ê semô piö bu de ĸöntâ töte i nasiû... 'ndóĸê 'l so nom e 'l so vanġĕl i ê riâc iłâ; ĸe s'dis aĸ (presempe de 'l Tómâs) finâ 'ndóĸê l'ispónta 'l sul e (de 'l Gaĸómî) forsâĸ finâ a i so ĸolone del Erĸól, indóĸê l'va só. A l'ê dóĸâ prope mia ü liber finîd, ól nost... e méno amô fenida l'ê la nosta storia!

A 'l dé de 'nĸö, i rómâ i ĸönta a presapóĸ ossendésâñ *(òt sènt è dés añ)* de la prima fóndasiû dela so gran ĸapitâl (a 'l so tép dei nosc re ól Geroboâm II e l'Aseré, e de l'Amós prófĕt): ĸe l'sarês po ĸómpâñ se nótr'ebrĕ m'ĸöntês almĕn amô ü bel sensinĸuantâñ de piö a partî de la fóndasiû del prim Dom del Salumû, ó desenô *[pro “sèdènô”]* ü tresento de méno a partî de la dedicassiû del nost segŏnd.

E... mè a di ĸ'i laûr (a sta a ĸel ĸe s'sent aturen) i va mia tat bé ña per Róma, e mia 'dóma per Gerüsalêm, ĸómâ 'nvéce a i so bei tép; sensa ülî di perô ĸe 'l sée uramai ĸé 'l ġödése, ne, la fi del mónd ĸatîv ĸe l'ă dic ól Gesû e ĸe nóter m'ispeta ĸóla fidüca de ês i so salvâc... insêm a töc ĸei ĸe 'l Siñûr Dio Pader a l'völerâ Lü.

E sensa fa finta de negŏt d'öna ĸuaĸ preoĸüpasiû a 'ntra de nóter, ne: i s'ê po metîc idrĕ, êrgü` 'nsà e 'łà, a antâs “nóter, a m's'ê de 'l Piero, nóter” “e nóter invece m'istâ ĸól Paól” ó sedenô “ma per nóter a l'ĸönta de piö l'Apŏl”; e sĸuase i sa fa i ĸóreñ ü ĸó' l'óter... ña se l'sarês mia sa asĕ ĸel ĸe ma tóĸa patî töc de ĸuaĸ imperadûr indiaólâd e altarî de îdói!

Perô, amen. Laûr ĸe paserâ a prest, isperĕm.

E déógrassɨa, ᴋar a té 'l mé Teofel, per töt ᴋel ᴋe ŏ püdîd ᴋöntât sö finâ ᴋé, in ᴋel liber ᴋé... e per ᴋel ᴋe amô 'nᴋö 'n töt ól mónd ól Siñûr l'ê dré a fa de bel e grand per töc i omeñ ónêsc, a meso d'i so apôstói ᴋe l'ă spandîd fo despertöt`, e poa per meso nost de nóter... ᴋe m'farâ mia pɨö i surc ña i orb e ña i möc, e mén amô i paraliteᴋ a i ma e a i pé, ᴋóla grassɨa del so sant ispéret, e la so ma sö 'l ᴋó finaᴋê l'völerâ lü: prima de fam tróâ töc insêm a 'l Gesû, là 'ndó l'ma parega 'l nost post, sö là 'n banda a lü, e lü 'mbanda a 'L Dio Siñûr, Pader in cél e 'n tera.

A ŏ sᴋriîd só ᴋei laûr ᴋé, dóᴋâ, perᴋê mé spére ᴋe “'l prensépe dela fi” l'sée po mia tat sóta: abéᴋê nóter m'ispete de ᴋör “ól prensépe de 'l mei” (mia adóma “ün óter mónd dopo”, ne: ma a partî de 'sto mónd ᴋé ᴋe l'deenta növ, ᴋómpâñ ᴋe l'intênd e l'ă 'nviâd fo ól Gesû).

Se ta paset de là amô d'i mé bande, ta ᴋoñoserĕt la mé segónda neudina, la Sara. Per lé, po per ól so fradelî 'l Dâvide, ᴋuando ᴋ'i leserâ sö a ᴋei laûr ᴋé dopo ĭi sentîc prima a ᴋöntâ sö bé de i granc... só stac atênt a sᴋriv sŏ 'n manéra sempɨa, sensa sfrŏnsói, e (spére prope) sensa ês ña trop nuɨûs. E ᴋrede isĕ de ĭga fac ü bel servése aᴋ a la eritâ; abéᴋê l'impórtânt per nóter a l'sée mia adóma de saiga tace laûr, ne: ma sĕ de ᴋrêdega delbû a ü pér, e po sᴋómêtega sura töt.

Ta salüde amô, té, e poa töc ᴋei dela to bela famea lĕ!

Ta g'ĕt ól permês, cêrtósa, de fa pasâ i mé ᴋarte 'n bune ma e de ᴋöntâ sö töt poa té, a ᴋi ᴋe öl isᴋóltâ.

A riedîs, po, indóe, ᴋuando, e ᴋómpâñ ᴋe Dio öl.

Indès d'i ko

…	prèambol	pag.	3
Ko 1	i salüda 'l Gèsû	"	5
" 2	fiame dè Sperèt	"	7
" 3	indèl sò nòm dèl Gèsû	"	10
" 4	pèr ol sò nòm dèl Gèsû	"	12
" 5	söméâ sènsa ês	"	16
" 6	dudès piö sèt	"	19
" 7	prim martèr kristiâ	"	21
" 8	ol Vangĕl a 'l part	"	25
" 9	ol Saul a l'kambia	"	28
" 10	Piero in misiû	"	31
" 11	Piero l'da könt	"	34
" 12	prima pèrsèküsiû	"	36
" 13	a Sipr è Antèòca	"	38
" 14	a Ekôgn è Lèstra	"	43
" 15	taètî o mia	"	45
" 16	Paol pèrsòkǒnt	"	48
" 17	Paol a Atĕ	"	51
" 18	a Korînt	"	54
" 19	a Efès	"	55
" 20	ü bèl gir	"	59
" 21	in ma a i Româ	"	61
" 22	a l'sa difênd	"	65
" 23	kongüra	"	67
" 24	procês	"	69
" 25	me came l'impèradûr	"	72
" 26	amô kondü Èrôd	"	73
" 27	ü vias dè fa pura	"	76
" 28	a Roma	"	79
…	kua mea	"	81

facende